

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 2 (86/532) 2009

EESTI VABARIIGI
91. AASTAPÄEVA PARAAD
NARVAS

MOTORISEERITUD RÄNNAK – KAS ASI ISEENESES?

LASKEINSTRUKTORI SERTIFIKAAT

KAITSELIIDU KOOLIST

NOORTEJUHID KAVANDASID TULEVIKKU

LUURE KUI PUSLE III – KAUGLUURE PÜSIV VAATLUS VÕTMEKOHTADES

16

Motoriseeritud rännak – kas asi iseeneses?

26

Kaitseliidu Kool valmistab ette laskeinstruktooreid ja õpetab sõjapidamist talvetingimustes

42

Jõgeva noorte talvelaagris harjutati punkri ehitamist ja fotoorienteerumist

44

Noortejuhid käisid Võrumaa Nõiariigis õppimas

LUURE KUI PUSLE III:

KAUGLUURE – PÜSIV VAATLUS VÕTMEKOHTADES

Kaugluure on suurt vastupidavust, kannatlikkust ja kainet mõistust nõudev vastupidavusala..... 12

MOTORISEERITUD RÄNNAK – KAS ASI ISEENESES?

Kuigi iga võitleja mõtted on juba lahingu juures, tuleb esmalt panustada edukasse lahinguväljale jõudmisse16

TIPPSPORTLASEST NAISSKODUKAITSJA SIRLI HANNI:

KODUTÜTRENA OMANDASIN DISTSIPLIINI, NAISSKODUKAITSJANA MEESKONNATUNNETUSE

Kaitseliit ja tema eriorganisatsioonid saavad olla hüppelauaks ka tippsportlastele.....32

Teenetemärkide andmine6

Missugused sõdurid võidavad sõdu?.....8

Kaitseliit Soome avalikkuses9

Tere, kapten! Saame tuttavaks!.....11

Kaplanite osa Kaitseliidu tegevuses21

Pitka matk on tulnud, et jääda.....23

Kaitseliidu Valgamaa maleva kaitsevõime kasvab24

Päev kadetina – kogemus elukutse valikuks.....25

Laskeinstruktori sertifikaat Kaitseliidu Koolist26

Tõrva tähistas vabastamise 90. aastapäeva.....28

Õpime ajaloo: Philip Longworth'i "Vene impeeriumid"29

Ühe Eesti Vabariigi ohvitseri poja lugu.....30

Valgamaa noorkotkad ja kodutütred olid talilaagris33

Uus meedia Naiskodukaitse teavitustöös II.....34

Naiskodukaitse sai kümme uut organisatsiooniõpetuse instruktorit36

Noortejuhid kavandasid tulevikku37

Tartu kodutütred ja noorkotkad salvestavad eelkäijate mälestusi.....38

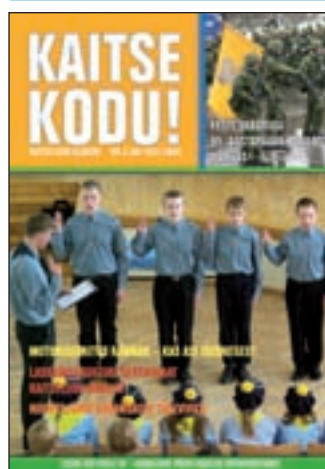
Mängud on teinud Maria Tammingu elu lõbusamaks40

Jõgeva talvelaagris harjutati punkri ehitamist ja fotoorienteerumist42

Tallinna kodutütarde ja noorkotkaste magusamaiseline aastapäev43

Noortejuhid käisid Võrumaa Nõiariigis õppimas44

Julgus ja distsipliin on Noorte Kotkaste Alutaguse maleva väärilised46

ISESEISVUSPÄEVA EEL TÄIENESID TALLINNA KAITSELIITLIKE NOORTE READ

Eesti iseseisvus on aare, mille meile on pärandanud vanaisad ja vanavanaisad. Et see aare kindlalt ka tulevastele põlvetele edasi saaks antud, on oluline, et üha enam poisse ja tüdrukuid osaleks teadlikult Eesti iseseisvuse aadete kandmisel. Mida rohkem noori tõstab pidulikult koondusel noorkotka või kodutütre töötuse andmiseks üles oma käe, seda kindlam on Eesti riigi tulevik. Kaitseliitlastel ja naiskodukaitsjail jääb üle ulatada vaid oma abikäsi, et noortel oleks kergem seda töötust kanda. Foto: Maris Järv

Ivar Jõesaar, kapten

Tähelepanu!

Tunnikontrolliks valmis olla!

Liigestest lahti aeg ja üleilmne majandussurutus sunnivad praegu paljusid koolipinki. Kellel on vajadus kaotatud töökoha korvamiseks uut ametit õppida, kes kordab üle varemõpitud, et töökohast mitte ilma jääda. Lustimiseks ja lullilöömiseks on vähem nii aega kui ka võimalusi, oodatud-otsitud on hoopis uued ideed ja innovaativsus.

Vaikus ei valitse ka Kaitseliidu kodades. Kevadine väljaõppehooaeg on käima läinud ja alles õppides saad sa aru, kui paljut sa tegelikult ei tea. Kaitseliidu väljaõppekorraldus on läinud seda paremaks, mida selgemaks on saanud tema ülesanded. Mõnes mõttes on meile osaks saanud topeltraske kohustus. Ühest küljest aetakse kaitseliitlastele jätkuvalt pähe ja drillitakse lihastesse küll uusi, küll hästi unustatud vanu sõjanduslikke teadmisi. Teisalt peab Kaitseliit ennast valmis panema ka moodsal ajal keskseks saanud siseriikliku korra ja turvalisuse tagamise urvaplaastrina.

Lisaks uute teadmiste omandamisele, mille abil valmistatakse hajutama seninägematuid või harvakogetud riske ja väljakutseid, on kaitseliitlastel praegu sobiv aeg meelde tuletada ka asju, mis viimaste aastate võidu õndsaks rikastumise tuhinas meelest läinud. Seega mõningad kordamisküsimused ootamatuks tunnikontrolliks.

- Kas oled kindel, et malevas on olemas kõik sinu kehtivad kontakt- ja muud andmed?
- Kas oled kindel, et tead täpselt, millise üksuse koosseisus sa kriisi korral tegevusse sööstad, kes on sinu tänased pealikud, kaasvõitlejad ja alluvad?
- Kas oled kindel, et kui sa peaksid kiirkorras varustus seljas kodust välja tormama, on sul kõik varustuselemendid olemas ja nõobid ette aetud?
- Kas oled kindel, et mitte keegi, olgu pereliige või kurjade kavatsustega sisetungija, ei saa enda kätte sinu isiklikku või Kaitseliidu relva?
- Kas oled kindel, et oled kõigile usaldusväärsetele naabritele ja headele sõpradele tutvustanud oma tegevust Kaitseliidus ning kutsunud neid riigikaitselises tegevuses kaasa lööma?

Kui nendele ettevalmistavatele küsimustele on ainuõige jah-vastus antud, võibki minna edasi tegelike kaitseliitlike teadmiste kontrollimise juurde. Mida põhjalikum on teadmiste kontroll ja mida rohkem me teame, seda väiksem on tõenäosus, et leiame end pöördelistel ja rasketel aegadel lahendamis olukorda, milleks me tegelikult valmis pole. **KK!**

**Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!**

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

PEATOIMETAJA:

kpt Ivar Jõesaar

TEGEVTOIMETAJA:

n-ltn Taive Kuuse

MAKETT JA KÜLJENDUS:

Matis Karu

REKLAAM JA LEVI:

Virgo Tamm

kaitsekodu@hot.ee

TOIMETUS:

Riia 12, Tartu 51013

Telefon 717 9155

Faks 717 9150

Toimetuse e-mail:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei retsenseeri ega tagasta.

KAITSELIIT INTERNETIS:

www.kaitseliit.ee

www.alutaguse.ee

www.jogevamalev.ee

laane.kaitseliit.ee

toompea.kaitseliit.ee

parnu.kaitseliit.ee

polva.kaitseliit.ee

rapla.kaitseliit.ee

tallinn.kaitseliit.ee

www.meredivisjon.ee

www.hot.ee/laanemk

yhend.kaitseliit.ee

www.virumalev.ee

tartu.kaitseliit.ee

www.ut.ee/akmk

valgamaa.kaitseliit.ee

jarva.kaitseliit.ee

Toimetuse kõnetund

esmaspäeviti kell 13–15

Tallinnas Toompea 8, tel 717 9027

Kaitseliitlaste motivatsioon on kõrge!

Kaitseliitlaste hoiak ja suhtumine iseseisvuspäeval Ida-Virumaal Narvas korraldatud kaitseväge paraadi tõestas, et kaitseliitlaste motivatsioon on kõrge. 24. veebruaril oli Narvas rivis kokku üle 750 kaitseväelase, nende seas ka Kaitseliidu Alutaguse, Viru ja Jõgeva maleva kaitseliitlased ning miinipildurite rühm Kaitseliidu Rapla ja Järva malevast. Kaitseliidu kui tugeva, organiseeritud ja teotahtelise jõu maine paranes veelgi. Sellega seoses tänan kõiki, kes panustasid paraadi ettevalmistustesse ja väga hästi välja peetud paraadi kordaminekusse. Paraad tõestas, et kaitseliitlased suudavad end kokku võtta ja teha

olulistel sündmustel perfektse esitluse. Suurüritus näitas kogu Eestile, kuidas kaitseväge ja Kaitseliit astuvad ühte sammu, kajastades ühtekuuluvustunnet ja teotahet. On alanud ettevalmistus võidupüha paraadiks. Iga kaitseliitlane saab juba täna kaasa aidata selle õnnestumisele. Ettevalmistus võiks väljendada töös oma allüksuse juures, kus igale väljaõppeüritusele saab lisada rivilise ettevalmistuse.

Soovin ilusat talve jätku ja uute kohtumisteni Kaitseliidus!

Kaitseliidu ülem kolonelleitnant RAIVO LUMISTE

Kaitseliidu Tallinna maleva malevkonnapealikud koostasid sõjaväelist aastakäsku

Tekst: VALJO TOOMING, leitnant, Kaitseliidu Tallinna maleva operatiivülem

Kaitseliidu Tallinna malev korraldas 14. märtsil malevkonnapealike õppepäeva. Esimest korda Kaitseliidu Tallinna maleva ajaloos pidid malevkonnapealikud täpselt planeerima ja lahti kirjutama oma malevkonna tegevuse terve aasta jooksul. Õppepäeva eesmärk oli tutvustada malevkonnapealikele malevapealiku käsu analüüsimist ja anda juhised, kuidas alustada malevakonnapealiku aastakäsu koostamist.

Vajaduse õppepäeva järele tingis malevkondade rohkus, aga ka pealinna malevale määratud ülesannete ja väljaõppevajaduste suur hulk. Lisaks on ilmne, et kui malevkonnapealik on oma allüksuse tegevuse ise lahti planeerinud, teab ta paremini, kuhu malevkond peab aasta lõpuks jõudma nii väljaõppe, valmiduse kui ka koostöö alal.

Esmalt tutvustati malevkonnapealikele sõjaväelise viie punkti käsu ülesehitust ja käsu süsteemset analüüsi. Seejärel võeti ette malevapealiku 2009. aasta käsk ja asuti sealt saadud ülesandeid analüüsima. Seintele pandi suured pabertahvlid täis infot määratud ülesannete, kaasnevate ülesannete, piirangute ja eri tasandite tahete kohta. Nii mõnelegi allüksuse ülemale

Toompea malevkonna pealik Heiki Arike aastakäsku ette valmistamas.

selgus ootamatult, et lisaks paarile-kolmele otsesele ülesandele lisandub malevkonnale ligi 40 ülesannet käsu teistest osadest. Või et osa ülesandeid tuleb enne nende täitmisele asumist veel osategevusteks jagada. Või et on olemas kaasnevad ülesanded, mida pole kuskil kirjas, kuid vajadus nende täitmise järele tekib, kui hakata planeerima otseste ülesannete elluviimist. Pärastlõunal kaardistati oma allüksuse hetkeolukord ja sõnastati eesmärk aasta lõpuks. Seejärel seoti ülesanded ajatelje, kalendri ja vastutajatega.

Kaitseliidu Tallinna malevasse kuulub koos naiskodukaitsjatega ligi 2000 vabatahtlikku. Pealinna malev on seega Kaitseliidu suurim. **KK!**

UUDISED

KAITSELIIT KOOLITAS LÄÄNE-VIRUMAA OMAVALITSUSTE JUHTE

Kaitseliit korraldas 12. ja 13. märtsil Kaitseliidu Koolis Alu mõisas riigikaitse erikursuse Lääne-Virumaa kohalike omavalitsuste juhtidele. Koolituse esimese päeva avaettekande tegi kaitseministeeriumi kantsler Riho Terras. Seejärel rääkis Kaitsepolitsei politseidirektor Meelis Ratasseppe üldisest siseriiklikust julgeolekust. Kaitseliidu keskjuhatuse liige, Lääne maavanem Neeme Suur aga omavalitsuste osast kaitsetahte kasvatamisel ja hoidmisel maakonnas. Kaitseliidu peastaabi vabatahtlike jaoskonna ülem kapten Heiki Arike selgitas omavalitsusjuhtidele Kaitseliidu valmisolekut koostööks tsiviilstruktuuridega kriiside lahendamisel. Kursuslastele anti ülevaade ka Kaitseliidu arengukavast, Viru maleva tegevusest ja Kaitseliidu Kooli tööst.

Kursuse teisel päeval tuli taas jutuks koostöö. Kaitseliidu Tartu maleva staabiülem leitnant Tanel Meiel ja Tartu politseiosakonna ülemkomissar Indrek Koemets rääkisid läinud aasta sügisel korraldatud õppusest "Tartu lukku", mis on hea näide Kaitseliidu ja omavalitsuse koostööst sisejulgeolekut tagavate institutsioonidega. Kursuse lõpuettekande tegi ajaloo professor David Vseviov, kes arutles teemal "Ajalugu ja julgeolek".

Kaitseliit on korraldanud maavanematele, linnapeadele ja vallavanematele riigikaitse erikursusi juba aastaid. Seekordne kursus oli esmakordselt mõeldud vaid ühe maakonna juhtidele. Vastavalt seadusele on just maavanemal ja kohalike omavalitsuste juhtidel keskne roll maakondliku ja kohaliku tasandi kriisireguleerimise juhtimisel. **KK!**

Teenetemärkide andmine

Kaitseliidu seaduse § 11 lg 8 ja vabariigi valitsuse 5. oktoobri 1999 määrusega nr 286 kinnitatud Kaitseliidu teenetemärkide statuudi punkti 8 alusel, vastavalt Kaitseliidu keskjuhatus 5. veebruar 2009 otsusele nr K-0-2.2/15 ning seoses Eesti Vabariigi 91. aastapäevaga

1. VALGERISTI II KLASSI KAVALER

Saaremaa malev

reamees Peeter KASK nr 723

2. VALGERISTI III KLASSI KAVALERIDE NIMEKIRI

Alutaguse malev

reamees Aivar KIIK nr 719

Põlva malev

leitnant Avo KOSK nr 721

Rapla malev

lipnik Prohhor LOOMIK nr 720

Tallinna malev

leitnant Jaanus PEET nr 722

3. TEENETEMEDALI ERIKLASSI KAVALERIDE NIMEKIRI

Lääne malev

leitnant Jari MYNNTI nr 580

Tartu malev

Rein HAAK nr 581

Janek JÄRVA nr 582

Urmas KRUUSE nr 583

Elmar MURS nr 584

Arvi UUSTALU nr 585

Kaitseliidu peastaap

leitnant Varmo RONK nr 589

Piret KRIIVAN nr 586

Tõnis AAN nr 587

Toomas KUNINGAS nr 588

Mati TALVIK nr 590

4. TEENETEMEDALI I KLASSI KAVALERIDE NIMEKIRI

Alutaguse malev

nooremleitnant Meelis TINNO nr 127

reamees Kalvi KIVIMÄE nr 128

Harju malev

lipnik Ando VASSILJEV nr 129

seersant Gunnar VILMS nr 130

reamees Tõnu TEESALU nr 131

Järva malev

kapten Vello POPS nr 132

kapral Riho RAIMETS nr 133

Lääne malev

kapral Aadi KAASIK nr 134

Põlva malev

leitnant Riho NOOL nr 135

Saaremaa malev

kapral Raimu SEPP nr 138

kapral Vello SEPP nr 139

Tallinna malev

vanemveebel Meelis KAASIK nr 136

Tartu malev

kapten Mati MUMM nr 137

5. TEENETEMEDALI II KLASSI KAVALERIDE NIMEKIRI

Alutaguse malev

seersant Alar METSAR nr 959

kapral Jüri KASEMAA nr 960

kapral Aivo UUSTALU nr 961

kapral Mihhail TIHHOMIROV nr 962

kapral Heiko PILLESAAR nr 963

kapral Aleksandr PAVLOV nr 964

reamees Arvi KALLIKORM nr 965

reamees Toomas LEITSMAA nr 966

reamees Miroslav PREIMAN nr 967

reamees Nikolai VOINSKI nr 968

Harju malev

seersant Vello MADIBERK nr 969

reamees Andrus AGU nr 970

reamees Meelis VALK nr 971

reamees Older UIBO nr 972

Jõgeva malev

reamees Endel BERGMANN nr 973

Lääne malev

kapral Urmet PÜVE nr 974

kapral Urmas SEPP nr 975

reamees Lembit ELMI nr 976

Tallinna malev

leitnant Toomas TAMLA nr 977

Tartu malev

leitnant Aarne SALO nr 978

Kaitseliidu peastaap

Maire KOEL nr 979

6. TEENETEMEDALI III KLASSI KAVALERIDE NIMEKIRI

Alutaguse malev

seersant Tarvo JOHANSON nr 2935

nooremseersant Mati SARAP nr 2936

nooremseersant Margo PÄRTNA nr 2937

kapral Ain KALAUŠ nr 2938

kapral Grigori KASJANENKO nr 2939

reamees Kalle KUUSIK nr 2940

reamees Andres VISNAPUU nr 2941

reamees Auleid VÄLJA nr 2942

Anžela VORONOVA nr 2956

Harju malev

nooremleitnant Peeter KRUUSEMENT nr 2943

reamees Herkki ROOSENBAUM nr 2944

malevlane Anu PÜÜMETS nr 2945

Lääne malev

lipnik Toivo TÕNISSOO nr 2946

seersant Roland TALVIS nr 2947

reamees Marko TÕNURIST nr 2948

Edita LUIK nr 2949

Rapla malev

kapral Liivi ERM nr 2955

Saaremaa malev

reamees Kaarel MÄGI nr 2954

Tallinna malev

Riho RAJU nr 2950

Veiko VESKI nr 2951

Tartu malev

kapral Ivar SIBUL nr 2952

Margit TÕRRA nr 2953

**Kaitseväe juhataja kindralleitnant
Ants Laaneotsa 13. veebruari 2009 käskkirja
nr 123P kaitseleitlasi puudutava osa väljavõte**

Ergutamine

Rahuaaja riigikaitse seaduse § 15 lg 1, kaitseväe distsiplinaarseaduse § 13 lg 2 p 1 ja p 2, § 14 lg 2 ning kaitseväe juhataja 8. novembri 2005 käskkirjaga nr 233 kinnitatud kaitseväe tänukirja ja tänuavalduse statuudi p 2.1 ja p 3 alusel ning seoses Eesti Vabariigi 91. aastapäevaga

1. ANNAN TÄNUKIRJA KOHUSETUNDLIKU TEENISTUSÜLESANNETE TÄITMISE EEST ALLJÄRGNEVATELE KAADRIKAITSEVÄELASTELE JA RIIGIAMETNIKELE:

leitnant Katrin VEELMA	Kaitseliidu peastaap
veebel Vahur VERI	Alutaguse malev
vanemseersant Aldis KRÜÜTS	Alutaguse malev
[...]	

3. AVALDAN TÄNU KOHUSETUNDLIKU TEENISTUSÜLESANNETE TÄITMISE EEST ALLJÄRGNEVATELE KAADRIKAITSEVÄELASTELE JA RIIGIAMETNIKELE:

seersant Tiit LINTS	Lääne malev
---------------------	-------------

**Kaitseliidu ülema kolonelleitnant Raivo
Lumiste 23. veebruari 2006 käskkiri nr 66-P**

Ergutamine

Kaitseliidu seaduse § 11 lg 8, avaliku teenistuse seaduse § 79 lg 1 p 1 ja § 81 alusel, arvestades Pärnumaa maleva pealik major Mehis Borni 12. jaanuari 2009 taotlust nr PN-1-8.4/336 ning seoses Eesti Vabariigi 91. aastapäevaga:

1. ANDA TÄNUKIRI KOOS ERGUTUSE AMETNIKU TEENISTUSLEHELE KANDMISEGA KOHUSETUNDLIKU JA EESKIJULIKU TEENISTUSE EEST PÄRNUMAA MALEVA RAAMATUPIDAJA-ASJAJAJA Eda LASN

2. AVALDAN TÄNU EESKIJULIKU TEENISTUSÜLESANNETE TÄITMISE EEST PÄRNUMAA MALEVA LIIKMETELE:

nooremseersant Ranno TILK
kapral Vilor LEBEDEV
kapral Leho SILLAT
reamees Urmas KOSENKRANIUS
reamees Tarmo TUULING
Martin LUMERA
Joosep MÄNNIK
Kalju RAAP
Kristo ÕITSPUU

**Kaitseväe ülema kindralleitnant
Ants Laaneotsa 13. veebruari 2009 käskkirja
nr 124P kaitseleitlasi puudutava osa väljavõte**

Ergutamine

Rahuaaja riigikaitse seaduse § 15 lg 1 ja kaitseväe juhataja 29. aprilli 2003 käskkirjaga nr 93 kinnitatud kaitseväe eeskujuliku teenistuse risti statuudi p 2.1 ja p 5 alusel ning seoses Eesti Vabariigi 91. aastapäevaga

1. AUTASUSTAN KAITSEVÄE EESKIJULIKU TEENISTUSE RISTIGA EESKIJULIKU TEENISTUSÜLESANNETE TÄITMISE EEST ALLJÄRGNEVAID KAITSEVÄELASI JA AMETNIKE:

leitnant Aldin KÖÖK	Jõgeva malev
nooremleitnant Risto SIIL	Jõgeva malev
vanemveebel Kalev-Tarvo PÄRN	Alutaguse malev
vanemseersant Taimo JUHE	
	Lääne maleva Hiiumaa malevkond
vanemseersant Kajar LEHTMETS	Lääne malev

**Kaitseliidu ülema kolonelleitnant Raivo
Lumiste 18. veebruari 2009 käskkiri nr 58-P**

Ergutamine

Kaitseliidu seaduse § 11 lg 8 alusel ja arvestades esitatud taotlusi ning seoses Eesti Vabariigi 91. aastapäevaga:

1. ANNAN TÄNUKIRJA KOHUSETUNDLIKU JA EESKIJULIKU TEENISTUSE EEST ALLJÄRGNEVATELE KAITSELIIDU LIIKMETELE:

Lääne malev
nooremleitnant Raimond LUNEV
seersant Rünno KAUBER
seersant Urmas KOLGA
kapral Aivar KAUS
kapral Einar LUIGA
noorliige Jüri SUUR
Maire PIRN

Rapla malev
kapral Andres MÄNNIK
kapral Sander REIU
kapral Timo TINTSE
reamees Triin TÄHTLA
Miko ALLIKMÄE

Järva malev
kapral Mairo ROHESALU

2. AVALDAN TÄNU KOHUSETUNDLIKU TEENISTUSÜLESANNETE TÄITMISE EEST:

Lääne malev
lipnik Raigo ÕIGLAS
nooremseersant Aivar ROHILAIK
kapral Jüri DOVŽENKO
kapral Aarne INDRES
noorliige Alari VIIGIPUU
Marek VILGATS

Tekst: MART HELME

Missugused sõdurid võidavad sõdu?

Kui maailma suurima impeeriumi looja Tšingis-khaan noore mehena orjusest põgenes, oli tal kõigest kaks kaaslast. Nende kahega alustas see erakordne väejuht teekonda, mille sarnast me teist ajaloo ei leia. Ühendanud kõigepealt üksteisega vaenutsevad mongoli hõimud, vallutas ta Aasia suurima ja võimsaima riigi Hiina, seejärel Kesk-Aasia avarusi valitseva Horezmi, jätkas siis tungi “viimase mere poole” läände, alistades sõna otseses mõttes käigult Vene vürstiriigid ning külvates hirmu ja hävingut Kesk-Euroopas, kus tema väejuhid ei kaotanud rauda rüütatud rüütlite vastu ainsatki lahingut.

Me ei tea, kui kaugel ja kui püsivalt oleksid mongolid Euroopas kanda kinnitada suutnud, kui Tšingis-khaani surm 1227. aastal poleks sundinud neid kodustepidesse tagasi pöörduma. Kas kujutame tänapäeval üldse ette, mida tähendas tagasipöördumine Kesk-Euroopast Mongooliasse 13. sajandil? Hobuse seljas? Üle jõgede, mägede, kõrbete? Kui seda ette kujutada suudame, mõistame ka, missuguse hiiglasliku saavutusega sai hakkama Tšingis-khaan Vaiksest ookeanist Karpaatideni ulatuva impeeriumi rajamisega.

Olgu see siis taustaks, millele asetame oma pealkirjas toodud küsimuse. On pikematagi selge, et kui tahes võimas isiksus keegi ka poleks, suurte tegude tegemiseks vajab ta ometi masside toetust. Väejuht ei saa olla väejuht sõduriteta. Nii nagu ei saa sõdurid olla sõjavägi ilma väejuhita. Tšingis-khaani ja tema sõdurite puhul tulevad need kvaliteedid, milleta ühegi lahingu ega sõja võitmine ei õnnestu, esile nagu õpikus.

Kõigepealt tõik, et eranditult kõik sellest suurest väejuhust kõnelevad allikad märgivad, et Tšingis-khaan uskus oma erakordsusse, uskus oma missiooni. Algul nägi ta sellena mongolite ühendamist ja lakkamatu vennatapu lõpetamist. Hiljem sai tema kinnisideeks kogu maailma allutamine ühele võimule – enda võimule. Võime ju öelda, et siin peegeldub lihtsalt suurus-hullustus, ent kui taandame selle pragmaatilisele ja müstikast vabale tasandile, jääb ikkagi järele kvaliteet, milleta edukat ja enesekindlat, võidule orienteeritud komandöri pole võimalik ette kujutada.

See, et Tšingis-khaan polnud sugugi üksnes oma erilises veendunud võimuhull, selgub kohe, kui analüüsime tema praktilist tegevust väejuhina. Troonide isand, nagu kaasaegsed teda nimetasid, pidas eduka sõjalise tegevuse tugisammasteks distsipliini, väljaõpet, luuret, mobiilsust ja initsiatiivi. Tõdegem, et isenesest pole selles midagi uut, ent oskuslikult põimituna moodustub just nendest viiest omadusest nagu viiest sõrmest rusikas, mis annab vastasele purustava hoobi. See ilmneb ülimalt selgusega praktiliselt kõigi Tšingis-khaani sõjakäikude puhul, kusjuures erilisel tuleb ära märkida luure ja mobiilsus. Nii mängis just luure, luureandmetel põhineva desinformatsiooni levitamine ja vaenlasele ootamatute suurte väehulkade lahingusse paiskamine kriitilist rolli näiteks Horezmi vastupanuvaimu murdmisel ja riigi kiirel vallutamisel.

Sama võime öelda mongolite sõjakäikude kohta Venemaale ja Kesk-Euroopasse. Tänu luurele ja kiirusele õnnestus mongolitel pidevalt kohal olla seal, kus neid veel ei oodatud, ja hävitada veel mitte koondunud vastane osade kaupa. Loomulikult poleks see kõik teoks saanud, kui mongolite väed poleks olnud ka samavõrd distsiplineeritud ning lahingutegevuseks ette valmistatud ja motiveeritud. Üksnes väga distsiplineeritud, oskuslik ja sõjakäigust isiklikult huvitatud sõdur suudab kahte-kolme varuhobust kasutades päevi sadulas istuda ning sadadesse kilomeetritesse ulatuvaid vahemaid läbinult veel jõuliselt ja võidukalt lahingusse astuda. Mongoli sõdurid suutsid seda, sest nad uskusid nii oma juhtidesse kui ka iseendasse, oskasid peaaegu eksimatult balansseerida sõnakuulmise ja isikliku algatuse õhkõrnal joonel, valdasid suurepäraselt relvi, lahingurivisid ja taktikat-strateegiat.

Ning mis kõige hämmastavam: mongoleid polnud loodud hiigelimpeeriumit arvestades sugugi palju ja nende väe suurus ei ületanud alistatud hõimude sõdalasi kaasa arvateski kunagi 100 000 meest. Vaatame kaardile: seda on poole Euraasia vallutamiseks muljetavaldavalt vähe. Vastavalt pidi muljetavaldavalt täiuslik olema nende sõjakunst. **KK!**

Kaitseliit Soome avalikkuses

Tekst: KARI ALENIUS,
ajaloodotsent (Soome), Kaitseliidu
Tallinna maleva toetajaliige

Enda tuntuks tegemine välismaal ei kuulu mõistagi Kaitseliidu esmajärguliste ülesannete hulka, kuid Eesti lugejale võib siiski olla huvitav teada, missugustes värvides paistab organisatsioon Soome avalikkuses. On ju Kaitseliidu maine üks osa laiemast Eesti-pildist, kusjuures välissuhete edendamise seisukohalt pole sugugi tähtsusetu, missugune kuvand sünnib teise riigi esindajatest mitmesugustel foorumitel. Eelkõige kehtib see kahe naaberriigi puhul, kellel on niigi soov ja tahtmine suhteid arendada.

KAITSELIIT RIIGIKAITSELISTES VÄLJAANNETES

Võib rääkida kahest Kaitseliidu kuvandist Soome meedias vastavalt sellele, kuidas avalikkust määratleda. Ühel pool on laia publiku tarvis loodud massimeedia ja teisel väljaanded, mis on suunatud kitsamale auditooriumile. Viimaste hulka kuuluvad antud juhul need isikud ja organisatsioonid, kes aktiivselt tegelevad sõjanduse või vabatahtliku riigikaitsetöoga. Kui neid kahte kuvandit lühidalt iseloomustada, siis ei seisne erinevus kahe meediaühikute vahel esmajoonel kuvandi kvaliteedis, vaid selles, kui palju ja kui detailset informatsiooni nende kanalite kaudu pakutakse.

On mõistetav, et kõige rikkalikumat teavet Kaitseliidu kohta on 1990. ja 2000. aastatel pakkunud militaariajakirjad, nagu Ruotuväki (nt Kalle Liesineno "Nato ja EU ovat Viron turvat", 9/2005) ja Reserviläinen (nt "Viro kulkee omaa tietään", 1/2004). Niisugustes ajakirjades ilmunud artiklites on tavaliselt kirjas lugejale olulised faktid Kaitseliidu ajaloost kahe maailmasõja vahel, organisatsiooni taasasutamisest 1990. aastal ja tegevuse põhijoontest. Tihti on lisatud statistilisi andmeid Kaitseliidu ja selle allorganisatsioonide

liikmeskonna kohta. Lisaks nendele on pööratud tähelepanu Kaitseliidu struktuuridele ja varustusele ja sellele, missugune osa on Kaitseliidul Eesti kaitsejõudude tervikus.

Soome militaariajakirjades on Kaitseliidust Eesti taastatud iseseisvuse ajal olnud juttu võrdlemisi harva – umbes kord aastas. Vastukaaluks on Kaitseliit aga märksa tihedamini olnud tähelepanu all mitmesugustes kitsama ringi (eriti reservväe) infomaterjalides, näiteks reservväelaste organisatsioonide lehtedes. Mitmed Soome riigikaitseorganisatsioonid teevad aktiivset koostööd Eesti partneritega ning külaskäigud ja osavõttud Kaitseliidu tegevusest kajastuvad ka teabematerjalis. Seejuures on näha, et nii organisatsioonide siselehtedes kui ka avalikus erialases perioodikas esile toodud faktid on tõepärased ja üldjoontes vägagi positiivsed. Kõige positiivsemad hinnangud pärinevad Soome kutselistelt sõjaväelastelt. Näiteks Soome ja Eesti kaitseväge koostööprojekti Soome juhataja kindralmajor Pentti Lehtimäki iseloomustas Kaitseliitu 2002. aastal antud intervjuus kui "Eesti

kaitseüsteemi pärlit" (Turun Sanomat, 16. november 1997). Kindralmajor Lehtimäki andis mõista, et Soomel on Eesti süsteemist õppida. Eelkõige hindas ta kõrgelt seda, et Kaitseliit on integreeritud kaitseväge koosseisu. Vastav orgaaniline side puudub aga Soome reservväelaste organisatsioonidel.

LAIEM KUVAND

Massimeedias loodud kuvand Kaitseliidust on olnud märksa ümbmäärasem, kuid sisuliselt siiski enam-vähem õige. Tüüpiline näide leitud soomekeelses Wikipedias. Mõne reaga kinnitatakse, et "Kaitseliit on Eesti vabatahtlik riigikaitseorganisatsioon, millel rahvuskaardina on lokaalkaitse ülesandeid. Organisatsioon on asutatud 11. novembril 1918 ja taasasutatud 17. veebruaril 1990". Soome Wikipedia leheküljelt leitud veel malevate nimekiri ja Kaitseliidu embleem (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kaitseliit>).

Soome ajalehtedes on Kaitseliidust kirjutatud ainult siis, kui mõni Kaitseliiduga seotud ajako-

Võib rääkida kahest Kaitseliidu kuvandist Soome meedias. Ühel pool on laia publiku tarvis loodud massimeedia ja teisel väljaanded, mis on suunatud kitsamale auditooriumile.

Näitus "Õed Soome lahe kahelt kaldalt" Oulus. Kaleva, 10. jaanuar 2008. Foto: Pekka Ala-Aho

Tallinna kaitseliitlasi 1919. aasta jaanuaris. Foto: Tampereen Suomalainen Klubi koduleheküljelt

Kindral Johan Laidoneri portree Plaza portaalist (<http://keskustelu.plaza.fi/ajassa/keskustelu/t1683383>).

Soome vabatahtlikke Eesti Vabadussõjas 1919. aastal.

Foto: Tampereen Suomalainen Klubi koduleheküljelt

hane asi on ületanud uudisekühnise. Ühe näitena võib tuua uudise Soome Lotta Svärdi ja Eesti Naiskodukaitse ajalugu ja hetkeiseu kajastavast näitusest “Õed Soome lahe kahelt kaldalt”, mis ilmus erinevates ajalehtedes (Turun Sanomat, 13. november 2006, Keskisuomalainen, 23. september 2007, Kaleva, 10. jaanuar 2008). Näitus liikus ju Soomes ühest linnast teise ja äratas kohalikus meedias suhteliselt palju tähelepanu. Mõlema organisatsiooni tegevus leidis kirjutistes reeglina positiivset kajastamist.

Teisalt on ka negatiivsed üksikasjad aeg-ajalt avalikkusse kerkinud. Näiteks 2002. aastal, kui Kodutütarde tollane juht pidi ameti maha panema, jõudis asi ka Soome ajalehtedesse ja uudistekanalitesse (Kaleva,

28. jaanuar 2002, mtv3, 28. jaanuar 2002). Errumineku põhjus – juhtiva isiku avalikult poliitiline tegevus – ja pahameel, mida säärane tegevus Eestis esile kutsus, sai teatavaks ka Soome lugejatele. Samas tehti aga lehtedes selgelt vahet isiku ja organisatsiooni vahel. Organisatsiooni enda tegevuses ei leitud seoses mainitud vahejuhtumiga midagi taunitavat. Hoopis vastupidi, näiteks ajalehe Kaleva uudises kasutati Kaitseliidu kohta väljendit “lokaalkaitse selgroog”.

On niisiis näha, et Soome ajakirjanduses ei ole õnneks segi aetud Kaitseliitu kui organisatsiooni ja üksikisikute mõnikord ilmsiks tulnud üleastumisi. Seda kinnitab ka

Soome ajakirjanduses ei ole õnneks segi aetud Kaitseliitu kui organisatsiooni ja üksikisikute mõnikord ilmsiks tulnud üleastumisi.

Soome ajalehtede toon, kui 2008. aastal käsitleti massimeedias Kaitseliiduga seotud kõige kuumemat uudist: purjuspäi autot juhtides jäi vahele üks Kaitseliidu juhtivatest tegelastest. Kaitseliitu iseloomustavad põhifaktid toodi asjalikult esile ka nendes uudistes (Kymen Sanomat, 6. märts 2008, Iltalehti, 6. märts 2008, Ilta-Sanomat, 6. märts 2008, Turun Sanomat, 7. märts 2008). Seega võib öelda – nii paradoksaalne kui see ka ei ole –, et sellised uudised võivad mõjutada Kaitseliidu kuvandit isegi positiivselt, tutvustades organisatsiooni lugejaile. Teisalt tuleb aga arvestada, et tihti kordudes heidavad igasugused skandaalimaigulised uudised paratamatult varju ka kõigile asjaosalistele, olgugi et organisatsioon ise pole põhimõtteliselt milleski süüdi.

Kaitseliidule on Soome avalikkuses aastail 1990–2008 pööratud suhteliselt vähe tähelepanu, kuid napi informatsiooni põhjal sündinud kuvand on olnud positiivne. Seega on Kaitseliit kaasa aidanud muutusele, mille tulemusena soomlaste Eestipilt on viimastel aegadel endisest tasakaalukam ja põhineb rohkem ajakohasel teabel. **KK!**

Tere, kapten! Saame tuttavaks!

Kaitseliidu Lääne malevas alustas 2008 aasta 1. novembrist väljaõppeülemana teenistust kapten Jüri Bachman

Tekst: AARE TAMM,
Kaitseliidu Lääne maleva
propagandapealik

Kust te pärit olete? Ja millistes koolides olete õppinud?

Olen sündinud ja kasvanud Järva- maal Türi vallas. Põhihariduse sain Laupa põhikoolis, mis kandis tol ajal nime Laupa 8-klassiline kool. Pärast põhikooli läksin õppima Jõgevamaale Kaarepere sovhoostehnikumi, mille lõpetasin 1991. aastal metsatehniku kutsetunnistusega. 2006. aastal lõpetasin kaugõppes Tallinna Pedagoogilise Seminari noorsootöö erialal. Diplomitöö kirjutasin teemal “Kaitseliidu eriorganisatsioonide roll noorte kõlbelises kasvatuses”, minu juhendaja oli Anu Allekand Kaitseliidu peastabist.

Mis ametist unistasite lapsepõlves?

Mul on lapsepõlves palju unistuste ameteid. Esmalt tahtsin saada autojuhiks. Eks autojuhtimisest unista ju kõik poisid. Seejärel aednikuks – selle pisiku süstis minusse ema. Siis metsavahiks – seda vahvat ametit on pidanud mu vanemad vennad. Tahtsin veel saada direktoriks, sest unistasin, et siis saan sõita musta Volgaga...

Kuidas sai teist kutseline sõjaväelane?

Nooruses olin pigem patsifist kui sõjamehe ameti austaja. Seda eelkõige seetõttu, et mul ei olnud soovi teenida toleaeelses Nõukogude armees. Ka oma Nõukogude armee sõjaväepileti andsin 1990. aastal elukutselise dissidendi Jüri Liimi korraldatud aktsiooni Genf 49 käigus ära.

1993. aasta märtsis kustuti mind ajateenistusse Eesti kaitseväge. Teenisin 12 kuud Jõhvis Viru Üksik-jalaväepataljonis. Ajateenistuse käigus läbisin Meegomäel seersandikursused. Pärast “seeru pulkade” kättesaamist määrati mind

Kapten Jüri Bachmann õppusel Orkaan vahekohtunikuna.

Viru pataljonis jaoulemaks. Viimased kolm ajateenistuse kuud olin rühmavanema ametis. Lõpetasin ajateenistuse vanemseersandina. Ajateenistuse viimastel kuudel pidasin tugevat sisemist võitlust oma teise minaga (olen tähtkujult kaksik ja see teine mina tahab tihti esimesega vaielda), kas jääda kaitseväge või mitte. Mulle meeldis sõjaväelaste seltskond. Uskusin olevat endal selleks vajalikke oskusi ja omadusi. Ka oma kõva häält pidasin tookord sõjamehele vajalikuks – olin ju seersant.

Kuidas sai teist ohvitser?

Ohvitserihariduse sain Saksmaal *Bundeswehri* koolides. Õppisin seal kaks aastat ja kolm kuud (1997–1999). Koolitus koosnes mitmest etapist: Baierimaal läbisin 40 km kaugusel Münchenist lõunas asuva *Bundeswehri* sidekooli, seejärel Mecklenburg-Vorpommerni liidu-

maal asuvas staabi- ja sidepataljonis rühmaülem praktiline ja Dresdenis maavägede ohvitseride kooli. Hiljem olen end saksakeelses keskkonnas veelgi täiendanud: kompaniülem kursusel Saksamaal ja nooremstaabiohvitseri kursusel Šveitsis.

Milline on olnud teie senine teenistuskäik?

Olen olnud kompaniiveebel Viru üksik-jalaväepataljonis, siderühma ülem üksik-vahipataljonis, sideohvitser üksik-vahipataljonis, sideohvitser 1. jalaväebrigaadi staabis, vanemstaabiohvitser kaitseväge logistikakeskuses ja kontaktohvitser Saksamaal *Bundeswehri* logistikakeskuses. 1. novembrist 2008 olen Kaitseliidu Lääne maleva väljaõppeülem.

Mis te arvate, kas kutseliseks sõjaväelaseks sünnitakse? Mida ütleksite noortele, kes alles otsivad oma teed?

Kindlasti on palju neid allohvitseri ja ohvitseri, kes võivad väita, et nad korraldasid juba liivakastis kaitse- ja ründelahinguid, mängisid mängupüsside ja -kahuritega ning sõjaväelasepisik oli neis sündides. Samas ei ole südikus, julgus ja soov

Ajateenistuse viimastel kuudel pidasin tugevat sisemist võitlust oma teise minaga, kas jääda kaitseväge või mitte. Mulle meeldis sõjaväelaste seltskond.

relvadega tegelda ainsad, mis teevad mehepojast sõduri. Tänapäeva sõdur peab lisaks julgusele ja relvavahivile olema ka haritud. Ei saa ju

usaldada rumala reamehe kätte relva, ka ei saa lubada, et loll veebel või ohvitser juhivad ja käsutavad talle allutatud inimesi.

Mõni otsib oma teed kaua, teine leiab selle kiiremini. Mida haritud ja laiema silmaringiga inimene on, seda rohkem teid on talle avatud. Kui tunnete end valitud teel kindlalt, astuge kindlasti ka Kaitseliitu. Kaitseliit vajab kindla sammuga mehi. **KK!**

Luure kui pusle III

Kaugluure – püsiv vaatlus võtmekohtades

Tekst: RENE TOOMSE, kapten,
MARTIN PLASER

Kaugluure ja -vaatlus (*long range reconnaissance and surveillance*) on luuremeetod, millega sõjategevust või operatsiooni juhtiv ülem saab koguda informatsiooni talle huvi pakkuvate operatiiv-taktikaliselt tähtsate alade kohta. Sellised luureüksused ei pruugi olla otseselt seotud manööverüksustega, vaid nad tagavad informatsiooni vaenlase liikumiste, suuruse ja olukorra kohta sügaval vastase tagalas, ent siiski peamiselt oma riigi territooriumil, mis on tulnud näiteks viivituslahingute käigus vastasele loovutada. Kaugluuret nimetatakse ka süvaluureks (*deep recce*), mis tuleneb nende üksuste paiknemisest operatsioonilises raamistikus (*operational framework*), kus see luureliik annab võimaluse jälgida sügaval vastase poolt kontrollitavas piirkonnas asuvaid alasid.

KAUGLUUREÜKSUSED JA NENDE VÕIMALUSED

Kaugluureüksustel on kasutada kaks peamist luureandmete kogumise taktikat: liikuv kohaluure (peamiselt jalgsi) ja staatiline vaatlus hästi ettevalmistatud peidikutest kindlale objektile või huvipakkuvatele alale. Nad on suhteliselt aeglase liikumise ja kõrge varjatusega üksused, kes imbuvad vaenlase kontrollitud alasse iga hinna eest kokkupuudet vältides või jäävad peidikusse alal, kust omad väed taanduvad.

Olles reeglina kaevunud maasse, jälgivad nad määratud alal päevi ja edastavad kogutud informatsiooni lühilai-

Saksa kaugluurajad maastikul ülesannet täpsustamas.

ne raadiosagedusel kindlatel aegadel kõrgemasse staapi. Need üksused on efektiivsed informeerijad vaenlase järeljõudude olemuse ja jälgitavale alale saabumise, samuti vaenlase logistilise toetuse protseduuride ja piirkonnas valitseva üldolukorra kohta. Lisaks sellele saavad kaugluurajad vahendada infot, mida on kogunud teised sõbralikud jälgitaval alal tegutsejad, kellel võib-olla puuduvad vajalikud sidevahendid. Seega saab meie oludes anda kaugluurajatele lisaks vaatlusülesannetele ka sidepidamisfunktsiooni näiteks Kaitseliidu võitlusgruppide ja teiste toetajatega vaenlase tagalas, sest neil on sidevahendid, mis ulatuvad kõrgemasse staapi igal ajahetkel.

Teatud juhtudel võivad kaugluuremeeskonnad väljuda oma peidikutest ja teostada lähiluuuret läheduses asuva vaenlase objekti kohta, andes nii olulise panuse kõrgema juhtkonna vasturünnakuplaanidesse. Liikuv luure on alati seotud suurema riskiga kui staatiline vaatlusluure, seega peavad ülemad kaugluuremeeskonnale selliste ülesannete püstitamist väga hoolikalt vaagima – vastasele vahelejäämise korral võivad nad selle vaatlusvõime piirkonnas üldse kaotada.

Kaugluuremeeskonnad on organiseeritud, ette valmistatud ja varustatud sisenemiseks või mahajäämiseks vaenlase alale, et vaadelda ja ette kanda vastase paigutusest, liikumistest ja tegevusest ning lahinguvälja muust olukorrast.

Ideaalis peaksid kaugluuremeeskonnad moodustama terve võrgustiku vaenlase poolt hõivatud alal, võttes vastaselt võimaluse ilma meie teadmata võtmekohtades liikuda, koguneda ja tegutseda. Liitlaste õhu- või meretuletoetuse olemasolul saavad need üksused ka sihitada täpsusmoo-

na vaenlase olulistele vägedele ja objektidele (*high value targets*), põhjustades suurt kahju vaenlase võimekustele, moraalile ja kavatsustele juba rindest kaugel.

Paraku suudavad kaugluuremeeskonnad oma varjatuse ja kerge varustatuse tõttu pidada vaatluspostidel vastu vaid loetud päevad (vaja on akusid raadiotele ja toitu, piiravaks faktoriks muutub isikliku hügieeni puudulikkus jne), mistõttu tuleb neid meeskondi vahetada, võimaldades optimaalse aja tagant puhkust, tervise taastamist ja sooja toitu. Liitlaste praktika kohaselt on 3–4 ööpäeva järjest suhteliselt optimaalne terve mõistuse piir väikeses augus vaatluse teostamiseks. Arvesse tuleb võtta väga kitsaid olusid, maapinna niiskust, temperatuure (tule tegemine ei tule ju kõne allagi) ja muid faktoreid, mille toime tõttu ei ole teatava aja möödudes enam tõenäoline saada sellises vaatluspostis istunud meestelt adekvaatset infot. Värskenduseks tuleb luua erinevaid võimalusi. Üks

on kindlasti kohalikul toetusel üles ehitatud süsteem: peidikud, mida varustavad näiteks Kaitseliidu vastavad üksused, “turvatalud” jne. Selliseid lahendusi tuleb luua ja harjutada juba rahuajal. Samuti peab olema planeeritud võimalus päästa vastasele vahele jäänud ja põgenev meeskond või evakueerida haigeid ja haavatuid oma jõudude tagalasse. Et kaugluureüksustel tegutsemisalas tavaliselt oma transporti pole (seda oleks raske peita), saab neile suureks toeks olla kaitseringkonna ülema mobiilne kohaluureüksus oma sõidukitega, täpselt tuleb neist juttu järgmises numbris.

Kui lisada kaugluuremeeskonnale diversiooniaktide sooritamise nõue, tuleb võtta arvesse, et sisuliselt paljastavad nad selliste operatsioonidega enda alal viibimise või vähemalt aktiveerivad vaenlase vastavate otsimisüksuste tegevuse. Diversiooniakte on soovitatav teostada vaid siis, kui üksus on alalt lahkumas. Loomulikult tuleb sellisteks operatsioonideks valmisolek planeerida juba enne operatsioonialale sisenemist ning arvesse võtta ka vajalikku relvastust ja materjali.

DOKTRIINILISED PÕHIMÕTTED

Kaugluuremeeskonnad on organiseeritud, ette valmistatud ja varustatud sisenemiseks või maha jäämiseks vaenlase alale, et vaadelda ja ette kanda vastase paigutusest, liikumistest ja tegevusest ning lahinguvälja muust olukorrast. Meeskonna missioonid ja sihtmärgid põhinevad ülema nõuetel luurele. Kaugluurajad sisenavad patrullimistehnikaid kasutades varjatult valitud aladele õhu, maa või vee kaudu, vältides kontakte vaenlase ja ka kohalike elanikega. Nad võivad üles seada ka mitmesuguseid sensoreid ja eriotstarbelist varustust, et avastada, jälgida ja vaadelda vaenlase aktiivsust (US Army FM 7-93).

KAUGLUUREÜKSUSE TUNNUSED

Kaugluuremeeskonna operatsioonid on iseloomustatud järgmiselt:

- vaatlusalad on planeeritud kõrgema üksuse poolt ja neilt oodatav informatsioon on väga väärtuslik tulevastele operatsioonidele;
- operatsioonid on salajased ja nõuavad erilisi julgeolekuprotseduure (OPSEC) enne missiooni, missiooni kestel ja pärast seda;
- meeskonna edukus sõltub varjatuse tasemest ning ja-laväe ja patrullimise kogemusest;
- meeskonnaliikmed väldivad kontakti vaenlase jõudude ja kohaliku elanikkonnaga;
- meeskonnad on operatsioonide alal piiratud liikuvusega;
- meeskonna edukus ja eesmärgipärasus sõltub sidest ja vaenlase lahingukorra teadmisest;
- vaatlemise või luureretke ala on väike, meeskonnal on täpselt määratud marsruut või vaatluskoht;
- meeskonna relvastus ja varustus on piiratud sellega, mida inimene suudab kanda, pakkida või peita.

KAUGLUUREÜKSUSE PIIRANGUD

- Mobiilsus on tavaliselt piiratud jalgsi liikumisega operatsioonide alal (liigutakse vaid öösel ja keskmiselt mitte kiiremini kui kilomeeter tunnis).
- Meeskonnad ei saa hoida pidevat sidet juhtiva staabiga, sest varustus (akud) on piiratud ja vaenlane kasutab elektroonilisi luureseadmeid. Meeskonnad kasutavad sidet ainult ettenähtud ajal (määratud “sideaknad”) või kannavad ette kriitilist lahingufot.
- Otsene meditsiiniline võimekus piirdub individuaalse esmaabiga.
- Meeskonnad (4–6 meest) on kergelt relvastatud ja omavad piiratud enesekaitsevõimet. Nad võitlevad ainult kontaktist lahtirebimiseks.
- Kaugluureüksused vajavad informatiivset ja administratiivset toetust ning koordineerimist kõrgemal-seisvalt staabilt, samuti teiste piirkonnas tegutsevate üksuste toetust taasvarustamisel, taastumisel või vaatlusalalt väljatõmbumisel.

Kaugluuremeeskonnad võivad saada ülesandeks teostada **järgmisi missioone**.

Vaatlus. See on esmane kaugluuremissioon. Vaatluskohad rajatakse lahinguhinnangu tegureid silmas pidades. Soovitatav on sihtmärgist piisavalt ohutu distants, aga olukord võib nõuda ka vaatluskoha rajamist lähemale. Vaatluspost seatakse üles kas määratud perioodiks või kuni nõutav info on saadud.

Maastikuluure. Kaugluuremeeskonnad võivad teostada piiratud maastikuluure missioone. Meeskondade mobiilsus tuleb avastamise vältimiseks hoida siiski minimaalne.

Sihtmärgi leidmine. Vastase võtmesihtmärkide avastamine, tuvastamine ja asukoha määramine võib olla kaugluuremeeskondade ülesandeks.

Sihitamine. Kaugluuremeeskond võib tellida ja juhtida kaud- ning täpistuld kõrge väärtusega sihtmärgile oma vaatlusalal.

Kahjustuste hindamine. Kaugluuremeeskonna liikmed on koolitatud ja varustatud läbi viima taktikalist kahjustuste hindamist (hinnang, mis antakse tavaliselt pärast kaud- või täpistule rünnakut).

Ettekanded maastiku ja ilmastiku kohta. Kaugluuremeeskond võib esitada täpseid andmeid maastiku ja

Kaugluuraja on kaalutlev ja rahulik. Ta hoiab oma relva alati kasutusvalmilt, kuid kasutab seda vaid äärmuslikul juhul.

ilmastikutingimuste kohta potentsiaalsel sihtmärgil ja selle ümbruses.

VÕIMALIKUD SIHTMÄRGID ON:

- kriitilised punktid vaenlase lähenemisteedel,
- kriitilised punktid järelvedude liinidel,
- lennuväljad,
- sadamad,
- sillad ja raudteesõlmed,
- laod, varustuse depood,
- vastase püsivad juhtimispunktid ja staabid,
- kogunemisalad jne.

KAUGLUURAJA ISIKUOMADUSED

Kaugluuremeeskonda sobivad isikud, kes on püsivad ja kannatlikud, sest peamine tegevus on päevade kaupa peidikus istumine ja määratud alade vaatlemine. Liikumisel peavad jällegi kõik meeled olema valmis vaenlast avastama, ennast peitma või lahinguga kontaktist lahiti võitlema. Kaugluuraja peab olema füüsiliselt tugev ja suure kandevõimega: täisvarustus pikaks patrulliks võib kaaluda kuni 100 kg. Vaja on ka väga head tehnilist taipu, et vaatlustehnikat ja sidevahendeid maksimaalselt ära kasutada.

Kaugluurajaks ei sobi inimesed, kes on kärsitud ja klaustrofoobsed. Naljatomisi võib öelda, et kaugluuraja peab olema "maru rahulik". Nad ei saa lubada endale tarbetute riskide võtmist, sest kui nende olemasolu alal paljastub, muutuvad nad vaenlasele kõrgeima väärtusega sihtmärgiks. Ja veel üks asi, millest ei tohi ennast häirida lasta, on ebameeldivad lõhnad. Sest need on normaalne ja tavapärane elukeskkonna osa maasiseses vaatluspunktis.

MEESKONNA ÜLESEHITUS JA OSKUSED

Klassikaline kaugluuremeeskond pikaks ülesandeks koosneb tavaliselt kuuest mehest. Eelistatuim on jagunemine kaheks kolmeliikmeliseks osaks: vaatluspost ning peidu- ja sidepaik. Meeskonnal on alati ülem, ülema abi, kaks vaatlejat ja kaks sidemeest. Kõik mehed on

Kaugluuraja peab olema vastupidav, sest kannab endaga kaasas kogu varustust, millega ta peab hakkama saama pikema aja vältel.

risttreenitud ka iga teise meeskonnaliikme erialaga ja valmis üle võtma iga funktsiooni.

Vaatluspostil üks vaatleb-salvestab ja edastab andmeid side- ja peidupaika (meeskonnasisene side kas kaabli või madala võimsusega raadioside kaudu), teine julgustab lähiümbrust ja kolmas puhkab. Peidu- ja sidepaik asub kuni 3 km kaugusel lühilainesideks sobivas maastikus, mis on samas ka piisavalt varjatud ja vaenlasele raskesti ligipääsetav. Sealne ülesannete jaotus on sarnane vaatlusposti omaga. Üks mees võtab vaatluspostilt andmeid vastu, koondab info ja edastab need kõrgemale staapi ettenähtud aegadel, teine julgustab ja kolmas puhkab.

KÕIGI KAUGLUUREMEESKONNA LIIKMETE ÜHISTREENINGUD JA -OSKUSED:

- planeerimine,
- sidetehnikad (sh lühilainesaatjad),
- vaatlus- ja salvestustehnika,
- orienteerumistehnikad,
- vältimise, ellujäämise ja põgenemise tehnikad ning protseduurid,
- esmaabi (vähemalt üks meeskonnaliige peaks olema parameedikutasemel),
- lahingudrillid (rõhuasetusega tulekontaktile reageerimisele ja taandumisele),
- suundmiinide kui kaitsevahendite kasutamine,
- jälituskoerte vältimine ja eksitamine jne.

RELVAD JA VARUSTUS

Kaugluuremeeskonnad opereerivad vähese toetusega või tihti üldse ilma selleta. Operatsioonid vaenlase tagalas nõuavad meeskondadelt kergekaalulist relvastust ja varustust, sest prioriteetne kandam on alati sidepidamiseks vajaminev hulk akusid.

Relvad ja pürotehnika. Kaugluuremeeskond on suhteliselt kerge relvastusega. Et nad liiguvad peamiselt jala ja võitlevad vaid tulekontaktist lahtirebimiseks, on soovitatav omada vähemalt kahel mehel kergekuulipildujat ja paar meest peaksid kandma ühekordseid AT-4-tüüpi tankitõrjelaske. Meeskond kasutab relvi rangelt vaid enesekaitseks ja kontakti korral vastasele esialgse šoki tekitamiseks, mis annab meeskonnale võimaluse eemalduda ja alustada põgenemisprotseduuriga. Kasuks tuleb omada ka summuteid, millega saab kogemata peidikule peale sattunud vaenlasi elimineerida ilma vaatlusalas paiknevaid vastase üksusi alarmeerimiseta.

Vaatluspaikade julgustuseks paneb meeskond üles juhivad jalaväevastased sundmiinid, mis alati lahku-des kaasa võetakse. Need on olulised kaitsevahendid juhaks, kui vaenlane peaks kas kogemata meeskonna peidupaigale peale sattuma või on selle avastanud muid meetodeid kasutades. Lisaks on meeskonnal loomulikult ka suitsugranaadid oma taandumise katteks.

Vaatlusvarustus. Kaugluuremeeskonnad viivad sihtmärgi vaatlemist läbi igal ajal igasugustes ilmastikuoludes. Selleks on abiks suure võimsusega päevased optika-seadmed, et avastada vastase liiklusvahendeid kuni 5000 meetri kauguselt. Piiratud nähtavuse korral avastab meeskond vastase liiklusvahendeid kuni 3000 meetri kaugusel nii valgustvõimendavate kui ka infrapunavaatlusseadmete abil. Dokumenteerimiseks ja hilisemaks analüüsiks salvestatakse vaatlustulemused digitaalselt. Spetsiifiline militaaroptika on väga kallis, kuid juba on saadaval ka piisavalt hea kvaliteediga odavamad tsiviilvarustust. Parim moodus vaadeldavat objekti jälgida ja kogu toimuvat salvestada on kombinatsioon 60-kordse suurendusega vaatlustorust, digitaalsest fotoaparaadist ja sülearvutist. Sel-line süsteem võimaldab näha vaadeldavat ala suuremal ekraanil ja salvestada samaaegselt arvuti kõvakettale kogu informatsioon hilisemaks analüüsiks. Tulevikus sidela-henduste arenedes võib saada nii ka võimaluse edastada vaadeldav olukord reaajas otse staapi. Liigutakse peamiselt öösel, seega on oluline, et igal mehel oleks liikumisel kasutada klassikaline öövaatlusseade. Eesti kaitseväes kasutusel olevad mudelid on täiesti sobilikud.

Elektrienergia tootmise vahendid. Et töötaksid side ja digitaalsed vahendid, on vaja elektrit. Kaasavõetud akudest jagub vaid piiratud ajaks ja vaatamata planeeritud taasvarustamisele peab meeskonnal olema ka varuvariant ise akude laadimiseks elektrit toota. Tehnika arenedes on need võimalused juba järjest taskukohasemad – näiteks päikesepaneelid ja käsigeneraatorid.

Isiklik riietus ja varustus. Kaugluuremeeskonnad võivad opereerida mis tahes ilmastikuoludes, kui nad on varustatud kohase riietuse ja puhkamisvarustusega. Meie oludes on sooja ja muretut aega vaid loetud päevad aastas, seega on meeskonnaliikmete tervise seisukohast oluline väga heade ja kvaliteetsete soojapidavate riietusesemete ning magamisvarustuse olemasolu. 20 külmakraadiga kolm ööpäeva peidikus istudes on tõsine katsumus kehatemperatuuri säilitada, paraku seda standardvarustusega teha ei õnnestugi.

SIDE

Täpse ja õigeaegse luureinfo edastamine meeskondade poolt on kõige tähtsam kaugluureüksuse missiooni aspekt. Ilma sideta ei ole põhjust saata või hoida meeskonda sügaval vaenlase tagalaalas. Hästi läbimõeldud, planeeritud ja harjutatud sideprotseduur aitab tagada missiooni edukuse.

Kaugluureüksuse meeskonnad paigutatakse laiali väljapoole otsenähtavat sideulatust (*line of sight*). Tavalised lahingu-raadiovõrgusüsteemid ei suuda toetada kaugluureüksuste sidepidamiskõudeid, seega peavad kaugluureüksused tundma õppima ja kasutama laiema ulatusvõimsusega sidesüsteeme – lühilaine ja taktikalise satelliitsidet. Lühilaineraadio on piiramatu ulatusega töökindel sidesüsteem, kuid nõuab põhjalikku väljaõpet. Lühilaine kasutamise õpe on mahukas ja keeruline, kuid selle peavad läbima kõik meeskonnaliikmed. Meie oludes jääb lühilaine tõenäoliselt peamiseks

kaugelt distantsilt sidepidamise vahendiks. Taktikaline satelliitside on samuti piiramatu ulatusega töökindel ja samas üsna lihtne sidesüsteem, kuid et Eesti ei oma ise ühtegi satelliiti, on see sidepidamisviis sõltuv liitlastest. Ka on vastavad kanalid piiratud, olles juba liitlaste endi intensiivses kasutuses. Seega ei saa me vähemalt praegu oma sideskeeme sellele kui põhivahendile rajada.

Sõltumata kasutatavast sidesüsteemist edastab meeskond luureandmeid peamiselt andmesidena. Selleks peab sidevarustusse kuuluma sõnumiterminal või ilmastikukindel sülearvuti koos vastava tarkvaraga. Andmesidesõnumid vähendavad saateloleku aega ja võimaldavad edastada informatsiooni väga täpselt.

Ettekandeid vastuvõttev sidepunkt suhtleb meeskondadega määratud sideaegadel (aknad). Iga meeskonna jaoks on kindlaks määratud oma sideaken. Samas peavad meeskonnad olema kaitstud vaenlase poolt pealtkuulamise ja suunamääramise eest. Liiga tihedalt plaanitud sideseansid suurendavad meeskonna avastamise riski, kuid liiga harvalt kavandatud aknad võivad kahjustada ajatundliku luureinformatsiooni edastamist. Vastavad hinnangud tehakse operatsiooni planeerimise käigus.

Lisaks määratud sideakende sagedusele seatakse sisse ka valvesagedus. Sidepunkt jälgib valvesagedust 24 tun-di ööpäevas. See on ette nähtud dubleeriva sagedusena info edastamiseks väljaspool plaanitud aega, kui sidet peamise sagedusega pole võimalik saavutada.

KAUGLUUREMEESKOND VÕIB KASUTADA VALVESAGEDUST KA SIIS, KUI TA:

- edastab ettekande prioriteetsetest luureandmetest;
- edstab taotluse väljaviimiseks või tuletoetuseks, kui meeskond on ohus;
- edastab taotluse meditsiiniliseks evakueerimiseks;
- algatab vältimise või põgenemise.

KOKKUVÕTTEKS

Kaugluureüksustel on oma kindel ja oluline roll terves luuresüsteemis. Peamised tugevused ja eelised teiste luurevahendite ees on kõrgel tasemel varjatus ja pikaajaline püsimine vaatlusalal. Kaugluuremeeskond on ilmastikukindel andmete koguja (ka siis, kui UAV ei saa lennata jms), mis tähendab ka inimese tundemeelte (lõhn, heli, puudutus) kasutamist vastutusosalal ning võimet eristada petteobjekte ja -manöövreid inimese hinnangu abil kohapeal.

Integreeritud toetuse korral võivad nad teiste vaatlusalal tegutsevate luure- ja lahinguüksuste (mobiilne kohaluure ja Kaitseväe võitlusgrupid) toel tunduvalt kauem vastu pidada ning samas saavad nad tänu oma unikaalsele sidevõimekusele toetada neid üksusi andmete edastamisel kõrgemale. Kaugluuremeeskondade komplekteerimine ja väljaõpe on aeganõudev, kuid luurealaselt väga tasuv ja sellele tuleks kindlasti hakata suuremat tähelepanu pöörata juba lähitulevikus. **KK!**

Motoriseeritud rännak – kas asi iseeneses?

Tekst: ANDRES PEHME,
kapten, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste taktika õpetooli
lektor

Kitsas metsatee lõpeb ja kompanii rännakukolonna 25 autot jääb seisma. Kolmanda veoauto kabiinist hüppab välja närviline ohvitser ja karjub, et kes, kurat, meid siia juhatas ja kus see eesjulgustus on. Seepeale vastab esimeses veoautos istunud allohvitser, et teeristis asunud suunajad oleksid pidanud meid paremale suunama. Järgneb kompanii rännakukolonna vaevarikas überpööramine, mida pole varem sellistes tingimustes harjutatud.

Selliseid näiteid, kus eesjulgustus orienteerub valesti, suunajad ei suuna kolonna õigele teele või teevad seda osaliselt või valitakse rännakuks ebasobiva läbitavusega tee, tuleb ette nii igapäevases väljaõppes kui ka suurõppustel. Seejärel arutatakse, miks ei pandud orienteerumise eest vastutama kogenumat kaitsevaelast, miks suunajad ei olnud korralikult instrueeritud või ei saadetud varem mõnda masinat proovima, kas antud tee on üldse läbitav, jne. Kui sellele lisada lahingusituatsioon, kus on vastasega kokkupuute oht ja üksused kasutavad veoautosid, millel puudub killukaitse, toob väiksema kontakt meie üksustele kaasa kaotusi.

Vahel arvatakse, et rännaku planeerimine on lihtsalt marsruudi joonistamine kaardile, sest tegemist ei ole lahinguoperatsiooniga, vaid ühe vaheetapiga kahe tegevuse vahel. Tegelikult näitab aga, et rännaku planeerimist tuleb käsitleda nagu iga teise operatsiooni planeerimist.

MIS ON RÄNNAK?

Rännak on allüksuse taktikaline õigeaegne liikumine alguspunkti lõpp-punkti, mille käigus säilib tema lahinguvalmidus ja suutlikkus täita järgnevat ülesannet. Rännak jaguneb oma olemuselt motoriseeritud ja jalgsirännakuks. Motoriseeritud rännaku eriliik läbivi-

Kevadormil osalevad Kaitseväe üksused on lõpetanud motoriseeritud rännaku ja jõudnud kadudeta paiknemisalale.

misel kasutatavate vahendite alusel on vedu. Vedu viiakse läbi üksuse mittestruktuuriliste liikurvahenditega, milleks on näiteks kõrgema üksuse vahendid või bussid, rongid, laevad ja lennubahendid. Eestis leiab see tõenäoliselt rakendust sõjaseisukorra alguses pärast mobilisatsiooni väljakuulutamist, mille järel tõenäoliselt kasutatakse üksuste laialivedamiseks mittestruktuurilisi sõiduvahendeid (buss, rong). Samas on ka mõeldav, et vedu kasutatakse lahinguoperatsioonide käigus, kus näiteks liitlaste helikopterid või soomukid transpordivad üksusi ühest kohast teise.

SÕJAAJA RÄNNAKU PUHUL VÕIB TÕENÄOLINE VASTANE RÄNNAKUID HÄIRIDA JA MÕJUTADA JÄRGNEVATE VAHENDITE JA TEGEVUSTEGA:

- kaudtulelöögid,
- puistmiiniväljad,
- õhurünnakud,
- õhu- või kopteridessandid,
- bio- ja keemiarelvade rünnakud,
- elektroonilise sõja vahendid,
- eriüksuste varitsused ja sügavad üllatuslikud läbimurded.

Sellest tulenevalt on motoriseeritud rännaku planeerimisel oluline vähendada eespool loetletud mõjutusvahendite ja tegevuste tagajärgi meie üksustele. Selle käigus tuleb teha mitmesuguseid analüüse, mille alusel võetakse vastu otsus ja antakse käsud (eelkäsk, luure- ja ettevalmistusgrupi käsk ning rännakukäsk). Rännakut analüüsid tuleb kõigepealt koostada esmane ajakava, mis kogu planeerimisprotsessi jooksul pidevalt täieneb. Kindlasti on oluline näidata ajakavas valge ja pime aeg ning vastase tegevuse teadaolevad ja tuletatavad ajad.

Ülesande analüüsi puhul tuleb selgitada välja põhi-, määratud ja kaasnevad ülesanded. Ka tuleb lähtuda kõrgema ülesande kavatsusest (mida ta tahab saavutada, kas plaanitakse reservi jäämist või vasturünnakut jm). Oluline vahe on, kas rännak teostatakse iseseisvalt või eskorditakse tagalakompaniid punktist A punkti B. Veelgi olulisem on leida piirangud (aeg, ruum, ressurss), mis võivad segada ülesande täitmist. Kui üksuse marsruudile jääb jõgi ja sellel on ainult üks ülepääs või kui kõrgem üksus on andnud rännaku läbiviimiseks koridori, on tegemist ruumiliste piirangutega. Kui ette on antud aeg liikumise alustamiseks või kohalejõudmiseks, on see selge ajaline piirang. Analüüs tuleb esmalt eraldiseisvate osadena läbi viia ja seejärel nende tulemused integreerida, mille alusel selguvad lõplikud ohud.

Et arvukalt sõidukeid kasutav üksus jõuaks kadudeta sihtmärgile, tuleb läbi viia taktikaline operatsioon – motoriseeritud rännak.

KESKKONNAANALÜÜS JA VASTASE ANALÜÜS

Keskkonnanalüüs koosneb põhiliselt kolmest faktorist: maastik, elanikkond ja ilmastik. Oluline on tuua välja järeldused, kuidas need faktorid mõjutavad meie ja vastase tegevust, ning pakkuda lahendusi mõjude vähendamiseks. Need faktorid on osaliselt põimunud.

Maastikuanalüüsi viiakse läbi nii kogu marsruudi ulatuses kui ka uuel paiknemisalal. Välja tuleb tuua tõkked ja takistused, vaatlus- ja tulealad ning võtmekohad. Maastikuanalüüs on töövahend, milles kasutatavad värvid ja märgistus on vabalt valitavad. Järgmiseks tuleb analüüsida elanikkonda. Rännaku puhul on oluline, kus elanikud paiknevad ja kas kuskil on suuremaid liikumisi, mis võivad tekitada ummikuid.

Kõige muutlikum analüüsi osa on ilmastik. Ilmastiku analüüsis on oluline tuua välja ilmast tulenevad mõjud. Näiteks kruusa- ja metsateedel võib esineda jäidet, mis võib raskendada liikumist, võib sadada lund, mis halvendab nähtavust. Madalast temperatuurist ja sademetest tulenevalt on tõenäoline vaid lühiajaliste varitsuste läbiviimine.

Vastase analüüsil ja tema tegevusvariantide läbikaalumisel tuleb lähtuda vastase doktriinist (mida vastane teeb, kui on teadlik meie üksuste rännakust), eelnevast tegevusest ja lahingufunktsioonidest (*battelfield operation system* = BOS), mis näitab, milleks vastane on võimeline. Selle põhjal koostatakse vastase tegevusvariandid, mille käigus prioriseeritakse takistused ja ohtlikud alad, mis tõenäoliselt võivad mõjutada meie rännaku läbiviimist.

OMAD

Järgnevalt tuleb analüüsida oma naaberüksusi, kes jäävad marsruudile või selle vahetusse lähedusse. Tõenäoliselt on antud üksuste ümbruses (nt kuni 1 km) vastase oht minimaalne. Kui nendest üksustest on võimalik läbi liikuda, tuleb tegevus kooskõlastada marsruudile jääva üksusega.

Kaardil on kujutatud üks võimalus, kuidas määratleda vaatlus- ja tulealad ning õhuvaatluse eest varjet mitte pakkuvat maastikku. Punase pideva joonega ala (tähistatud lühendiga AKZ) on õhurünnakuohtlik ala. Punase pideva joonega ala (tähistatud lühendiga KZ) on varitsusohhtlik ala. Punase pideva joonega nool näitab trans-

ÕHU- JA VARITSUSOHTLIKUD ALAD

pordivahendite lähenemise suunda. Punase katkenud joonega nool näitab jalgsi lähenemise suunda.

OMA TEGEVUSVARIANDI VÄLJATÖÖTAMINE

Lähtudes eelnevatest analüüsides (aeg, ülesanne, keskkond, vastane, omad) tuleb välja töötada oma tegevusvariant. Variandi väljatöötamise maht sõltub sellest, kas on etteantud marsruut kõrgemalt üksuselt või tuleb tee liikumiskoridoris ise valida. Planeerida tuleb tegevus marsruudile jäävate takistuste ja ohtlike alade suhtes: kas sõita ümber, rakendada erinevaid liikumisdrille, panna välja julgestused jne. Selle alusel peaks valmima rännakuplaan kilel, mille järel saab asuda rännakukäsku kirjutama.

Käskude puhul on tegemist standardsete viie punkti käskudega koos mõningate erisustega. Eelkäsu eesmärk on käivitada ettevalmistavad tegevused. Kindlasti peab eelkäsk sisaldama esmast ajaplaneeringut ning luure- ja ettevalmistusgrupiga seonduvat (koosseis, varustus, transport, luure- ja ettevalmistusgrupile (LEG) käsu andmise koht ja aeg). Käsk LEGile sisaldab rännakukäsku, tegevust marsruudil ja ülesandeid paiknemisala ettevalmistamisel.

Rännakukäsu erisus väljendub käsupunktis 3d (koordineerivad instruksioonid), kus käsitletakse lisaks tavapärasele ka rännaku ülesehitust (marsruut, transpordivahendite vahed, kiirused, kolonni ülesehitus jne). Samamoodi nagu lahinguoperatsiooni puhul, tuleb rännakukäsus anda edasi ülema kavatsus ja operatsiooni kontseptsioon (käsupunkt 3a) ning korrektselt sõnastada lahinguüksuste ülesanded (käsupunkt 3b).

ÜLEMA KAVATSUSE JA KONTSEPTSIOONI NING RÄNNAKUKÄSUS SISALDUVA LAHINGUÜKSUSE ÜLESANDE NÄIDE

Ülema kavatsus

Tahan ümber paikneda alalt Koit alale Hämarik ja alustada lahinguvõime suurendamiseks vajaliku väljaõppe läbiviimisega.

Põhirõhk on luure- ja ettevalmistusgrupi tegevusel marsruudiluurel ja uuel paiknemisalal, tagamaks üksuse kiire paiknemise alasse.

Võtmeülesanded:

- Emajõe sildade ületamine,
- kiire paiknemisala hõivamine.

Lõpptulemusena on pataljoni hõivanud kaotusteta ala Hämarik mitte hiljem kui 121300FEB09 (nii kirjutatakse NATO ajastandardi järgi 12. veebruar 2009 kell 13.00) ja alustanud lahinguvõime suurendamiseks vajaliku väljaõppe läbiviimisega alates X+12 (st 12 tundi pärast saabumist).

Kontseptsioon

Manööverskeem

Pataljoni teostab rännaku alale Hämarik allüksuste kaupa iseseisvalt kahel marsruudil (Paul ja Peeter) ning alustab lahinguvõime suurendamist.

Etapid:

- 1) luure- ja ettevalmistusgrupi marsruudiluure marsruudil Paul ja Peeter ning luure ja ettevalmistamine alale Hämarik;
- 2) pataljoni allüksuste rännak marsruutidel Paul ja Peeter ning ala Hämarik hõivamine;
- 3) lahinguvõime suurendamiseks vajaliku väljaõppe läbiviimine alal Hämarik.

Lahinguüksuse ülesanne

A. Jalaväekompanii liigub pataljoni esimese allüksusena iseseisvalt marsruudil Paul ja tagab pataljoni eesjulgestuse alale Hämarik mitte hiljem kui 121300FEB09 eesmärgiga viia läbi lahinguvõime suurendamiseks vajalik väljaõppe.

Olukorrale vastavalt selguvad analüüsi käigus täpsemad ohud, millega vastane rännakut mõjutada saab. Sõltuvalt olukorrast on võimalik vastase mõju üksuse tegevusele vähendada, viies rännakut võimalusel läbi järgmistes tingimustes:

- hämaras või pimedas;
- kasutades ära sobivaid ilmastikutingimusi (udu, vihm, tugev tuul jne);
- kasutades varjet pakkuvat maastikku (kõrvalteed, metsased alad jne);
- kasutades sobivat rännakurivistust;
- kasutades julgestusi ja drille (võimalike ohtlike alade läbimiseks);
- kasutades olukorrale sobivat siderežiimi.

Nende meetmete efektiivne rakendamine eeldab korrektset otsuse vastuvõtmise protsessi koos selle eel läbiviidavate analüüsidega. Meetmete rakendamine on sageli raskendatud ja ka see ei välista vastase erinevate mõjutusvahendite kasutamist. Näiteks pimedas ja hämaras rännakut läbi viies on võimalik sattuda vastasele, kellel on öövaatlusvõimekus, mis on veel ohtlikum rännaku läbiviimisest valgel ajal, kui meil on puudulik öövaatlusvõimekus. Või näiteks liikudes selge ilmaga õhurünnaku- ja varitsusohu korral varjet pakkuvat maastikku (metsasel alal), kus väldime küll õhurünnakuohtu, aga samas võib suurenedagi lähidistsantsilt tehtavate varitsuste oht.

Lisaks kaardil läbiviidavale planeerimisele on oluline luure maastikul. Selleks peab planeerima ja saatma välja luure- ja ettevalmistusgrupi, mille ülesandeks on rännakumarsruudi (põhi- ja varumarsruudid), rännakupeatuste alade, marsruudile jäävate ohtlike alade ning saabumisalade luuramine ja ettevalmistamine.

Üldjuhul on selle grupi koosseisus ka suunagrupp, mille ülesanne on vajadusel asetada marsruudile teejuhatamist vajavatesse kohtadesse suunajad või suunaviidad. Suunajate puhul on oluline nende instrueerimine. Instrueerimine peab sisaldama ülevaadet juhutatava kolonni märgistusest (üldine märgistus, esimene/viima-

NÄIDE KÄSUST SUUNAJATELE

- Reamehed Jõgi ja Järv, asute koordinaatidel 467 073 teede ristis rännakumarsruudil Kaamel kolmandas liiklusreguleerimispunktis. Teist lõunasse 2 km kaugusele jääb Karu küla, käega näidatud suunas 500 m kaugusel voolab Piusa jõgi.
- Teie ülesanne on suunata 2. jalaväepataljoni rännakukolonn metsateele käega näidatud suunas. Peate veenduma, et kolonni kõik sõidukijuhid saavad suunamismärguandest aru.
- Kolonni tähistus valgel A4 paberil kirjaga P(number 1-6 vastavalt allüksusele)X esiklaasil. Kolonni esimesel sõidukil on tähistus punasel taustal ja kolonni viimasel tähistus kollasel taustal. Pimedal ajal esimesel sõidukil punase valgusega taskulamp esiklaasil ja viimasel roheline valgusega taskulamp.
- Kolonn peaks jõudma teie liiklusreguleerimispunkti orienteeruvalt 121430FEB09 [st 12. veebruaril 2009 kell 14.30] 30-minutiste vahedega. Kolonni viimane allüksus peaks jõudma sinna hiljemalt 121900FEB09 [samal päeval kell 19].
- Valgel ajal kasutada suunamiseks punast lippu, pimedal ajal punast valguspulka.
- Enne kolonni saabumist tuleb olla varjatud ja jälgida liiklust rännakumarsruudil. Vastasega kontakti korral liikuda rännakukolonnile vastu mööda marsruuti Kaamel ja anda kolonni esimesele sõidukile peatumismärguand (punase lipu või punase valguspulgaga).
- Pataljoni viimane auto võtab teid peale ja toob uuele paiknemisalale.
- Küsimusi?

ne auto jne), sõidukite arvust üksuses ja/või allüksustes ning tegevusest kolonni suunamisel (suund, kuhu sõita, kes ja kui palju masinaid sõidab, ka on oluline, kas on uut informatsiooni kolonniülemale, kes suunajad peale võtab). Suunajat väljapanev ülem peab veenduma, et suunaja on oma ülesandest aru saanud.

LUURE, ETTEVALMISTUS, SUUNAMINE

Rännakumarsruudi puhul tuleb veenduda, et põhi- ja varumarsruudid vastavad kaardile ja on sõidetavad. Takistuste (miiniväljad, teepurustused, ummikud jne) olemasolul tuleb need märgistada ja otsida võimalikke möödasõite, mis eeldab omakorda suunaja väljapanekut ja vajadusel tuleb sellest informeerida ka põhiüksust.

Luure- ja ettevalmistusgruppi koosseis ja varustus sõltuvad olukorrast. Pataljoni tasemel antakse tavaliselt luure- ja ettevalmistusgruppi koosseisu ka pioneerialüksus. Alates pataljoni tasemest on võimalik lisaks LEGile kasutada eraldi ka luure- ja pioneeriüksusi, kes liiguvad vajadusel mööda rännakumarsruuti paiknemisalale, teostades samal ajal luuretegevust ja tagades nii lisaluure ja julgeoleku marsruudil ja paiknemisalal. Peale selle võib vastase varitsuste või sügavate läbimurrete ohu korral luure- ja ettevalmistusgrupiga kaasa võtta lisajulgustuse, mis pannakse rännaku ajaks ohtlikemaid alasid julgestama.

Kui palju aega enne põhirännakut tuleks luure- ja ettevalmistusgrupp välja saata? Ühest vastust sellele ei ole, kõik sõltub olukorrast ja rännakuks ettenähtud ajast. LEGil peaks jääma piisavalt aega, et sõita läbi nii põhikui ka varumarsruudid (ümbersõidud) ja valmistada ette paiknemisala üksuste vastuvõtmiseks. Minimaalselt peaks LEG sõitma välja üks tund enne põhiüksuse rännakut, see võimaldaks läbida põhimarsruudi ja teha esmased ettevalmistused paiknemisalal. Teine küsimus tekib siis, kui LEG peab sõitma välja näiteks 24 tundi enne põhiüksuse rännakut ja ta peab panema välja teejuhatajad. Sel juhul on lahenduseks see, et suunagrupp ei ole LEGi koosseisus ja sõidab välja alles tund enne põhirännakut.

Põhirännak algab kolonni moodustamisega. Eelnevalt peavad olema määratud kolonni moodustamise aeg, koht ja rivistaja. Kolonni saab moodustada kas paigal või liikumise pealt. Kumba meetodit on otstarbekam kasutada, sõltub maastikust ja tema varjatusest. Paigal kolonni moodustamisel võivad masinad paikneda vähendatud vahedega piisaval kaugusel lähtejoonest. Lähtejoon ületatakse juba õigete vahede ja rännakukiirusega. Millises järjestuses peaksid üksused paiknema rännakurivistuses, sõltub olukorrast ja järgnevast ülesandest. Järjestus peab võimaldama kiiret laialisõitmist uuel paiknemisalal.

RÄNNAKURIVISTUSED

Põhiliselt kasutatakse kolme liiki rännakurivistust: suletud, avatud ja hajutatud. Lisaks on alati võimalik neid

MÕNINGAID PÕHIMÕTTEID, MILLEST TULEKS KINNI PIDADA RÄNNAKUKOLONNI MOODUSTAMISEL

- Kui on plaanis mõnda allüksust tugevdada või vähendada, tuleb seda teha enne rännakut.
- Allüksuste paigutamisel tuleb arvestada, et lahinguüksused saaksid toetada lahingutoetusüksusi.
- Kui on olemas pioneerivõimekus, tuleks see paigutada kolonni esiossa.
- Kaudtuleüksuse asukoht kolonnis peab võimaldama rännakul kontakti korral toetada kaudtulega eesjulgust.
- Lahinguüksused peavad olema paigutatud kogu kolonni ulatuses, tagades nii võimaluse reageerida vastase tegevusele.
- Tulejuhtimisvõimelise julgustuse võib välja saata kuni kaudtulerehvade laskeulatuseni.
- Tulejuhtimisvõimekuseta julgustuse võib välja saata kuni käsitulirehvade laskeulatuseni.

omavahel kombineerida, mis tähendab, et allüksused kasutavad ühes rännakukolonnis erinevaid rännakurivistusi.

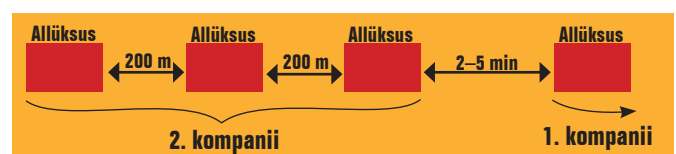
Suletud rännakurivistust kasutatakse valdavalt rahuajal või kui puudub vastase (õhu)rännaku oht. Kõik üksuse sõidukid hoiavad ühesugust pikivahet (vastavalt liikluseeskirjale). Soovitav on liikuda vähese liiklusega teedel ja kasutada ristmikel liiklusreguleerijaid.

Avatud rännakurivistust kasutatakse (õhu)rännakute ohu korral. Sõidukite pikivahed rännakukolonnis on 100 m (harvem 200 m) ja allüksuste vahed 200–300 m. Kui üksus sooritab rännakut pataljoni kolonnis, siis võidakse kompaniide vahed anda ajaliselt (nt ~15 minutit; vt joonis 1).

Hajutatud rännakurivistust kasutatakse suure õhurännakuohu korral või kui liigutakse varjevõimalusteta maastikul. Masinate pikivahede puhul jälgitakse põhimõtet, et kilomeetrisel teelõigul ei oleks rohkem kui kolm sõidukit.

Joonis 1

JALAVÄEPATALJONI ÜKSUSED AVATUD RÄNNAKURIVISTUSES

OHTLIKUD ALAD JA DRILLID

Ohtlike alade määratlus sõltub sellest, kas meil on tegemist maismaa-, õhu- või mõlema vastase ohuga.

Kuidas käituda ohtlike aladega, mis võivad jääda rännakumarsruudile? Kõige lihtsam oleks neid vältida. Ka on võimalik kasutada vastase mõju vähendavaid tingimusi. Kuid sageli ei ole võimalik ohtlikke alasid vältida ega

VÕIMALIKUD OHTLIKUD ALAD

Õhuohu korral:

- suured lagedad alad (läbimõõduga umbes 1 kilomeeter ja rohkem),
- väikesed lagedad alad (läbimõõduga alla 700 meetri).

Maismaaohu korral

- metsased alad,
- väikesed lagedad alad (läbimõõduga all 700 meetri),
- teede ristid,
- asulad,
- jõeületuskohad.

viia rännakut läbi meile sobivates tingimustes. Selleks, et alasid vähemate võimalike kaotustega läbida, kasutatakse erinevaid drille. Drillid all mõistame eelnevalt planeeritud ja läbi harjutatud tegevust võimalike ohtude korral. Drillid on üksuste ülemate poolt paika pandud. Planeerimise käigus pannakse paika konkreetsed ohtlikud alad ja drill, mida selle läbimiseks kasutatakse. Erinevate ohtlike alade puhul on drillid erinevad.

NÄITED VÕIMALIKEST DRILLIDEST

1. **Jalgsi julgestamine** (signaaliks kasutatakse näiteks ohutulesid, vilkuvat punast taskulampi). Kasutatakse tõenäolise varitsusohutliku löigu või millegi kahtlase märkamise korral. Edasi liigub üksus jalgsi sõidukite kõrval, tagades ringkaitse. Kuulipildud jäävad liikuritele ja on valmis avama tuld. Kolonniülema korraldusel saadetakse külgjulgestused kontrollima maastikul potentsiaalseid ohtlike kohti. Võimaliku ohtliku ala lõppedes jätkatakse rännakut eelnevalt kästud rivistuses.

2. **Väikesed lagendikud.** Esmane tegevus on seismajäämine ja ringkaitse tagamine. Sellele järgneb julgestuse väljapanek, mille järel saadetakse julgestus üle lageda ala ja julgestatakse lagendikku teiselt poolt. Seejärel liigub kogu kolonn üle lageda ala. Pärast ohtliku ala ületamist peab olema varjatud rännakukolonni koondamise ala. Väiksemat lagedat ala võib ületada jalgsijulgestusega.

3. **Suured lagendikud** ületatakse õhurünnakute ohu korral hajutatud rännakurivistuses. Pärast ohtliku ala ületamist peab olema varjatud rännakukolonni koondamise ala.

Ka tuleb erinevad drille kasutada muude takistuste korral (miiniväli, õhurünnak jne). Iga üksus paneb paika, millised on tema drillid, kasutades oma teadmisi ja oskusi.

SAGEDASEMAD PROBLEEMID JA VEAD ON RÄNNAKU JA PAIKNEMISE PLANEERIMISEL NING LÄBIVIIMISEL

- Ei viida läbi põhjalikku otsuse vastuvõtmise protsessi (puudulikud analüüsid jne).
- Rännaku planeerimisel ei arvestata analüüside tulemustega.
- Teejuhatajad marsruudil ja paiknemisalas ei ole piisavalt instrueeritud.

- Rännakukolonni moodustamise koht ja tegevus pole läbi mõeldud.
- Paiknemisalasse allüksuste planeerimisel pole arvestatud rännakukolonni ülesehitusega.
- Ei ole piisavalt määratletud varumarsruudile suunamist.
- Võimalike ohtlike alade ületamiseks ei ole planeeritud tegevust.

Eelräägitu peaks anda parema ettekujutuse sellest, et rännak on nagu iga teinegi operatsioon ja selle planeerimine eeldab otsuse vastuvõtmise protsessist kinnipidamist. Jälgides mõningaid näpunäiteid on lihtsam ja efektiivsem planeerida hästi läbiviidavat rännakut erinevates olukordades, hoidmaks ära liikumisest tingitud kaotusi. **KK!**

Kirjutis põhineb autori kogemustel üksuste rännakute planeerimisel ja läbiviimisel ning rännakuõppe läbiviimisel Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli põhi- ja keskastmekursustele. Lisaks on artiklis kasutatud jalaväekompanii õpiku täiendatud versiooni (hetkel mitteametlik) ning jalaväepataljoni ja jalaväekompanii rännaku ja paiknemise loengumaterjale.

Järjepidevusmõõgaga “rüütliks”

Tekst: AARE TAMM,
Kaitseliidu Lääne maleva propagandapealik

Kaitseliidu Lääne maleva sõduri baaskursuse lõpetamine tipnes 22. veebruaril Haapsalu Lossiplatsil Vabadussõja monumendi ees. Täpselt kell üks päeval kõlas kursuseülem veebel Reemet Sitsi käsklus: Valvel! Rivis oli 36 vastset baaskursuse lõpetanut. Kursuseülem raporteeris Kaitseliidu Lääne maleva pealikule major Arnold Juhansile. Seejärel tervitas pealik laiguliste meeste rivi. Kõlas üllatavalt ühehäälnelne vastus: Tervist, härra major! Lauldi Eesti hümmi.

Kaitseliidu Lääne maleva pealik major Arnold Juhans lööb vastse liikme ametlikult kaitseliitlaseks.

Foto: Madis Mintel

Kursuse ülem veebel Sitsi käsu peale astus rivi esimene viirg kolm sammu ette. Esimese kursandi ette astus malevapealik major Juhans, kandes oma isa sõjaeelse Eesti Vabariigi aegset ohvitserimööka. Kursant ütles oma nime ja laskus paremale põlvele. Pealik asetas lapiti mõõga kursandi vasakule õlale ja teatas pidulikult: Kaitseliidu Lääne maleva nimel nimetan teid kaitseliitlaseks! Seejärel tervitas vastseid kaitseliitlasi vabadsuvõitlejast eruohvitser leitnant Olaf Taru. Järgnes pidulik tunnistuste kätteandmine ning paremate sõduri baaskursuse lõpetajate ja läbiviijate tunnustamine staabihoones. **KK!**

Kaplanite osa Kaitseliidu tegevuses

Tekst: AIVAR SARAPIK,
major, Kaitseliidu peakaplan

Kaitseväge kaplanid tähistasid veebruari lõpus 90 aasta möödumist kaplaniteenistuse loomisest Eesti Vabariigis piduliku jumalateenistusega Tallinnas Rootsi-Mihkli kirikus. Teenistusest võtsid osa Eestis Kirikute Nõukogu liikmed, kirikute juhid ning kaitseväge, Kaitseliidu ja reservkaplanid. Aastapäevajutluses käsitleti põhjalikult praeguses ajas aktuaalset lepituse teemat.

KAPLANIKURSUS KAITSELIIDU KOOLIS

Kaitseväge kaplaniteenistuse 90. aastapäeva pidustuste puhul on kohane rääkida ka kaplaniteenistusest Kaitseliidus. Peamiste tegevusvaldkondadena tuleb märkida Kaitseliidu Koolis eelmise aasta sügisel valminud õppekava, millega tagatakse kaitsevägeülelset ühtlustatud kursused kaplanitele. Vaimulikel, kes soovivad oma karjääri siduda sõjalise valdkonnaga, on võimalus asuda pärast kaplanite kursuse lõpetamist Kaitseliidu rühma, malevkonna, maleva või reservkaplani ametikohale. Kursusekavade aluseks oli kaplani ülesannete põhjalik analüüs, mis tõi välja koolitusvajadused. Pärast vajaduste selgitamist jätkati olemasolevate eelduste ja vajaduste võrdlemisega, mis võimaldas koolitusvaldkonda täpsemalt määratleda.

Tänaseks on kujunenud selged põhiülesanded, mida kaplanid täidavad.

KAPLAN

- nõustab hingehoiu, moraali, religiooni, eetika ja sotsiaalvaldkonnas ning toetab kriisisituatsioonides Kaitseliidu isikkoosseisu ja nende lähedasi;
- korraldab vaimuliku teenimise ja talitused tähtpäevadel;
- osaleb Kaitseliidu tegevuses üksuse tegevuse kaudu ja oma erialase pädevuse piires;

Kaitseväge ja Kaitseliidu kaplaneid: kaitseväge peakaplan kolonelleitnant Taavi Laanepere, erukolonel Tõnis Nõmmik, Kaitseliidu peakaplan major Aivar Sarapik, Lääne kaitseringkonna kaplan leitnant Andrei Sõtsov, Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuse kaplan kapten Urmas Roosimaa ja kaitseväge peastaabi kaplan kapten Raivo Nikiforov.

- toetab Kaitseliidu üksusi moraali hoidmise, kriisiohjamise, organisatsioonikultuuri tugevdamise ja kaitsetahte kasvatamise kaudu, kuuludes Eesti kaitseväge tugistruktuuridesse;
- juhib ja juhendab kutse-eetika ja ametialastes küsimustes ametikaaslast;
- korraldab oma ametialase tegevuse sõjalises konfliktis, lähtudes eelnevatest põhiülesannetest.

Loetelu näitab ilmekalt, kui ulatuslik on kaplani tegevusväli üksuse juures. Ainekavade ja tunniplaanide koostamisel võeti aluseks põhiülesanded ning nende raames töötati välja vajaminevate teadmiste ja oskuste õpetamise ja treenimise kava.

MIDA OODATAKSE KAPLANILT?

Kaitseliitu iseloomustavad olulised hoiakud on vabatahtlikkus ja ühtekuuluvus. Kujundades hoiakuid ja lihvides inimsuhteid tuleb eriti tähelepanelik olla sotsiaalse kapitali (inimesed oma suhete-

võrguga) osas. Igasugune koolitus rõhutab eriliselt selliste hoiakute kujundamist, mis annavad suure panuse suhtlemisoskusele. Suhtlemine omakorda suurendab toimetulekuoskust. Inimesed, kes suhtlevad organisatsioonis, on eelduste poolest sidusamad.

Kursuse läbinud kaplanid teadvustavad paremini oma kohta Kaitseliidu struktuuriüksuses ning mõistavad oma rolli ja võimalusi organisatsiooni liikmeskonna teenimisel. Viies läbi hingehoidlikku nõustamist või koostades jutlust ametitalituseks, oskavad nad arvesse võtta Kaitseliidu eripära.

Sotsiaalne kapital inimsuhete kaudu, mida pakub ja võimaldab Kaitseliit, on põhiväärtuste arendamisel heaks taimelavaks. Seal areneb sidusus, mille juured on perekondlikus arusaamas, et kõikide eest hoolitsetakse ning jagatakse ühiselt ressursi vastavalt vajadustele ja võimalustele. Kaplani üheks rolliks on olla sidususe kanda ja arendaja. Tihti ei oska kaplanid seda pakkuda

või ei osata seda kaplanitelt oodata.

See, mida eeldatakse kaplanitelt, on näiliselt lihtne: vaimuliku pühitust ja seda, et tal on piisavalt suur kogemus inimestega töötamisel ja ta tunneb kohaliku elu. Kaitseliidu kaplanid ongi suures osas kohaliku kogukonna vaimulikud. Nad tunnevad oma tegevuskeskkonda hästi. Kaitseliidu eripäraga peavad nad aga ennast eraldi kurssi viima. Esmalt teeb Kaitseliidu kaplan koostööd maleva tasandil. See on malevati erinevalt välja kujunenud. Erisuste väljatoomine ja nende kohta teadmiste jagamine üksteisele on hea alus, et luua pidevalt õppivat kaplaniteenistust ja rakendada õpitut töös.

KOLMTEIST MALEVAKAPLANIT

Praegu on kolmeteistkümnes Kaitseliidu malevas kinnitatud vaba-tahtlikud malevakaplanid. Kaplanteenistuse üheks tugevuseks on aastakümnetepikkune kogemus, mida rakendades saame üksteist toetada ja olla jätkusuutlikud. Eriti praegu, kui kaplani üheks rolliks on väärtushinnangute kujunemisel kaasarääkimine. Pelgalt rääkimisest ei piisa, on vaja tegusid, mis aitavad neid väärtusi ka rakendada. Siinkohal on paslik tsiteerida ka üldtuntud

Kaplanite koolituspäev Kaitseliidu Koolis. Pildil (vasakult) Kaitseliidu peakaplan Aivar Sarapik, kaitseväe peastaabi vanemkaplan Gustav Kutsar, Mait Mölder (Võru malev), reservkaplan Sulev Sova, reservkaplan Justinus Kiviloo, reservkaplan Valdo Lust, Viktor Ivask (Põlva malev), Taanel Ots (Harju malev), Ants Leedjärv (Lääne malev), Andrei Samoldin (Tartu malev), Peeter Paenurm (Tartu malev) ja Lauri Kurvits (Tallinna malev).

tõde: “Ära tee teisele seda, mida sa ei taha, et sinule tehakse.”

Tänases organisatsioonikultuuris kõlab eelmainitu sallivuse ja hoolivuse üleskutsena. Sellele tugineb nii Kaitseliidu kui ka kogu ühiskonna sisemine sidusus. Kaitsetahe saab

realiseeruda sidususe kaudu, kui teatakse, miks ja mida me teeme. See on ka põhjus, miks on kaplaneid kahel eelneval aastal regulaarselt koolitatud. Esimene uue õppekava alusel koostatud kursus on kavas Kaitseliidu Koolis tänava oktoobrikuus. **KK!**

Kaitseliit aitab korraldada Tartu valla perepäeva

Tekst: EERO SALMANN

Tartu vald, Kõrveküla lasteaed, Tartumaa Spordiliit, AS Merko Tartu ja AS Kalev koos Kaitseliidu Tartu malevaga korraldasid 7. märtsil Raadimõisas Pärna alleel Tartu valla perepäeva. Perepäeva kavas oli pereolümpia, millest võisid osa võtta nii suured kui ka väikesed, sest võistlusalad olid kõikidele jõukohased: tõukekelgutamine, hokimäng, täpsuslaskmine, kelgutamine, suusatamine, neljamehesuusatamine ja täpsusvise. Lisaks tutvustas Kaitseliidu Tartu malev oma tehnikat ja relvastust. Kõige menukamaks kujunes võimalus teha lõbusõitu “krokodilli”, st spetsiaalse maasturiga. Perepäevaliste köhutäie eest hoolitsesid Tartu ringkonna naiskodukaitsjad, kes keetsid maitstvat hernesuppi ja sooja teed. Iga osavõtja sai mälestuseks tore diploma. Lisaks loositi osalejate vahel välja palju huvitavaid auhindu. **KK!**

Pitka matk on tulnud, et jääda

Tekst ja fotod: ALO AASMA

Kaks päeva enne admiral Johan Pitka 136. sünniaastapäeva, 15. veebruaril ehk päeval, mil Kaitseliidu taasloomisest Järvakandis möödus 18 aastat, korraldas Kaitseliidu Järva malev kolmanda rahvamatka admiral Pitka mälestuseks. Sellel sammus üle 300 matkaja.

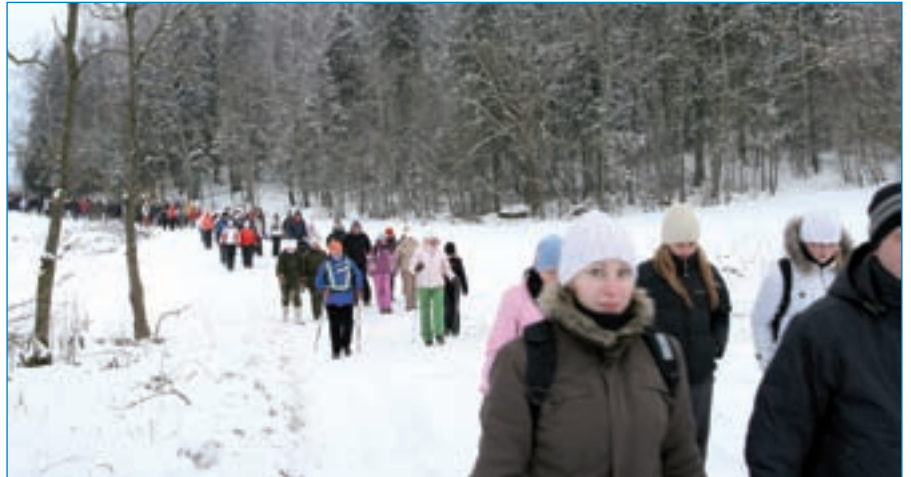
20 KILOMEETRIT KIILASJÄÄL

Hommikul Jalgsesema külast Pitka sünnitalust Peetri alevikku teekonda alustanud matkalisi ootas ees 20 kilomeetrit talvist Järvamaa maastikku. Matkalistele saadeti tervitusi ja sooviti üritusele head kordaminekut ka Kanada Eesti Kultuuri Ühingust. Ühingu eestvõttel on plaanis püstitada admiral Pitka mälestusmärk ka Kanadasse, kus ta elas aastatel 1924–1930.

Juba üsna retke alguses venis osalejate rivi kiilasjäistel külavaheteele kohati nii pikaks, et käänulisel maanteel polnud keskel sammujatel võimalik näha esimesi ega tagumisi. Niisama mitmekülgne kui oli loodus, millega 20 kilomeetri jooksul ühes hingati, oli ka matkaliste seltskond: noorimad tegid

Pitka matka peakorraldaja kapten Vello Pops hoiab käes mõõka, mis loositi välja nende vahel, kes on osalenud kõigil kolmel senikorraldatud matkal.

Kolmandat korda teoks saanud admiral Pitka mälestusmatk tõi kokku üle 300 inimese.

matka kaasa vankris, samas leidis “põliseid iginoori”, kel hõre juukse-salk läbinisti hall, ent vaim ja samm justkui kaks põlve nooremad. Kellel vaim siiski väsimata kippus, leidis kosutust rajal olnud pirukapunktist, mis kui nõiaväel sära kõigi palgeile tõi ja vahepeal ehk tõntsimeks jäanud sammule hoogu juurde andis.

Prohvetlikuks osutusid ka Kaitseliidu Järva maleva pealiku major Arvi Niglase matka avamisel öeldud sõnad: “See, mis viimastelt kilomeetritelt kindlasti meelde jääb, on Peetri kiriku torn, mis ei tule ega tule lähemale.” Nii ka oli ja mõnelgi koolijärglastel matkalisel tekkis tahtmine kõvera külatee asemel, mis

KOMMENTAARID

PIRET MAARING, Pitka matka auhinna sepistatud mõõga võitja

Võit tuli üllatusena, ehkki teadsin, et Kaitseliit loosib lisaauhindu. Mõõk on vägev, suur nagu tõeline mõõk. Arvasin algul, et mida mina, naisterahvas, sellega teen. Kuid kui selle kätte sain ja koju viisin, oli ikka uhke tunne küll, et loosin just mulle naeratas.

Matk oli eelnenutest kergem. Muidugi oli kodutöö ka tehtud: matkaks sobiv riietus seljas, ettevalmistus hea ja ilm parem kui varasematel aastatel. Teekond tuli natuke lühem, sest otsustasime matkata läbi metsa, jättes Jalgsesema küla vahele. Tegime lühemaid pause ja liikusime oma tempos.

Kaitseliidu üritused on alati läbimõeldult korraldatud. Kaitseliidu mehed on alati osalejaid turvas ja abi pakkumas. Arvan, et osalen ka edaspidi Pitka matkal, sest see on paras koormus ja vaheldus arvutiekraani ja laua taga töötajatele. Liikumine on alati tervisele hea.

PIRET SAUL, Naiskodukaitse Järva ringkond

Pühapäeva hommikul oli ilmataat matkaliste poolel ja ilm matkamiseks ideaalne: ei puhunud tuul ega olnud ka krõbedat külma. Matka algusosa rada oli eelnevate matkade omast pisut teistsugune, mis meeldis eriti neile, kes varemgi sellel mälestusmatkal olid osalenud. Kindlasti oleks hea, kui ka järgnevatel aastatel tehtaks rajal väikesi muudatusi.

Sel aastal oli liikumas rohkelt kepikõndijaid ja silma jäi kärus olev vapper pisi-põnn, kes kogu raja rõõmsalt emaga koos kaasa tegi. See matk tõestas, et on jõukohane kõigile. Ka Kaitseliidu Järva maleva pealikul major Arvi Nigalsele tegi rõõmu, et matkal osales väga palju lapsi, ja ta pakkus, et edaspidi võiks lastele eraldi lühema raja ette valmistada.

kirikutornist muudkui eemale viis, otse üle lumevaibaga kaetud põllu finiši poole lipata.

ERIAUHINNAD JÄRJEKINDLUSE EEST

Finišipaigas Kareda vallamajas ootas matkalisi taas kord võimalus sooja tee kõrvale maitsvaid lihapiirukaid hau-gata ja tol hetkel kindlasti maailma parima ja tummiseima tiitlit väärinud hernesupiga väsinud, ent rahulolevat keha kinnitada. "Vaid Tartu maraton oleks ehk veel vahvam seiklus olnud kui tänane Pitka matk," leidis üks ilmselget rahulolu ja kergendustunnet tundnud matkaja, kellega lauakaaslased kergelt muiates nõustusid.

Neid 34 vaprat matkalist, kes on osalenud kõigil kolmel seni korraldatud admiral Pitka mälestusmatkal, autasustati unikaalse salliga, mis oli just selle matka tarvis valmistatud. Nendesamade vapramatest vapraimate ja järjekindlaimate matkasõprade vahel loositi välja ka sepistatud admiralimõök, mille selleks matkaks valmistas Koeru sepp Vladimir Lehter. Loos naeratas Piret Maaringule.

TULEKUL KA JALGRATTAMATK

Kaitseliidu Järva maleva staabiülemale kapten Vello Popsile valmis-tasid head meelt suur osalejaskond ja ilus talveilm. "Kui esimesel aastal oli matkal umbes 120 osalejat ja eelmisel 180, siis seekord oli inimesi üle 300," selgitas Pops. "Matk tuleb kindlasti ka järgmisel ja ülejäämisel aastal ning vähemalt nii kaua, kuni mul hing sees on," lubas Pops. "Täna sai välja öeldud, et ka edaspidistel Pitka matkadel saab auhind kindlasti olema uhke sepis," lisas ta.

Kõigil kolmel matkal osalenud Järva maavanem Üllar Vahtramäe jäi rahvamatkaga väga rahule ja lubas olla rajal kindlasti ka järgmisel aastal. "Just sellised üritused lähendavad inimesi Kaitseliiduga, suurendavad teadmisi Eesti ajaloost ja riiklusele tähtsatest isikutest ning aitavad kaasa isamaalisele kasvatusel," ütles Vahtramäe. "Ja selle kõige lisaväärtus on see, et inimesed liiguvad värskes õhus ja kaunis Eestimaa looduses."

Juunis korraldab Kaitseliidu Järva malev esmakordselt ka admiral Johan Pitka jalgrattamatka. **KK!**

Kaitseliidu Valgamaa maleva kaitsevõime kasvab

Tekst: VELLO JASKA, Kaitseliidu Valgamaa maleva propagandapealik

Veebruarikuu esimesel nädalavahetusel oli Kaitseliidu Valgamaa maleva 26 kaitseliitlast metsas rühma rännakõppel. Kaitseliidu Valgamaa maleva väljaõppeülem Hare Unt ütles, et 7. veebruaril peeti pärast motoriseeritud rännakut Metsnikule ka õppetunde: õpiti sõidukite ettevalmistamist, paiknemist autodel, rühma tegevust vastase varitsuse korral, laagri rajamist, öiseid häáli jne. Järgmisele päevale oli kavandatud praktiline tegevus – harjutati lahingutegevust varitsusele sattumise korral. Instruktoritena olid õppusi läbi viimas veebel Kalvi Kaart, veebel Ants Kronberg, nooremseersant Kaimo Vahtra, nooremveebel Hannes Vanatoa, vanemveebel Erik Hajetski, nooremleitnant Hare Unt, kapten Ivo Jurak jt. Õppuste käiku jälgis malevapealik kapten Rein Luhaväli.

Valga gümnaasiumi kümnendas klassis õppiva Maarja Mägi sõnul oli õppustel väga lahe. "Olen jaoülem. Juhendan Kaitseliidu Valgamaa maleva noorkotkaid ja kodutütreid, kes on vanemad kui 15 aastat, seega tulevasi naiskodukaitsjaid ja kaitseliitlasi," selgitas Mägi, kelle väitel olid kõik noored, kes õppustele saabusid, väga huvitatud ja motiveeritud. "Ka ööbimine telkides lumise metsa all oli põnev," ütles noorkaitseliitlane Mägi.

Hare Unt ja nooremseersant Kaimo Vahtra lisasid, et noorkaitseliitlased on Kaitseliidu järelkasv. Nendel on olemas kaitsetahe ning soov end füüsiliselt ja vaimselt arendada. "Kaitseliidu Valgamaa malev kogub aina jõudu," lisas Unt. "Üha rohkem inimesi seob oma tegevuse Kaitseliiduga. Maleva tehnilised võimalused aina täienevad ja töötajaid tuleb ka juurde. See tähendab, et ka maleva kaitsevõime kasvab pidevalt." **KK!**

KOMMENTAAR

IVO JURAK, kapten, Scoutspataljoni luureülem

Need olid lahingugrupi õppused, kus pearõhk oli paiknemisel masinatel ja varitsusvastasel tegevusel. Õppused kulgesid edukalt, kuid esinesid ka mõningad probleemid. Rühma- ja jaoülematele oleks tarvis rohkem praktikat. Kui rühm saaks kauem koos töötada, paraneks tase tunduvalt. Aga hea on see, et kõikidel on soov sõjaasjandust õppida. Kõike haarati lennult. Mõeldi kaasa, esitati palju küsimusi. Sellepärast oli ka koolitajatel huvitav teadmisi jagada. Eriti tuleks kiita noorkaitseliitlasi. Noor tütarlaps Maarja Mägi juhtis oma jagu väga edukalt nagu tõeline võitleja.

Päev kadetina – kogemus elukutse valikuks

Tekst: KARIN KANARIK, leitnant, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste teabeohvitser

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused (KVÜÖA), mis asub Tartus Riia mäel, on rakenduskõrgkool, kus koolitatakse tulevase ohvitseri nii kaitseväele kui ka Kaitseleiidule. Ühest küljest on tegemist tavalise kõrgkooliga, teisest küljest aga elavad siin sed üliõpilased – Kõrgema Sõjakooli kadetid ja kuulajad – sootuks teiste reeglite järgi kui Tartu Ülikooli, Eesti Maaülikooli, Eesti Lennuakadeemia ja muude kõrgkoolide tudengid.

ÕPPIMINE KUI PALGATÖÖ

Eriliseks teeavad selle kooli asukate elu nii esmakursuslaste hommikujooksud Tartu tänavatel kui ka vormikandmine, samuti kohustuslik osalemine õppetööl, mille eest makstakse palka. Iga sõjakooli põhikursuse ehk rakenduskõrghariduse kadett saab riigilt õppimise eest palka peaaegu 8000 krooni ning loengutes ja väljaõppel osalemine on kohustuslik. Hommikune juurdlemine stiilis, kas ma ikka viitsin täna loengusse minna, saab lõppeda vaid ühe järeldusega: jah, viitsin küll! Kuidas saaski teisiti olla? Vabakasvatuse ja hedonismiga harjunud noortele võib selline elu liialt ahistav tunduda. Aga kas kujutate ette distsipliiniga ohvitseri? Milline on juht, kes iseend juhitud ei suuda? Kas kujutate ette tulejuhti, kes üksuse kaitseks tule oma peale juhivad, sest magas matemaatikatundide ajal?

Et anda soovijatele võimalus piiluda sõjakooli siseellu, loosisid kadetid noorte haridusmessil Teeviit huviliste vahel välja võimaluse veeta päev kadetina. Eeltingimuseks oli osaleja huvi ja kadetid omalt poolt lubasid, et koolitundides istumist jääb võimalikult väheks. Jagunevad ju sõjakooli õppeained akadeemilisteks ja sõjalisteks. Akadeemilisi õppeaineid – keeled, matemaatika, ajalugu, psühholoogia – õpitakse tõe poolest klassiruumis. Sõjalised distsipliinid aga – pioneeriõpe, tulejuhtimine, linnalahing jms – saa-

Sel aastal võetakse Kõrgemas Sõjakooli 55 kadetti – 10 õhuväe ning 45 maaväe erialale. Sisseastumiskatsed saab sooritada kohe pärast keskkooli, enne ajateenistust. Koostöös Kaitseressursside Ametiga võimaldatakse kõigil KVÜÖA Kõrgemas Sõjakooli sisseastumiskatsed sooritanud noortel asuda kandideerimisaastal ajateenistusse. Selleks peaksid noored Kaitseressursside Ametile võimalikult varakult oma õppimissoovist Kõrgemas Sõjakoolis teada andma.

dakse selgeks maastikul. Vajadusel ollakse väljas ööpäev läbi. Telgid püsti ja väliõppus läheb lahti.

KOLM NOORT KÜLALISENA ÕPETÖÖL

Veebruari keskpaigas saabusidki kolm noort kadetieluga tutvuma. Saadujad said selga laigulise vormi ja jalga saapad. Üliõpilaselu ei koosne aga vaid õppimisest, nii saidki noored kõigepealt osa kadetikasiinos korraldatud valentinipäevapeost. Järgmine päev algas aga hommikujooksuga. Ja oligi aeg maaväelastega maastikule minekuks, sedapuhku oli õpitavaks taktika – tulejuhtimine.

Eelnev kokkupuude militaarmaailmaga oli kõigil kolmel erinev. Triin Pere Saaremaalt oli nõus võtma ette pika retke Tartusse, olles ette kindel, et kadettidega veedetud päeva ta kahetsema ei pea. “Muidugi anti võimalus kõigest osa võtta. Hea meelega oleksin nendega veetnud nädala ja kõiki asju kaasa teinud, sest see kõik oli nii huvitav.” Kuigi

elamused olid meeldivad ja sõjakool tundus tore, ei ole Triin tuleviku valikutes veel kindel. Pärast kadettidega veedetud ööpäeva sai talle selgeks, et naisele võib sõjaväelase amet natuke liiga karm olla.

Kadrina Keskkooli 12. klassi õpilane Tõnis Tulp teadis Kaitseleidu Viru maleva tegevliikmena üsna hästi, mis teda koolis ees ootab. “Teadsin, et kadettidega metsas tulejuhtimise õppimine pole midagi meeliülendavat, sest see on suuresti teoreetiline ja pealtnäha mitte kuigi militaarne.” Tõnise kindel soov siduda tulevik kaitseväega ja jätkata õpinguid Kõrgemas Sõjakoolis ei muutunud, küll aga pani ta kõrva taha kadettide soovitusel elukogemuse mõttes enne sõjakoolis õppima asumist välisoperatsioonil ära käia.

Jõgeva Gümnaasiumi 12. klassi õpilane Kadi Sikk, kes oli juba varem mõtteid mõlgutanud edasipidise elu sidumisest kaitseväega, sai kadetipäeval senisele soovile kinnitust. Kadi valik sõjakooli kasuks on tingitud õhuväe erialast, kuhu eelmisel aastal esimest korda kadette vastu võeti. Siiani oli ta mõelnud Eesti Lennuakadeemia lennuliikluseriala peale, pärast kadetipäeva kaldus vae-kauss aga KVÜÖA Kõrgema Sõjakooli õhuväe eriala kasuks.

Kõik kolm noort on aga ühel meelel selles, et sõjakooli inimesed on sõbralikud ja abivalmid ning et ühest päevast kadetina jääb väheks. Igav ei hakanud ja kõik küsimused said vastused. Ühest suust soovivad nad kõigil, kel võimalik, kadetipäeva projektis osaleda. **KK!**

KAITSEVÄE ÜHENDATUD ÕPPEASUTUSED

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused (KVÜÖA) on Eesti ainus riigikaitsealine kõrgkool, kus koolitatakse ohvitseri Eesti kaitsejõududele. KVÜÖA Kõrgemas Sõjakoolis kestab õppeaeg maaväe õppesuunal kolm aastat ja läinud sügisel avatud õhuväe õppesuunal kolm ja pool aastat. Õppimise ajal on kadettidele tagatud tasuta elamine, riietus ja stipendium 7900 krooni. Lõpetanutele omistab president nooremleitnandi auastme ning pärast seda ootab noort ohvitseri eest põnev, väljakutseid pakkuv teenistus kaitseväes või Kaitseleiidus.

Laskeinstruktori sertifikaat Kaitseliidu Koolist

**Tekst: RAINER RISTIMETS,
vanemseersant, Kaitseliidu Kooli
sõjaväelise juhtimise õppesuuna
instruktor**

Laskeoskus on iga sõduri üks olulisimaid oskusi. Selleks, et see oskus saavutada ja omandatud taset hoida, on vaja harjutada, harjutada ja veel kord harjutada. 2008. aasta lõpuni oli Kaitseliidus laskmise harjutamine keeruline: polnud piisavalt laskmiste läbiviimise õigusega inimesi. Kogu laskeväljaõppe korraldamine langes peamiselt Kaitseliidu palgaliste töötajate õlgadele, kes olid nimetatud õiguse saanud mõnest kaitseväe õppeasutusest. Vabatahtlikest kaitseliitlastest neile legaalselt abi ei olnud. Nimetatud olukord oli tekkinud seetõttu, et puudus kaitseväe poolt aktsepteeritud ja kinnitatud õppekava, mille alusel õpetada Kaitseliidu laskeinstruktoreid ja anda neile ka laskmiste läbiviimise õigust tõendav sertifikaat.

UUE ÕPPEKAVA SAAMISLOOST

Varasematel aastatel on Kaitseliidu Koolis läbi viidud mitu laskeinstruktori kursust, samuti on seda õpet antud moodulitena rühmapealiku kursuse raames. Laskmiste läbiviimise õigust need kursused aga ei andnud. Samas ei saa väita, et nimetatud kursused oleksid läbi viidud kuidagi juhuslikult või sisutult – ka siis oli olemas õppekava, mis aga – nagu öeldud – ei olnud ametlikult kinnitatud ega vastanud kehtivatele nõuetele.

Kui asusin 2008. aasta mais tööle Kaitseliidu Kooli, oli minu prioriteetseks ülesandeks vaadata üle Kaitseliidu laskeinstruktori kursuse I etapi senine õppekava ja valmistada see ette kaitseväe juhatajale kinnitada saatmiseks. Kogu protsess, mille käigus peeti läbirääkimisi ja konsultatsioone Kaitseliidu ja kaitseväe vastava ala spetsialistidega

ning mis koosnes õppekava ajakohastamisest ja vastavusse viimisest Kaitseliidus ja kaitseväes kehtivate õigusaktidega, võttis aega pool aastat. Selle tulemuseks oli kaitseväe juhataja kinnitatud Kaitseliidu laskeinstruktori kursuse I etapi õppekava.

ÕPPEKAVAST JA KURSUSEST

Laskeinstruktori kursuse eesmärk on õpetada eelkõige Kaitseliidu vabatahtlikele juhtidele ettenähtud mahus õppelaskmiste oskust, mille tulemusena on nad võimelised tegutsema laskeinstruktorina õppelaskmiste läbiviimisel ühest relvaliigist (kuni 20 mm käsitulirelvadest) jaosuurusele üksusele ning olema tulepositsiooni kontrollijaks lahinglaskmiste läbiviimisel (kuni 20 mm käsitulirelvadest) jaosuurusele üksusele. Kursusel õpetatakse, kuidas õppelaskmine dokumentaalselt vormistada, planeerida ja läbi viia. Kindel koht on relvaõppel ja väga oluline on ohutuse tagamine laskmiste läbiviimisel.

Kursuse kogumaht on 116 akadeemilist tundi, mis on jagatud kaugõppe, statsionaarõppe ja õppepraktika

vahel. Statsionaarõpe moodustab sellest 46 tundi, mis teeb kokku ühe tööädala. Statsionaarõppes omandatakse teooria ning sooritatakse ja ka testitakse praktilisi harjutusi.

Enamik õppest toimub kursusel osaleja kodumalevas väljaõppeinstruktori juhendamisel. Kaugõppe eesmärgiks on ühtlustada kursusel osalejate teadmised ja arusaamad üksikvõitleja tasemel, sh relvaõpe, et sellele ei peaks kaitseliitlaste vääruslikku statsionaarõppeaega kulutama. Kaugõppe käigus tutvub kursusel osaleja ka üldiste ohutuseeskirjade ja Kaitseliidus kehtivate dokumentide vormistamist reguleerivate juhenditega.

Kursus lõpeb õppepraktikaga õpuri kodumalevas, kus ta peab iseisesevalt väljaõppeinstruktori kontrollimisel planeerima ja läbi viima kolm laskeharjutust. Kursuse eduka läbimise korral väljastab Kaitseliidu Kool tunnistuse-sertifikaadi, mis annab õiguse laskmisi läbi viia. Kursuse kvaliteet on tagatud parimate spetsialistide kaasamisega: instruktoriteks on igapäevaselt laskmisega kokku puutuvad kaitseväe ja Kaitseliidu allohvitserid.

Kaitseliidu Kooli laskeinstruktori kursuse eesmärk on õpetada Kaitseliidu vabatahtlikele juhtidele õppelaskmiste oskust, mille tulemusena on nad võimelised tegutsema laskeinstruktorina õppelaskmiste läbiviimisel.

KEDA OODATAKSE KURSUSELE

Kursusel osalemiseks on ka mõned tingimused ja eelduskursused. Et kursusel osaleja puhul eeldatakse, et tulevane laskeinstruktor on vabatahtlik allüksuse pealik, peab kandideerija olema Kaitseliidu liige, tal peab olema vähemalt keskharidus, läbitud vähemalt nooremallohvitseri kursus Kaitseliidus või kaitseväes ja ta peab olema määratud vähemalt jaopealiku ametikohale. Ka peab kursusel osaleja olema läbinud esmaabi- ja instruktorikursuse ning sooritanud relva- ja ohutuseeskirjade eksami. Veel eeldatakse, et kursusel osaleja on 21–46-aastane. Nimetatud tingimused teevad valikusõela tihedaks, kuid ainult nii saame tagada, et tulevased laskeinstruktorid suudavad laskmisi läbi viia kvaliteetselt ja ohutult. Praeguseks on tunnistusi-sertifikaate väljastatud 20. Õppepraktika eduka sooritamise järel lisandub sertifitseeritud laskeinstruktoreid veelgi.

Paralleelselt laskeinstruktorite koolitamisega toimub kursuse kohandamine lähtuvalt kaitseliitlaste võimalustest, mille tulemusena oleks võimalik kursust läbi viia ka kahes osas nädalavahetustel. Õppe ja õppematerjalide paremini kättesaadavaks muutmiseks planeerib Kaitseliidu Kool laskeinstruktori kursuse kaugõppe muutmist veebipõhiseks. Ka käib töö selles suunas, et I etapile järgneks II etapp, mis oleks täiendkoolituseks juba tegutsevatele laskeinstruktoritele.

Võib öelda, et taas kord on täidetud üks õiguslik tühimik kaitseliitlaste väljaõppes ja seda nii olulises osas, nagu seda on laskeväljaõpe.

SÕDA AASTAEGA EI VALI

Eesti paikneb sellises kliimavöötmes, kus tuleb oma tegevuse planeerimisel arvestada ka külmemate perioodidega. Selliseks tegevuseks võib olla ka sõjapidamine. Talv tuleb ju alati ootamatult. Õnneks mitte kaitseliitlasele, sest Kaitseliidu Koolis korraldatakse regulaarselt talvetingimustes sõjapidamise kursust. See täiendkursus on mõeldud allüksuste ülematele alates jaopea-

Kaitseliidu Koolis korraldatakse regulaarselt talvetingimustes sõjapidamise kursust.

liku ametikohast. Kursuse läbimine ei ole kohustuslik, kuid selle käigus omandavad osalejad teadmised ja oskused, kuidas tagada lahingu- ja liikumisvõime talvistes tingimustes. Eelkõige on silmas peetud talve koos külma ja lumega, mitte aga sellist sooja ja lumevaest talve, mis on viimastel aastatel Eestis tavaliseks saanud. (Viimane asjaolu teeb sedasorti koolituse korraldamise keeruliseks ja tihti otsustatakse kursuse korraldamine või selle ära jätmine mõned päevad enne õppe algust, sest ei ole just lihtne suusatada ilma lumeta või imiteerida külmetamist, kui külma ei ole.)

Talvetingimustes sõjapidamise kursuse eesmärgi kohaselt peab osaleja koolituse tulemusena, tegutsedes talvistes tingimustes allüksuse ülemana, olema võimeline juhendama ja kontrollima oma alluvaid sõjapidamise talviste erisuste osas, tagades allüksuse võitlusvõime. Keeruline sõnastus, kuid lihtne põhimõte: allüksuse ülem vastutab ka talvel oma üksuse säilimise ja efektiivse tegutsemise eest. Kursus on mõeldud allüksuse ülemale, kes on läbinud vähemalt nooremallohvitseri kursuse kaitseväes või Kaitseliidus. Väljaõppe tulemusena oskab kursuslane riietuda vastavalt ilmastikule, säilitada oma tervislikku seisundit, kasutada teadmisi rännaku läbiviimisel ja majutuse korraldamisel ning rakendada oma tegevuses taktikaliste protseduuride erisusi – kõike seda ka tõsiselt talvistes oludes.

Kursuse üheks oluliseks eesmärgiks on ka olemasolevat varustust kasutama õppimine. Kindlasti ei ole palju neid, kes mäletavad, kuidas suuski tõrvata, rääkimata sellest, et suusatõrva ei müü isegi “hästivaru- rustatud” sporditarvete kauplused. Väheks jääb ka neid, kellele suusatamine on elementaarne liikumismoodus, mitte üliinimlikku pingutust nõudev füüsiline tegevus. Ja mis saab siis, kui suusad katki lähivad? Seega on tegu kursusega, mille käigus omandatakse nii teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi oskusi.

Selleks, et Kaitseliidu allüksuse pealikul tekiks reaalne ettekujutus üksuse võimekusest talvistes tingimustes, sooritatakse põhilised tegevused kursuse käigus allüksuse koosseisus. See seab suuremad nõudmised kursusel osalejatele. Näiteks peab arvestama, et füüsiline koormus on suur. Näiteks suusatades on kogu kaasasolev varustus kelguga järel. Eesmärgiks ei ole kellegi suusatamises olümpiavor- mi viimine, vaid ettekujutuse andmine suuskadel liikumise kiirusest ja energiakulust juhul, kui liikuma peab metsas. Sealjuures peab allüksuse ülem omandama teadmised ja oskused sellisel tasemel, mis võimaldab tal kõike nimetatut alluvatele edasi õpetada ja ka õpetatut kontrollida.

Kursuse maht on 64 akadeemilist tundi, mis viiakse läbi statsionaarõppena klassis ja maastikul. Kursus lõppeb lõpuharjutusega, kus allüksuse koosseisus tuleb sooritada teatav hulk ülesandeid ja protseduure. **KK!**

Tõrva tähistas vabastamise 90. aastapäeva

Tekst: VELLO JASKA,
Kaitseliidu Valgamaa maleva
propagandapealik

Tõrva linn ja Helme mõis tähistasid 30. jaanuaril 90 aasta möödumist päevast, mil Eesti vabadusvõitlejatel õnnestus punaokupandid sealt välja kihutada. Seda Vabadussõja olulist võitu tähistasid Tõrva piirkonna elanikud väärrikalt. Tõrvas heisati sinimustvalged lipud. Linlased ja omavalitsuste juhid kogunesid kella 11ks lilledega Tõrva gümnaasiumi pargis servas kõrguva Vabadussõja mälestusmärgi juurde, kus Kaitseliidu Valgamaa maleva Helme üksikkompanii püüdis automaadivalangute, üksiklaskude ja lõhkepakettidega imiteerida Vabadussõja-aegset lahingumiljööd. “Lahingukära” vaibudes kõlas üle lumiste põlispuude Tõrva linna signatuur. Päevakohase sõnavõtu lõpus jäädi Vabadussõjas langenute auks leinaseisakusse. Lauldi Eesti Vabariigi hümmni.

“Tänane päev paneb meid mõtlema möödunudle ja heitma piku tulevikku,” alustas väljumalateenistust

Kaitseliidu Valgamaa maleva Helme üksikkompanii liikmed auvalves Tõrva gümnaasiumi pargis Vabadussõja mälestussamba juures.

Helme koguduse õpetaja Arvo Lasting. Muuseumitöötaja Esta Mets viis jutu Eesti Vabadussõja radadele. Seejärel asetasiid Valga maa vanem Kalev Härk, ümberkaudsete omavalitsuste ning asutuste ja organisatsioonide esindajad, kaitseliitlased, sõjaveteranid jt Vabadussõja mälestusmärgi jalamile pärjad ning lillekorvid. Mälestushetke lõpetas Tõrva gümnaasiumi õpilaste laul.

Päev jätkus Tõrva gümnaasiumi aulas Esta Metsa juhitava vestlusega teemal “Kuperjanovlased Eesti Vabadussõjas”. Selle lahtise ajalootunni kuulajaiks gümnaasiumiastme õpilased, õpetajad ja teised huvilised. Keskustelu tegi huvitavaks see, et Esta Metsal oli jutu illustreerimiseks näidata mitmeid Eesti Vabadussõja ajal kasutusel olnud relvi, kiivreid, fotosid jm. **KK!**

Kaitseminister külastas Kaitseliidu Lääne malevat

Tekst: AARE TAMM,
Kaitseliidu Lääne maleva propagandapealik

Kaitseminister Jaak Aaviksoo külastas 10. veebruaril Kaitseliidu Lääne malevat. Maleva staabi saalis ootasid ministrit aktiivsemad kaitseliitlased ja staabi töötajad.

Lääne maleva pealik major Arnold Juhans andis ministrile ülevaate Lääne malevast ja malevlaste tegevusest. Lääne malevasse kuulub ka Hiiumaa malevkond. Meid on seega nii maismaal kui ka saarel ning vastutusala on mitmekesine. Kaitseliitu ja tema eriorganisatsioonidesse kuulub 3,9% läänlastest (Eesti keskmine 1,3%). See näitab eelkõige Kaitseliidu mainet elanikkonna hulgas. Lääne malev on olnud nii loodusõnnetuste likvideerimisel kui ka korrakaitse tagamisel alati rahva teenistuses. Inimesed teavad ja usaldavad Kaitseliitu.

Kaitseminister tänas kokkutulnuid ja andis ülevaate riigi kaitsepoliitikast. Tema usalduslik probleemikäsitus võitis kuulajate sümpaatiat. Minister puudutas probleeme Kaitseliitu varadega ja harjutusväljakutega. Samas kõlas ka

julgustav noot: kaitsejõud täidavad endale võetud kohustused. Kui 2008. aastal eraldati kaitsekulutusteks 1,8% sisemaisest kogutoodangust, siis eesmärgiks jääb ikkagi 2%ni jõudmine. Ajutised majanduslikud tagasilöögid ei väära meid kursilt. Välismissioonidel on Eesti sõdurid ja kaitseliitlased pälvinud teiste riikide tunnustuse.

Minister andis ka teada, et Kaitseliidu arengukava on lõpetamisel. Sõjalise riigikaitse kümne aasta kava sai hiljuti valmis. Seal on Kaitseliidu territoriaalne roll selgelt kajastatud. Oma tasakaalukal moel andis kaitseminister ülevaate ohufaktoritest ja meie võimalustest. Kõlama jäi sõnum: Eesti julgeolek on täna märksa suurem kui enne Venegruusia konflikti.

Seejärel vastas minister kaitseliitlaste küsimustele. Tunti huvi merepolügooni asutamise vastu Läänemaa rannale. Kas Arsenal teeb midagi nagu sõjaeelse vabariigi ajal? Kuidas jääb tankide ostmisega? Kummad on otstarbekamad, kas tankid või tankitõrjerelvad? Millal avatakse Vabadussõja monument? Kas erakondlikud kemplemised segavad riigimeheliikku otsustamist? Minister andis vastused kõigile küsimustele. **KK!**

Õpime ajaloost: Philip Longworth'i "Vene impeeriumid"

**Tekst: ENN TARTO,
Eesti Memento Liidu esimees,
Kaitseliidu vanematekogu liige**

Eesti julgeolekupoliitika kujundamisel ei piisa ainult natsismi- ja kommunismikuritegude hukkamõistmisest ja uurimisest. Peame ajaloo vaatama nii ajalisel kui ka ruumiliselt palju laiemalt. 2007. aastal avaldas kirjastus Tänapäev eesti keeles Marek Laane tõlkes Philip Longworth'i raamat "Vene impeeriumid. Nende tõus ja langus eelajaloo Putinini". Raamatu ingliskeelne originaal ilmus 2005. aastal Suurbritannias.

Teoses selgitatakse, et venelased on seni rajanud vähemalt neli impeeriumi. Esimeseks impeeriumiks loetakse Kiievi-Vene kaubanduslikku koloniaalimpeeriumi aastatel 850–1240. Aastal 1240 vallutasid tatarlased Kiievi. Kiievi-Vene asemele tõusis uus absolutistlik impeerium keskusega Moskvas – legendaarne kolmas Rooma. Selle Vene teiseks impeeriumiks peetud riigi ajalugu arvatakse aastateks 1400–1605. Venemaa poliitiline killustatus, halvad ilmastikuolud, poolakad Moskva all, segadused valitsejatega jne tekitasid nn suurte segaduste ajajär-

gu (*смутное время*). Kõik need asjaolud kokku lõpetasid ajaloolaste arvates Vene teise impeeriumi eksistentsi.

Vene kolmandaks impeeriumiks peetakse Romanovite suurriiki aastatel 1613–1917. See oli tavapärasem, euroopalik dünastiline impeerium. 1613. aastal sai tsaariks Mihhail Romanov. Nagu varemgi, jätkus Vene suurriigi territoriaalne laiendamine. Esimese maailmasõja ajal see impeerium lagunes. Tsaar Nikolai II loobus troonist. Tekkis jällegi suur segaduste ajajärk. Oktoobris 1917 haarasid võimu enamlased eesotsas Leniniga. Tekkis neljas Vene impeerium, nn Nõukogude impeerium aastateks 1918–1991.

1985. aastal sai võimule Mihhail Gorbatšov. Tema ajal algatatud reformid – majanduslik kiirendamine (*ускорение*), avalikustamine (*гласность*), uutmine (*перестройка*) – väljusid kontrolli alt. Tekkis järjekordne Vene impeeriumi suurte segaduste aeg. 1991. aasta 31. detsembri keskööl kadus Nõukogude Liit ajalukku.

Üleminek turumajandusele oli Venemaal erakordselt valulik. Paljud head asjad, mis pidid unistuste kohaselt tärkama kommunismi varemelt, jäid tulemata. Vladimir Putin astus ametisse 1. jaanuaril 2000. Ta hakkas n-õ korda looma. Kas tekib uus, viies Vene impeerium? Minu arvates sinnapoole asjad liiguvad.

Ei minule isiklikult ega sadadele Eesti poliitikutele umbes viimase saja aasta jooksul ei ole raamatus toodud järeldused uudiseks. Eks me ole ikka püüdnud ära kasutada oma naabrite nõrku hetki. Esimene maailmasõda nõrgestas nii Saksamaad kui ka Venemaad. Meie lõime Eesti Vabariigi. 1944. aastal püüdsime Eesti Vabariigi iseseisvust taastada, kuid see ei õnnestunud. Kui tekkis suur segaduste aeg neljandas Vene impeeriumis (NSV Liidus), õnnestus eestlastel augustis 1991 taastada Eesti Vabariigi iseseisvus.

Loodan, et raamat "Vene impeeriumid" aitab tänapäeva eestlastel paremini mõista Eesti ees seisvaid julgeolekuprobleeme. **KK!**

MALEVATES

JÕGEVA MALEV

JÕGEVA KAITSOLIITLASED AASTA ESIMESES LASKELAAGRIS

Kaitseliidu Jõgeva malev korraldas 14. ja 15. veebruaril Kirna õppekeskuses aasta esimese korralise laskelaagri. Kahel päeval viibis laagriõppel 48 kaitseliitlast. Suuremat osalejaskonda polegi võimalik korraga laskelaagrisse kaasata. Mõlemat päeva alustati relvade sisselaskmisega. Seejärel sooritati põhilaskeväljaõppe laskeharjutusi A.3–A.6 ja täiendlaskeväljaõppe harjutusi A.7–A.9. Õppetevetus viidi läbi paralleelselt õppekeskuse lasketiirus ja laskeväljal. Tiiru ja laskevälja vahe on eelkõige selles, et tiirus on märgid paigal ja laskja liigub positsioonile, laskeväljal tulistab laskja erineval kaugusel olevaid tõusvaid märke. Enamik õppeajast kulus tõusvate sihtmärkide laskmisele. Kõik laagrisolijad sooritasid ka laskeoskustesti.

JÕGEVA JUUBELIRAAMATUS ON JUTTU KA KAITSOLIIDUST

Jõgeval Betti Alveri muuseumis esitleti 5. veebruaril linna ajalugu käsitlevat raamatut "Jõgeva linna lugu". Linna 70. aastapäevaks ilmunud 260-leheküljelises raamatus on 11 leheküljel juttu Jõgeva linnas tegutsenud Kaitseliidust 1918. aastast tänapäevani. Teksti ilmestab 16 fotot. Kaitseliitu käsitleva peatüki autor on maleva propagandapealik Ülo Pärn. Mitmeleheküljeline ülevaade Kaitseliidu Jõgeva malevast koos selle juurde kuuluvate piltidega on avaldatud ka Jõgevamaa aastaraamatus 2008.

Jõgeva linna ajalugu puudutavas raamatus on ka peatükk Kaitseliidu tegevusest.

Ühe Eesti Vabariigi ohvitseri poja lugu

Hellar Grabbi. Vabariigi laps. Tartu: Ilmamaa, 2008. 380 lk.

Tekst: PEETER JÄRVELAID, professor

See on kui kingitus Eesti Vabariigi tema sünnipäeval. Me mäletame kõik lapsepõlvest, kui tähtis ja oodatud oli lapsele sünnipäev, sest siis oli oodata kingitusi. See kingituste saamine ja kingituste tegemine käib seega meiega kaasas ka siis, kui me enam nii väga järjekordset sünnipäeva ei oota, vaid pigem isegi veidi kardame uue eluaastanumbri ettekeeramist. Kuid siis tekib inimese jaoks uus rõõm ja ta oskab enam rõõmustada selle üle, kui ta saab teistele mõne kingitusega rõõmu teha. Selline tunne paistab Eesti Vabariigi ümmargusel sünnipäeva-aastal olevat tabanud ka Hellar Grabbit, kellelt ilmus sümboolset pealkirja kandva raamat "Vabariigi laps".

HELLAR GRABBI KUI VABARIIGI LAPS

Kes on siis see vabariigi laps Hellar Grabbi? Kui Eesti Vabariigi sünni juures olid aktiivsed need inimesed, kelle sünniaasta jäi valdavalt 19. sajandi teise poolde, siis Hellar Grabbi saatuseks on olnud omada õnne elada selles esimeses Eesti Vabariigis täisverelist elu lapse- ja poisieas. Hellar Grabbi raamat on tänasele lugejale äärmiselt huvitav mitte ainult seal leiduva ajaloolise ja eluloolise materjali pärast, vaid kui kinnitus sellest, et tänane Eesti Vabariik võiks osata enam hinnata seda rikkust, mida ta omab – neid inimesi, kes oma elupäevade lõpuni, sõltumata sellest, kas nad saavad elada kodumaal või isamaast eemal, identifitseerivad end ikka ja jälle selle vabariigi lapsena.

KADUMA LÄINUD KIRJANIK

Hellar Grabbi eluloos puudub määratlus, et ta oleks kirjanik. Kuid mees, kes on suure osa oma elust tegelnud kirjanike loomingu uurimise ja teistele tutvustamisega, on tegelikult mõelnud vahel isegi olla kirjanik. Tema mälestused, mis on

meie raamaturiilitele tulnud ajalisel Jaan Krossi mälestuste järel, on nendega loomas isegi nagu omaette vahežanri.

Kross väitis oma mälestuste teises köites, et lubas kirjutamisel endale "vabaduse mäletada nii nagu vana mees mäletab" ega süvenenud memuaaride kirjutamisel väga suurt vaeva ja tööd nõudvasse "ajaloolise täpsuse tagajamisse". Hellar Grabbi mälestused pole juba raamatu pealkirja järgi vaid mälestused. Selle probleemiga on kimpus arvustaja Kalev Kesküla (Eesti Ekspress: Areen, 14.11.2008), kes intervjuus autoriga hoiatab tulevasti lugejaid, et selles raamatus on "ühendad memuaristika jaankrossiliku ajaloolise romaaniga". Hellar Grabbi võtab selle omaks ja

nimetabki seda vormi oma mälestuste kirjapaneku paratamatuks vormiks, sest 1929. aastal sündinuna ei saanud ta rääkida paljudest teda väga huvitavatest asjadest teisiti.

Aga vabariigi lapsena ei saanud ta nendest asjadest ka rääkimata jätta. Seetõttu oli ta küsimuse ees, milline jutustuse

vorm valida, et ära rääkida nii see, mis on tal kogu elu südamel olnud, kui ka see, milleni ta oma mõtisklustes aastakümnete järel on jõudnud. Seetõttu on tema raamatu tiitellehel alapealkiri "Mälestuslikud esseed".

Raamatus ristub ja põimub esseistika memuaristikaga, allikaviidetega dokumenteeritud ajaloouurimus

HELLAR GRABBI

Eesti Vabariigi presidendi Konstantin Pätsi vanema käsundusohvitseri kolonel Herbert Grabbi vanem poeg Hellar Grabbi (sündinud 22. septembril 1929 Tallinnas) on eesti ajakirjanik, kirjanduskriitik, toimetaja ja kirjastaja. Ta põgenes septembris 1944 koos ema ja noorema venna Reinuga Saksamaale, kust nad jõudsid 1949. aastal USAsse. Ta osales aastail 1955–1964 ajakirja Vaba Eesti toimetamisel ja töötas ajavahemikus 1959–1967 USA Kongressi Raamatukogus, sh esimesed aastad Vaba Euroopa Komitee projekti raames; toimetas-kirjastas aastatel 1965–1999 ajakirja Mana ja tutvustas eesti kirjandust ajakirjas Books Abroad/World Literature Today. Oli 1968. aastal Balti Uurimuste Edendamise Ühingu (AABS) asutajaliige. Esines sageli Vabadusraadio/Raadio Vaba Euroopa (RFE-RL) eestikeelseis saateis, varjudes seal aastail 1975–1989 poliitika või spordi puhul Kalju Põdra, kirjandust käsitledes Toomas Ranna nime taha. Ta toimetas ja andis välja kümnekond raamatut, mh Betti Alveri, Ilmar Mikiveri, Urve Karuksi, Peeter Ilusa, Felix Oinase, Jaan Krossi jt sulest, tema toimetatud on ka Andres Küngi raamat "A Dream of Freedom". Hellar Grabbi juhtis aastail 1991–1992 Arnold Rüütli väliseesti nõunike rühma Põhja-Ameerikas ja tegutses 1992. aastal valimisliidu Eesti Kodanik juures, olles viimasest välja kasvanud rühmituse Eesti Kodanike Liit ja hiljem ka Parema Eesti üks rajajaid. Avaldanud püsiväärtuslikku esseistikat raamatuis "Vabal häälel: mõtteid kahesajast eesti raamatust" (1997), "Tulgu uus taevas: mõtteid viiekümnest kirjanikust" (1999) ja "Eestlaste maa" (2004, sarjas "Eesti mõttelugu"). Toimetanud koguteose "Vaba Eesti tähistel" (2000). Aastast 2002 on Hellar Grabbi avaldanud peatükke oma mälestustest Eesti ajakirjanduses.

belletristliku fantaasiaga. Teoses on sündmusi, mida autor on näinud 4–14-aastase poisi pilguga, ja koguni neid, mida autor püüab näha oma isa silmadega. Lugeja peab oskama kaasa minna autoriga, sest mäletuslikke esseid lugedes tuleb olla valmis, et tegevusaeg võib keset jutustust libiseda kord minevikust olevikku, siis hakkavad aga inimesed rääkima otseses kõnes või poetiseerub ümburse kirjeldus, vahel leidub koguni ulmelisi passaaže. Kuid samas tuleb tunnistada, et esitatud põhilised ajaloosündmused ja -faktid on tõepärased. Hellar Grabbi ise ütleb, ta peab vajalikuks rääkida ka asjadest, mis on talle ja Eesti Vabariigile tähtsad olnud, sh sündmustest, millele ta ei saanud isiklikult kaasa elada, vähemalt sellisel kujul, et see ka kriitilisema lugeja silmis mahuks määratluse alla, et “see võis nii tol korral (1929–1944) ka olla”.

ISA(MAA) JA EMA(KEEL)

Iga raamatu puhul on lugejal küsimus, mis on teose peamine eesmärk. Hellar Grabbi pihtis Kalev Keskülale, et autoril on olnud soov “päästa unustusse uppumisest, olematusse haihtumisest oma lapsepõlve kadunud maailm, jätta kirjasõnasse mälestus oma emast ja isast ning tänada neid ja Eesti Vabariiki ilusa lapsepõlve ja ellu kaasa saadud väärtushinnangute ja isamaa-armastuse eest. Ühtlasi on see raamat mälestusmärk kõigile vapratele Eesti ohvitseridele, kelle elu lõpetasid kuulid Vene tšekistide nagaanidest ja kes hukkusid Venemaa vangilaagrites. [...] Raamatus on ulmeline episood, kus ma koos oma lapsepõlvesõpradega külastan hävinud ja ainult meie nõiutud silmadele korraks taastuvat Oru lossi. See maailm elab veel vaid minu mälestuses. Tahan jätta sellest jälje”.

Hellar Grabbile on elus olnud olulised nii isa(maa) kui ka ema(keel). Olgu lisatud, et ta valdab ilusat eesti keelt, see on lopsakas ja väga kujundlik. Oma raamatus ta mitte ainult ei jutusta oma pere ja selle sõprade lugu Eesti Vabariigis, vaid justkui maalib meile sellest mälupilte, mis on lu-

gejale kaasakiskuvad ja ergutavad fantaasiat. Oma isast avaldas Hellar Grabbi pikema eluloo 1996. aastal, lõppsõnana Herbert Grabbi raamatu “Maailmasõda” teisele trükile, mis oli 1932. aastal ilmunud Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuse väljaandel tulevaste ohvitseride õpikuna. 2008. aastal on isa lugu täiendatud (lk 82–98). Hellar Grabbi maailma on aidanud oluliselt kujundada tema ema Ella Grabbi (sündinud Korjus). Emast ja tema perest on raamatus huvitav peatükk, autor tsiteerib korduvalt ka ema mälestusi (Ella Grabbi mälestusi. (Üles kirjutatud ja kommenteerinud Hellar Grabbi). Tuna 2008, nr 1, lk 85–105), mis said poja poolt trükivalmis toimetatud samuti 2008. aastal.

MÄLESTUSRAAMATUID VEEL TULEKUL

Hellar Grabbi on mees, kes teeb oma asju sageli laia haardega ja mäletsuste kirjapanekul on tal tegelikult käsil suurem projekt. Tema kirjutamislaua USAs on kirjutamisel ja koostamisel veel kaks mälestusraamatut, katkendeid neist on ilmunud ajakirjades. Üks, “Vabariigi lapse” otsene järg, räägib elust sõjaaegsel ja sõjajärgsel Saksamaal ning aastakümnetest Ameerikas. Teine käsitleb tema seitset uurimist ja õppereisi hõivatud Eestisse aastail 1968–1989, samuti tema poliitilist tegevust Washingtonis aastail 1989–1992 ja Tallinnas 1992–1996. Lugejana saab vaid kannatamatult oodata, millal meie lugemislauale jõuavad ka need kirjapanekud.

Pole saladus, et Hellar Grabbi tegevusest ja maailma asjadest arusaamisest oleks raamatusse raiutuna palju kasu Eesti Vabariigis inimustvalge lipu alla sündinud uuel põlvkonnal, et nad oskaksid sünnimaad sama hellalt oma hinges kanda.

Hellar Grabbi puhul tasub meenutada veel ühte seika. Nii tema isa kui ka ta ise ja tema vend astusid üliõpilaskorporatsiooni Rotalia, mille üheks asutajaks oli Eesti Vabariigi peaminister professor Jüri Uluots (1890–1945). Korporatsioon Rotalia ei ühendanud enne Teist maailmasõda mitte ainult paljusid juriste (ka

Hellar Grabbi isa kolonel Herbert Grabbi oli õppinud lisaks sõjakoolidele Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas), vaid sinna kuulus ka kaitsevälasi, kelle hulgas oli vähemalt seitse Eesti Vabariigi kindralit. **KK!**

UUDISED

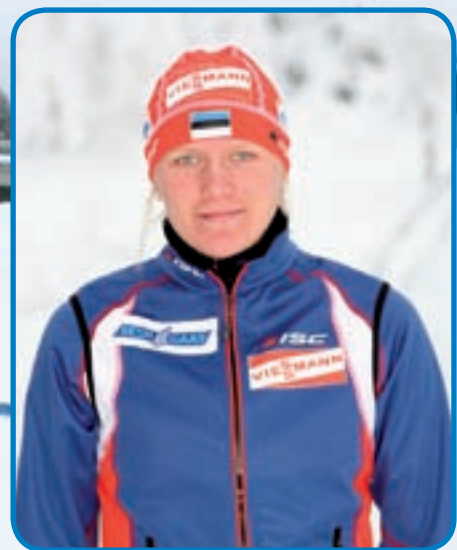
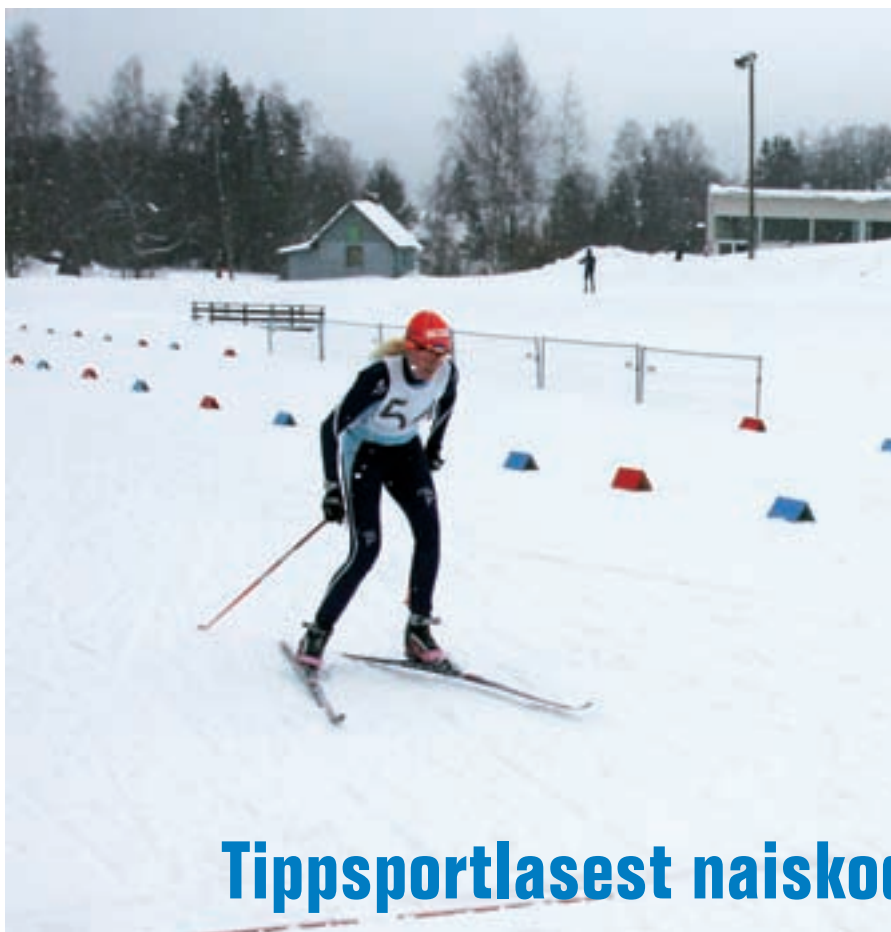
RAAMAT KAITSELIIDU PÕHJA-TARTUMAA ÜKSIKRÜHMA AJALOOST

Tekst: UUDO JÕGI

Vahetult enne Eesti Vabariigi 91. aastapäeva nägi ilmavalgust siinkirjutaja koostatud raamat “Kodavere kihelkonna Kaitseliit 1918–2008”. Raamatu tarbeks alustasin andmete kogumist 1998. aastal, kui minu kätte sattus räsitud ja osa lehtedeta kõik okupatsioonid üle elanud album “Kaitseliidu Tartumaa malev 1938”. Pärast seda hakkasin tundma huvi Kaitseliidu loomise vastu aastatel 1918 ja 1924 ning uurima organisatsiooni tegevust sõjaeelses Eesti Vabariigis. Raamatus kirjeldan Kodavere kihelkonna, hilisemate nimetustega Kodavere-Alatskivi ja Alatskivi malevkonna tegevust kuni 1940. aastani. Raamatus on ka oma osa Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde moodustamisel ja tegevusel. Lisaks on kirjas Kaitseliidu likvideerimine 1940. aastal ja Kaitseliidu liikmete osavõtt metsavandadena 1941. aasta suvesõjast. Eraldi peatükk on Kaitseliidu taasloomisest 1990. aastatel nii Eestis kui ka endise Kodavere kihelkonna aladel.

Esialgsete kavade järgi tahtsin raamatu välja anda Kodavere kihelkonna Kaitseliidu 90. aastapäevaks, kuid seosega raskustega kirjastamisel lükkus see käesolevasse aastasse. Teose andis välja kirjastus Elmatar ja trükiti see Tartumaa trükikojas. Üllitise valmimisele panid oma õla alla ka Kaitseliidu Tartu malev, Alatskivi vallavalitsus, Pala vallavalitsus ja Vara vallavalitsus.

Teost olen esitlenud Tartus, Varal, Alatskivil, Palal ja Assikveres. Raamatu vastu on piisavalt suur huvi, sest paljudel on isad või sugulased olnud Kaitseliidus. Raamatut on võimalik osta Kaitseliidu Tartu maleva korrapidajalt, Alatskivi, Vara ja Pala vallavalitsusest. **KK!**

Naiskodukaitsja Sirli Hanni on tippsportlane, kellel parima saavutusena ette näidata laskeusatamise noorte maailmameistrivõistluste hõbemedal. Tema sõnul on sportlase parimad omadused jõud, hea tervis, visadus, tahe ja distsipliin. Õnne peab ka olema.

Tippsportlasest naiskodukaitsja

Sirli Hanni:

kodutütrena omandasin distsipliini, naiskodukaitsjana meeskonnatunnetuse

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Kaitseliidu suusavõistlused Naiskodukaitse arvestuses ja ka kaitseväe suusavõistluste naisete etapi võitis Naiskodukaitse Võrumaa ringkonna liige Sirli Hanni. Kaitseliidu Võrumaa maleva Naiskodukaitse instruktor Merlit Maask kinnitab, et ehkki Sirli Hanni on tiheda võistlus- ja treeningugraafiku tõttu sageli Eestist eemal, on ta kohusetundlik organisatsiooni liige ja tunneb kodus olles tõsist huvi Naiskodukaitse tegevuse vastu.

PANUS ORGANISATSIOONI SPORDI KAUDU

Ka Eesti koondisesse kuuluv laske- suusataja Sirli Hanni ise kinnitab, et suvel on tal rohkem aega Nais-

kodukaitse tegevusega kursis olla. “Eks ma ikka püüa Naiskodukaitsset ja Kaitseliitu aidata nii palju, kui see vähegi minu võimuses on,” ütleb ta. Tema kokkupuude Kaitseliiduga ulatub aastate taha, kui ta otsustas 15-aastase tüdrukuna liituda Vastseliina Kodutütarde rühmaga. Sirlil on hästi meeles maakondlikud laagrid ja võistlused. Hea sportlasena lõi tüdruk peagi kaasa kõigil Kodutütarde üleriigilistel võistlustel. Ta on osalenud ka Kodutütarde olulisimal rännak-võistlusel Ernakesel. Sealt sai tulevane tippsportlane suure võistluskogemuse. “Oli aegu, mil võistlesin rohkem kui trenisin,” ütleb ta lustakalt.

“Loomuliku sammuna järgneski kodutütreks olemisele Naiskodu-

kaitse,” tõdeb Sirli. Kõige enam on ta Naiskodukaitse ja Kaitseliidu tegevusse panustanud ikka võistlemise kaudu, osaledes nii suusatamis-, jooksu kui ka laskevõistlustel. Ise peab ta üheks eredaimaks mälestuseks aga sõduri baaskursust, mis tähendas ka kümnepäevast metsalaagrit. “Hoopis teistsugune elamus ja kogemus! Ööbisime telgis, pidime kogu aeg olema valmis tegutsema. Relv oli alati kaasas ja selle eest pidi nagu väikese lapse eest hoolt kandma,” meenutab Sirli.

Ta usub, et kodutütreajast on ta kaasa saanud distsipliini vajaliku kogemuse. “Kodutütarde laagrites nõuti alati korda ja ajakavale vastavat tegevust. Sellise distsipliini rütmis kulgeb ka praegu minu kui

sportlase elu.” Naiskodukaitsjana tegutsedes on ta aga õppinud arvestama meeskonnaga, mis tuleb samuti sportlasele igati kasuks.

LASKESUUSATAMINE ON ATRAKTIIVNE

23-aastane Sirli Hanni tunnistab, et tema peres ega suguvõsas pole ühtegi sportlast. Nii nagu suurem osa Lõuna-Eesti lapsi, pani ka tema ühel päeval lihtsalt suusad alla hakkas sõitma. “Võrumaal tegelevad kõik lapsed mingi spordialaga. Meil on nii palju tublisid sportlasi ja häid võistlusi. Kõik näevad neid ja fännavad ning nii lapsed spordi juurde jõuavadki,” selgitab Sirli.

Sirlit jälginud treenerid ja võistluste korraldajad said aru, et tüdruk on looduselaps, kellel spordiks head eeldused ehk anne ja nii anti talle võimalus areneda. Nüüd on ta mitmekordne Eesti laskesuusatamismeister, osalenud noorte maailmameistrivõistlustel ja tänavu ka laskesuusatamise maailmameistrivõistlustel. Ta on esindanud ka Eesti kaitseväge rahvusvahelistel sõjaväelaste meistrivõistlustel – ikka Kaitseliidu Võrumaa maleva liikmena.

Laskesuusatamist hakkas Sirli proovima 1997. aastal. “Treener andis püssi ja ütles, et proovi, tunneta, kuidas meeldib. Hakkas kohe meeldima ja õppisin kiiresti ära,” meenutab ta. Mõnda aega osales ta nii murdmaa- kui ka laskesuusatamise võistlustel, aga alates 2003. aastast on keskendunud viimasele alale. “See on põnevam ja atraktiivsem, ka televiisorist vaadatuna,” põhjendab ta valikut.

KODUMAA ON KA KAUGEL KALLIS

Ilmselt ootab koondisesse kuuluvat naist pikk sportlasekarjäär. “Ükskõik, mis tasemel sportlane on, ta unistab ikka kõige kõrgemast tiitlist. Ei saagi võtta endale väiksemaid eesmärke kui tulla maailmameistriks või olümpiavõitjaks,” selgitab Sirli oma tulevikulootusi.

Eestimaa ilm, loodus ja rajad jäävad kõrgele püüdlevale sportlasele kitsaks ja kesiseks. Seetõttu veedab Sirli Hanni detsembrist märtsini

suurema osa ajast välismaal treeningutel ja võistlustel. Küsimusele, et kuidas isamaa kaugelt vaadates tundub, vastab neiu kiirelt ja veendunult, et Eestimaa on parim paik maailmas. “Ma ei tea küll asja, mis mind siit ära tõmbaks. Olen käinud Euroopas, Ameerikas ja äsja tulin Lõuna-Koreast maailmameistrivõistlustelt. Viimastel päevadel, kui juba tead, et kojumine on lähedal, mõtled ikka, et jumal tänatud, varsti saab koju,” kirjeldab ta koduigatsust ja lisab, et kolm nädalat kodumaalt ära olla on temale pikim väljakannatav aeg. Kuna-

gise kodutütre ja praeguse naiskodukaitsja südames põksub isamaa-armastus.

Ehkki ilmselt järgmised kümme-kond või rohkem aastat keskendub Sirli Hanni tippspordile, ei pea ta võimatuks tulevikus taas aktiivselt Kaitseliidu tegevuses muulgi viisil kaasa lüüa. “Tüüpiline sportlase tulevik on saada treeneriks. Võibolla juhendan kunagi kodutütarde ja naiskodukaitsjate sporditreeninguid,” pakub ta ühe võimalusena osaleda tulevikus Kaitseliidu arendamises. **KK!**

Valgamaa noorkotkad ja kodutütred olid talilaagris

Tekst: VELLO JASKA, Kaitseliidu Valgamaa maleva propagandapealik

Kaitseliidu Valgamaa maleva noorteinstruktorid Anu Lillipuu ja Kaimo Vahtera korraldasid 27.–28. veebruarini Valgamaal Metsniku lasketiiru ümbruses noorte talilaagri. Laagris osales 34 kodutütart, 36 noorkotkast ja 14 täiskasvanud vabatahtlikku. Lisaks maleva noortele viibisid talilaagris ka seitse noort ja kaks juhendajat Tartu malevast ning kaheksa noort koos juhendajaga Sakala malevast. Kokku oli noorte talilaagris 105 inimest.

Laager viidi läbi vastavalt väliharjutusplaanile. See algas rännakuga, milleks poisid ja tüdrukud jagati seitsmesse gruppi. Igale grupile kinnitati juht ja anti rännakukäsk. Õhtustes õppetundides õpiti käsitsemata õililatarnaid, räägiti telgis ööbimise reeglitest ja viidi näitlikult läbi öiste häälte mäng.

Järgmise päeva hommikul õpiti jälgi tundma, ehitati lumest karu ja omandati jahipidamistarkusi. Tehti tutvust ka talvises metsas leiduvate söödavate taimedega, tuletati meelde esmaabivõtteid ja lõkkesüüpe ning vaadati, missugused on puud ja põõsad talvel. Põnevaks meeskonnatööks oli palgi tassimine.

“Meile meeldis laagris valitsenud külalislahkus,” ütlesid Tartust ja Viljandist pärit külalised. Nende sõnul olid nii täiskasvanud kui ka noored sõbralikud ja avatud ning õppetunnid sisutihedad. Ka maitses hästi kohapeal valmistatud toit. “Kui on meeskond, kellele loota, võib imeasju korda saata,” ütles Sakala maleva noorteinstruktor Ave Puru Valgamaa maleva noortelaagri kohta. **KK!**

Hetk Kaitseliidu Valgamaa maleva noorte talilaagrist. Foto: erakogu

Uus meedia Naiskodukaitse teavitustöös II

Tekst: EVELI SAMMELSELG,
Naiskodukaitse Tallinna ringkonna
PR-grupi liige

Eelmise aasta Kaitse Kodu! kirjutas Naiskodukaitse Tartu ringkonna PR-grupi liige Kairit Henno (Uus meedia Naiskodukaitse teavitustöös – Kaitse Kodu! 7/2008, lk 45–46) oma ringkonna tegevuse kajastamisest internetis ja viitas ka Naiskodukaitse Tallinna ringkonna kodulehele, avaldades soovi, et ehk oleme meiegi valmis kogemusi jagama.

TALLINNA RINGKONNA KODULEHT

Tallinna ringkonna veebileht aadressil <http://www.tallinn.naiskodukaitse.ee> valmis oktoobris 2007, sellele eelnes neli kuud tihedat ettevalmistustööd. Lehe koostamisel oleme lähtunud põhimõttest, et koduleht peab pakku- ma midagi nii meie enda liikmeskonnale kui ka organisatsioonivälisele huvilisele.

Põhitekstide koostamisel ja piltide valimisel osalesid avalike suhete grupi liikmed. Kodulehe muutumatus osas tutvustame Naiskodukaitse põhikirja ja struktuuri ning anname ülevaate ringkonna ajaloost. Baasväljaõpet ja erialagruppe tutvustavad leheküljed on heaks uute liikmete informeerimise vahendiks, sest just neil tekib kõige enam küsimusi eriala valikul või baasväljaõppe sisu osas. Et väljaõppe korraldajatele on pidev peavalu paberite täitmine, oleme üritanud ka selle vabatahtlike juhtide kohustuse lihtsamaks teha, riputades üles vajalikud blanketid ja nende täitmise juhendi. See lehekülg vajab aga pidevat täiendamist ja arendamist.

Ka oleme koondanud militaarvõistlusi puudutava info alates Naiskodukaitse võistlusmatkadest kuni Erna retkeni. Traditsiooniks on saanud, et iga ringkonna üritus leiab kodulehel kajastust nii pildis kui ka

sõnas, reportaaže kirjutavad kõik ringkonna liikmed. Oleme kokku leppinud, et tekstid ei pea olema liialt ametlikud ja akadeemilised, vaid pigem humoorikad, et oleks ka endal huvitav lugeda. Lisaks ürituste kajastustele on meil ka rubriik “Kasulik teada”, kus jagame näpunäiteid erinevates valdkondades vajalikust alates rännakul õige jalatši valikust kuni maitsvate roogade retseptideni. Siingi on autoriteks meie liikmed.

KODULEHE HALDUS

Tellisime kodulehe sisuhalduse mootori ühest paljudest seda teenust pakkuvatest firmadest. See võimaldab kergelt lisada tekste ja pilte, samuti muuta menüüpunktide ülesehitust. Erikoolitust selle kasutamine ei vaja. Sisuhalduse paroolid on viiel inimesel, aasta jooksul on meil välja kujunenud ka tööjaotus: kes lisab pilte, kes uusi artikleid ja kes jälgib kalendri ajakohasust. Et tekste kirjutavad kõik liikmed, saadavad nad oma kirjuti- sed halduritele meili teel.

Leppisime kokku, et kodulehe galerii peab kajastama eelkõige sündmust, sellest lähtuvalt valime ka pildid, mida ei tohi ühe ürituse kohta olla üle 20. Kuna üritusel osalenud on siiski huvitatud suuremast pildivalikust – kes ei tahaks ennast või tuttavaid pildilt leida! –, laeb foto- graaf need reeglina üles mõnele oma pildikontole ja saadab osalejatele lingi. Sel viisil väldime kodulehe risustamist üleliigsete piltidega ning aastate pärast on albumid konkreetsed ja ülevaatlilikud.

Igale jaoskonnale on eraldatud oma lehekülg, mille sisu nad saavad ise luua. Muutmine käib küll kodulehe haldurite kaudu (et asja mitte keeruliseks teha), kuid sisu ja piltide valikus on initsiatiiv ja vastutus

antud jaoskondadele. Et Tallinna ringkonnas on kuus jaoskonda ja uus liige peab millegi põhjal tegema valiku, millisesse jaoskonda astuda, mõjutab tema otsust sageli just see teave, mida jaoskond on pidanud vajalikuks kodulehel kajastada. Siin on jaoskondadel võimalus eristuda ja ennast uutele liikmetele “müüa”.

STATISTIKA

Viimase poole aasta statistika annab igakuiseks külastuste arvuks 300–400, pooled külastajad tulevad lehele otselingi kaudu. Arvatavasti on tegemist Tallinna ringkonna liikmetega, kellel on aadress jär- jehoidjaks pandud (Tallinnas on 160 naiskodukaitsjat). Viitavatest lehekülgedest on esikohal Naisko- dukaitse koduleht (<http://www.naiskodukaitse.ee>) 11%, sellele järgneb Kaitseleidu Tallinna maleva koduleht (<http://tallinn.kaitseleitu.ee>) 7%ga. Neti.ee otsingumootor toob meile 10% külastajaist, sellele järgneb Google (3%). Viitavate lehe- külgede pingereas on viiendal kohal suhtluskeskkond Orkut (ligi 100 kü- lastust poole aasta jooksul). Orkuti mõju info levitamisel ja ka organi- satsiooni maine kujundamisel ei maksa alahinnata – see võib meie heaks töötada, kuid ka palju kah- ju teha (ebakorrektsed pildid jne). Kuigi paljuski ei allu Orkut meie kontrollile, siis liikmete teadlikkuse tõstmine ei tee paha.

Ülalmainitud statistika aluseks on Google Analytics'i mootor, mis an- nab tavalisest statis- tikamootorist veidi erineva (madalama), kuid reaalsema tule- muse, sest elimineerib külastajate numbritest otsingumootorite “ro- botid” ja “ämblikud”. Selle statisti- kalehe eeliseks on ülim dünaamilisus, mis võimaldab koostada paari hiireklikiga graafikutega aruandeid, samuti on võimalik analüüsida ko- dulehe erinevate alamlehekülgede külastatavust (mis ei ole näiteks standardse statistikalehega võima- lik). Google Analytics on Google'i

Sisuhalduse paroolid on viiel inimesel, aasta jooksul on meil välja kujunenud ka tööjaotus: kes lisab pilte, kes uusi artikleid ja kes jälgib kalendri ajakohasust.

Viimase poole aasta sta- tistika annab igakuiseks külastuste arvuks 300–400, pooled külastajad tulevad lehele otselingi kaudu.

perekonna tasuta veebipõhine tarkvara, mille kasutamiseks piisab Google'i konto olemasolust. Selleks, et statistikat koguma hakata, tuleb kodulehele kopeerida Analytics'i genereeritud kood, täpsem juhend on veebist lihtsalt leitav.

Meie kodulehe populaarseim lehekülj on loomulikult esileht, sellele järgneb ülekaalukalt galerii, kolmandal kohal on uute artiklite leht. Teades, milliseid lehekülgi kõige enam külastatakse, saame otsustada, milliste lehtede arendamisele tuleb rohkem tähelepanu pöörata.

VEEBIKÜSITLUSED

Oleme oma kodulehel kasutanud ka teisi Google'i perekonna tarkvaralahendusi, nt Google Docs'i pakutavat veebiküsitluse moodulit. Sel viisil selgitasime välja aasta populaarseima ürituse, parima foto ja reportaaži ringkonna kodulehel. Ka selle programmi puhul tuli kopeerida kood meie kodulehele, seejärel oli külastajatel võimalik täita ja postitada *online*-vorm.

Google Docs'i põhise suurema projektina võtsime 2008. aasta lõpul ette liikmete rahulolu *online*-küsitluse, millele vastas 48 naiskodukaitsjat (14 vastas muul viisil, kokku oli vastanuid 41% liikmeskonnast). *Online*-küsitluse eeliseks on andmete automaatne salvestumine Exceli faili, seega jäi ära tüütu vastuste arvutisse sisestamine paberankeetidelt.

Selliseid ankeete saab üles panna kodulehele, kus sellele pääsevad ligi kõik külastajad, või meilida link konkreetsetele isikutele (rahulolu-küsitluse puhul saatsime lingi ringkonna postiloendisse). Ankeetide täitmisel esines ka tehnilisi probleeme. Nimelt on mõningates arvutivõrkudes (nt mõnede riigiasutuste omades) turvalisus niivõrd kõrge, et ei ole lubatud veebiankeetide postitamine.

VASTUKAJA

Rahuloluküsitluse raames uurisime liikmetelt ka nende arvamust

kodulehe kohta. 27% vastanuist tunnistas, et külastavad kodulehte regulaarselt kord nädalas. Meil on kombeks iga uue artikli puhul saata postiloendisse teade, ilmselt seetõttu kinnitasidki pooled vastanuist, et külastavad kodulehte uue artikli ilmutumise korral.

Et suur töö Naiskodukaitses on teha organisatsiooni liikmetel, uurisime ka seda. 65% vastanuist on meie kodulehe aadressi edastanud oma sõpradele või tuttavatele. Kodulehe arendamisel teemegi tööd selle nimel, et liikmetel oleks rohkem põhjust meie aadressi levitada (nt huvitavad reportaažid või kasulikke teadmisi pakkuvad artiklid).

Et kaasame tekstide kirjutamisse kõiki ringkonna liikmeid, eriti just uustulnukaid, on see hea moodus nende organisatsiooni sisseelamise hõlbustamiseks.

KUHU EDASI?

Tegeleme pidevalt kodulehe arendamisega. Käesoleval aastal juba ilmavalgust näinud uuenduseks on persoonilood teenekatest naiskodukaitsjatest, keda intervjuerivad Naiskodukaitses noorliikmed. Esimeseks usutletavaks on vastse kriminaalromani autor, Toompea jaoskonna liige Merike Jürjo, kelle intervjuuga saab juba meie kodulehel tutvuda. Usutluse ilmumise päeval oli meie koduleheküljel rekordhulk – 67 – külastust.

Käivitamisest on foorum, kus liikmed saaksid omavahel suhelda ja kogemusi jagada. Tahame sellest kujundada omamoodi teadmiste varasalve, kust on võimalik leida vastuseid erinevatele Naiskodukaitses puudutavatele küsimustele alates sellest, kes millist varustust kannab, ja lõpetades aruteludega organisatsiooni eesmärkidest. **KK!**

Naiskodukaitses tunnustas Saaremaa maavanemat

Päev enne iseseisvuspäeva, 23. veebruaril andsid Kaitseliidu Saaremaa maleva pealik major Toomas Luik ja Naiskodukaitses Saaremaa ringkonna esinaine Rita Loel Saare maavanemale Toomas Kasemaale tema enda korraldatud Eesti Vabariigi aastapäeva vastuvõtul üle Naiskodukaitses Liiliaristi hõberisti.

“Olen saanud tunnustuse üle väga tänuulik, kuid arvan, et toetades ja määrgates vabatahtlikke riigikaitseorganisatsioone ning aidates kasvatada rahva kaitsetahet teen vaid seda, mis on iga kodaniku kohus,” märkis Toomas Kasemaa. Rita Loel sõnas, et Naiskodukaitses Saaremaa ringkonna juhatus otsustas taotlema keskjuhatuselt maavanemale Liiliaristi hõberisti, sest Kasemaa on esimene Saare maavanem, kes Naiskodukaitses on märganud. “Meie koostöö nii maavanema kui ka maavalitsusega on olnud väga hea ja andnud alati positiivseid emotsioone,” märkis ringkonna esinaine, tuues üheks näiteks, et Toomas Kasemaa kirjutab maavanemana alla Saaremaa naiskodukaitsjate esindusürituste – maakonna aasta ema ja isa valimiste – tunnuskirjadega. **KK!**

Foto: Raul Vinni/Oma Saar

Naiskodukaitse sai kümme uut organisatsiooniõpetuse instruktoreid

Tekst: NELE SARRAPIK, Kaitseliidu Kooli Naiskodukaitse kursuste koolitusspetsialist

Naiskodukaitsjad alustasid juba eelmisel aastal organisatsiooni alustalade tugevdamist sellega, et kinnitatud sai uus baasväljaõppe kursuse kava. Tänavu on sihiks võetud viia uue kava kohast baasväljaõpet läbi igas ringkonnas. Seega on igal uuel Naiskodukaitsega liitunud võimalik lähima aasta jooksul kõik organisatsiooni töös osalemiseks vajaminevad algteadmised omandada. Ainult kursusekavast ja käsust õpet läbi viia aga ei piisa. Kõige selle toimimiseks on vaja ka pädevaid instruktoreid.

LEIDA TUNNIST SEE IVA

6.–8. veebruarini viidi Kaitseliidu Koolis läbi Naiskodukaitse organisatsiooniõpetuse instruktoreid kursuse lõpetas kaks Naiskodukaitse ringkonna instruktoreid ja kaheksa vabatahtlikku instruktoreid. Kursuse lõpetanud hakkavad viima läbi tunde Naiskodukaitse baasväljaõppekursuse organisatsiooniõpetuse mooduli raames.

Baasväljaõppe esimene ja ilmselt kõige olulisem moodul on organisatsiooniõpetus. Ja just seda, kuidas õpetada põhitõdesid organisatsiooni kohta, käisidki kümme vaprat naiskodukaitsjat veebruari algul Alus Kaitseliidu Koolis õppimas. Et kursusele kandideerimise eeltingimuseks oli nii baasväljaõppe kui ka instruktorikursuse läbimine, kursusel enam organisatsiooniõpetuse sisulistesse küsimustesse ja pedagoogika algtõdedesse ei laskutud. Eelkõige keskenduti sellele, et leida iga tunni eesmärgist üles ka varjatud eesmärk ja kõige olulisem iva. Baasväljaõppe organisatsiooniõpetuse moodulil on oluline roll Naiskodukaitse liikmete väärtushinnan-

Oluline on hoida kursuslaste motivatsiooni. Foto: Maarja Jalasto

gute kujundamisel, organisatsiooni eesmärkide mõistmisel ning iseenda tunnetamisel ja koha leidmisel suures süsteemis. Mida organisatsiooniteadlikumad on liikmed, seda tugevam on organisatsioon.

TUND PEAB OLEMA PÕNEV

Lisaks pidevale meeldetuletamisele, et teist sõltub Naiskodukaitse tulevik, avarus kursuslaste maailm tunduvalt ka aktiivõppemeetodite suhtes. Tavapärase mõtlemisraami seob õpetamise ja selle, et “instruktor räägib, kursuslased kuulavad”, asendus kiiresti vaatega, et iga tunni läbiviimiseks on sadu võimalusi. Iga tund peab olema põnev nii kursuslasele kui ka instruktorile ning kõige olulisem on hoida õppurid kaasa mõtlemas ja motiveerituna. Loodan, et kui värsked organisatsiooniõpetuse instruktoreid reaalset tunde läbi viima asuvad, ei hakka nad näiteks Naiskodukaitse ajaloo tunni puhul esimesena mõtlema, kust saada sobiv PowerPointi esit-

lus, vaid hoopis arutlevad, kas tundi saaks läbi viia näidendina, puslemeetodil või lasta kursuslastel plakat valmistada.

Organisatsiooniõpetuse instruktoreid kursust viidi esmakordselt läbi aasta tagasi ja seega olid nüüdse kursuse lõpetajad juba teine lend. Kahel kursusel kokku on koolitatud juba veerandsada organisatsiooniõpetuse instruktoreid. Kindlasti viiakse seda kursust läbi ka edaspidi, kas juba järgmisel aastal, selgub ringkondadega nende väljaõppevajaduse üle aru pidades. Pikemas perspektiivis tuleb mõelda ka organisatsiooniõpetuse instruktoreid täiendõppele, aga seda alles siis, kui kõik kursuse lõpetanud on omandanud ka reaalseid kogemusi baasväljaõppel tunde läbi viies.

Kaitseliidu Kooli side vastsete instruktoritega jääb püsima, sest Kooli Naiskodukaitse kursuste koolitusspetsialisti üheks ülesandeks on baasväljaõppe läbiviimisel silma peal hoidmine ja ringkondade toetamine. Selle käigus saavad nõu ja abi ka organisatsiooniõpetuse instruktoreid. **KK!**

Iga tund peab olema põnev nii kursuslasele kui ka instruktorile ning kõige olulisem on hoida õppurid kaasa mõtlemas ja motiveerituna.

Eelkõige keskenduti sellele, et leida iga tunni eesmärgist üles ka varjatud eesmärk ja kõige olulisem iva.

Noorteinstruktorid kavandasid tulevikku

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremeitnant

Kaitseliidu malevate noorteinstruktorid kogunesid 10. veebruaril Toosikannule, et tavapärasel aasta alguse seminaril täpsustada edaspidist tegevuskava ja seada sihte lähiaastateks.

NOORED KUI TULEVAD KAITSELIITLASED JA NAIKODUKAITSJAD

Kaitseliidu arengukava projekti kuni aastani 2013 tutvustas Kaitseliidu peastaabi operatiiv- ja väl- jaõppeosakonna planeerimisspetsialist Erik Reinhold. Suurim muutus, mis aruteluna esile tõusis, puudutas noorteorganisatsioonide koostööd Kaitseliidu ja Naiskodukaitsega. Seni pole olnud noorteorganisatsioonide tegevuse ülesanne suunata kodutütreid ja noorkotkaid täisealiseks saades liituma Naiskodukaitse ja Kaitseliiduga. Selline suunav teavitustöö on toimunud noortepäevi või kaitseliitlaste ja naiskodukaitsejate omal initsiatiivil. Uude arengukavasse on sellekohane ülesanne aga sisse kirjutatud – eeldatakse, et kuni pooltest kodutütardest ja noorkotkastest peaksid kasvama täiskasvanute organisatsioonide liikmed. Seega tuleb noortepäevadel, kuid kindlasti ka naiskodukaitsejatel ja kaitseliitlastel kavandada oma tegevus nii, et teadlikkus Kaitseliidu ja Naiskodukaitse olemusest, eesmärkidest ja pakutavatest võimalustest jõuaks kodutütardele ja noorkotkastele ning neil tekiks kindel soov täiskasvanuna Kaitseliidu ridades jätkata.

Täpselt räägiti läbi Noorte Kotkaste ja Kodutütardele 2010. aasta tegevusplaan. Uudsematest ettevõtmistest olid jutuks vilistlaste kokkutuleku, laululaagri ja magistrite kooli korral-

damine. Juba praegu on arvukalt endisi noorkotkaid ja kodutütreid. Neid nimetatakse vilistlasteks ja järgmise aasta suvel on neist tuhandel võimalus osaleda kokkutulekul, et meenutada lapsepõlves tehtut ja kindlasti seada ka eesmärgid, kuidas olla organisatsioonidele toeks täiskasvanuna.

Et Noored Kotkad tähistavad järgmise aasta kevadel organisatsiooni 80. aastapäeva, on selle puhul kavas pidustused Pärnus, kus eeldatavasti peetakse ka noorkotkaste paraadi. Sellele eelneb

Seeda tuleb noortepäevadel kavandada oma tegevus nii, et teadlikkus Kaitseliidu ja Naiskodukaitse olemusest, eesmärkidest ja pakutavatest võimalustest jõuaks kodutütardele ja noorkotkastele.

aga noorteorganisatsioonide ühine laululaager, mis samuti on kavas üleeestilisena korraldada esmakordselt.

Et viimastel aastatel on kasvanud noortemagistrite hulk, on plaan panna tööle magistrite kool. Tegemist on kahepäevase seminariga vormis ettevõtmisega, kus juba magistritöö kaitsnud inimesed saavad jagada kogemusi ja seda tööd alles kavandavad isikud näpunäiteid magistritöö edukaks koostamiseks.

NOORTEINSTRUKTORITEST ENESTEST

Toosikannu seminaril käigus andsid kõik noorteinstruktorid ka teada, kuidas nad sattusid Noorte Kotkaste või Kodutütardele organisatsiooni juurde ning millised on nende hoided ja huvialad. Enim tegeldakse spordiga, lisaks pallimängudele ja suusatamisele oli kirja pandud purjetamine, jooga, ujumine ja orienteerumine. Populaarsed olid ka matkamine ja lugemine. Neli noorteinstruktorit kinnitasid, et neile meeldib teiste meelt lahutada ehk olla õhtujuht. Mõni armastab käia teatris, teine tunneb huvi ajaloo vastu. Nimetati veel ristsõnade lahendamist, esmaabi, mudelis-

NOORTE KOTKASTE JA KODUTÜTARDE "VALITSUSE" MINISTRID

Peaminister Martin Erstu
Välisminister Heimar Põld
Põllumajandusminister Urmas Põigert
Rahvastikuminister Eve Täht
Kultuuriminister Anu Lillipuu
Keskkonnaminister Aive Ott
Kaitsemminister Rait Vaeno
Haridus- ja teadusminister Mirjam Link
Sotsiaalminister Mare Hendrikson
Rahandusminister Olga Jürma

Noorteinstruktoritest moodustatud "valitsus". Tunnustusena on valitsuse liikmete kaela riputatud ministriportfellid.

mi, jahindust, kalapiüüki, puutööd, tehnikat, autosid, mootorrattaid, metsaandide korjamist, kollektsioneerimist, potipõllundust, laulmist, rahvatantsu, laskesporti, ajakirjandust, kokandust, fotograafiat, keeli, luuletamist, aga ka tegevust kaitseliitlase või naiskodukaitsjana.

Üle poolte tunnistasid, et on organisatsiooniga liitunud tuttava või sõbra kutsel. Kuid oli ka paar noorteinstruktorit, kes kinnitasid, et nad on asunud Kaitseliidu noortega tegelema lihtsalt huvist ja isamaa-armastusest.

NOORTEJUHTIDE "VALITSUS" – MÕISTAGI NALJAGA POOLEKS

Noorteorganisatsioonide seminare peetakse kaks korda aastas – sügisel ja kevadel. Kokkusaamistel tutvustatakse kolleegidele ka uusi töötajaid. Seekord oli esimest korda seminaril Hedi Nurmsalu, kes töötab Kaitseliidu Tallinna maleva noorteinstruktorina.

Tõsise seminari üks osa oli tava kohaselt meelelahutuslik tunnusdamine. Seekord moodustasid Kaitseliidu noorteinstruktorid oma "valitsuse". Noorteinstruktorite "ministriteks" nimetamine oli kaks päeva Raplamaal Toosikannus kestnud noorteinstruktorite seminari lõbus vahepala.

Ministrite valimine käis demokraatlikult: iga Kaitseliidu maleva noorteinstruktor pani kirja enda meelest ministri tiitlit vääriva kolleegi ja enim häält saanud isik nimetati selle ala ministriks. Nii sai konkurentsilt peaministriks Kaitseliidu Tartu maleva noorteinstruktor Martin Erstu. Sama kindlalt valiti kultuuriministriks Valgamaa maleva noorteinstruktor Anu Lillipuu ning rahandusministriks Jõgeva maleva noorteinstruktor Olga Jürma. Teistele ministrikohtadele oli tihedam rebimine. Kokku jagati välja kümme kingitus-ministriportfelli. Lisaks neile nimetas ajakiri Kaitse Kodu! sümboolselt propagandaministriks Aile Valsi Kaitseliidu Põlva malevast kui enim artikleid kirjutanud noorteinstruktori. **KK!**

Tartu kodutütred ja noorkotkad salvestavad eelkäijate mälestusi

Tekst: KERTU JOOSU, Kaitseliidu Tartu maleva rühmajuht

Elmise aasta lõpus sai teoks Tartumaa kodutütarde ja noorkotkaste kauaaegne soov koguda ajaloolist materjali ja mälestusi Tartumaa Kodutütarde ja Noorkotkaste Sõprade Seltsi liikmetelt. Sõprade seltsi kuuluvad praeguseks juba väärikas eas endised kodutütred ja

Fotod: 10 x endiste noorkotkaste ja kodutütarde erakogud

noorkotkad. Tartu maleva praegused noored kohtuvad nendega tähtpäevadel ning sõprade seltsi liikmed on lahkelt jutuajamiste käigus oma elukogemusi jaganud. Nad räägivad meeleldi noorpõlvetegemistest ja seda on noortel huvitav kuulata.

Kohtumisi sõprade seltsi liikmetega on paraku harva ja kõik räägitud jutud on seni olnud suulised, seetõttu tekkis mõte organisatsioonide ajalugu paremini tundma õppida ja mälestused talletada. Ka endistele kodutütardele ja noorkotkastele valmistab rõõmu noorusmälestustes rändamine. Et nii kodutütardel kui ka noorkotkastel tegutseb tänavu rühmajuhtide kool, otsustasid seal õppijad koos juhendajatega sõprade seltsi liikmeid intervjueerida. Kõikidel olid kaasas ettevalmistatud küsimused, millele võis toetuda, kuid mõistagi kujunesid jutuajamised mitmekesisemaks.

Esimene intervjuude päev oli novembris isadepäeva paiku ja usutlusi kogunes üle kümne. Oma mälestusi jagasid kodutütred-noorkotkad päevist Hilda Männik, Salme Lill, Juta Lilla, Endel Taniloo, Udo-Vello Lamp, Eino Kõiv, Hedna ja Kalju

Talusaar, Endel Kont, Osvald Sasko, Endel Kaseoja ja Loreida-Agatha Limbo. Kõik intervjuud salvestati, et väärtuslikust teabest midagi kaduma ei läheks. Ka tehti kõikidest intervjuueeritavatest fotod. Mitmed sõprade seltsi liikmed olid kaasa võtnud pilte sellest ajast, kui nemad kodutütred-noorkotkad olid.

Eeloleval kevadel, kui emadepäeva puhul taas kokku tulla, on kindel soov ka ülejäänud sõprade seltsi liikmetega vestlused läbi viia. Mitu endist kodutütart-noorkotkast on kutsunud noori koju külla, et oma vanu materjale – pilte ja rühmapäevikuid – näidata. Praeguse töö jätkuks kirjutab iga noor intervjuu järel loo enda intervjuueeritud inimese elust ja mälestustest ning ühistööna peaks kaetud saama nii mõnigi valge laik Tartu kodutütarde ja noorkotkaste ajaloos. **KK!**

KOMMENTAARID

Kodutütarde peavanem ANGELIKA NARIS Kaitseliidu malevapealike aastalõpuseminaril 19. detsembril 2008:

2009. aastal oleme Kodutütarde organisatsiooniga seadnud eesmärgi talletada ajalugu – koguda mälestusi endistelt kodutütardelt, kes olid olid organisatsiooni liikmed ja juhid kuni 1940. aastani. Kui sellega praegu tõsiselt ei tegele, võib varsti olla hilja – mälestuste kandjad lahkuvad meie hulgast. Tartu on olnud eeskujuks, sest aasta lõpul algatasid nad süsteemse ajaloo talletamise, rakendades tööle praegused kodutütred, kes suhtlesid oma sõprade seltsi liikmetega ja panid kirja nende meenutusi. Samasuguse üleskutse teeme kõigile malevatele: tegelge ajaloo talletamisega.

Kaitseliidu Viru maleva noorteinstruktor AIVE OTT Virumaa noorte kogemusest ajaloo talletamisel:

Rakvere linnapea Andres Jaadla tutvustas mulle Rakvere linna aukodanikku, Rootsis elavat Edith Evelyn Kotka-Nymanit, kes oli linnapeale rääkinud, et oli omal ajal kodutütar. Kotka-Nyman on sündinud 4. mail 1932. Kodutütrena kuulus ta Viru ringkonna Rakvere rühma. Sõja puhkedes põgenes ta koos vanematega Läände Saaremaalt väljunud laevaga Helena. Seda protsessi nimetati “intelligentsi päästmiseks”. Praegu elab ta Stockholmi lähistel. Oleme tal kaks korda külas käinud, viimati 2007. aasta augustis. Ta käib ka ise sageli Rakveres. Kohtume tihti, oleme pannud kirja tema jutustusi ja mälestusi. Rootsis Göteborgis elab kunagine Kodutütarde juht Leida Savioja, ka temal oleme külas käinud. Oleme vestelnud ka Eestis elavate endiste kodutütarde ja noorkotkastega ning osa kogutud materjalidest on vormumas noortemagistritööks.

Mängud on teinud Maria Tammingu elu lõbusamaks

Suurem osa mullu ja kõik tänava Kaitse Kodu! mängunurgas ilmunud ja ilmuvatest mängudest on võetud Maria Tammingu Kodutütarde noortemagistritöö kavandist "Õpime läbi mängu"

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Maria Tamming on endine Tallinna ringkonna kodutütar, kes tänava on lõpetamas Tartu Ülikoolis ajakirjanduse ja suhtekorralduse eriala.

Ta meenutab, et sai kodutütreks omal ajal kadeduse tõttu. Mingil põhjusel ei jõudnud ta ekskursioonile tol 2001. aasta päeval, kui tema klassikaaslased käisid Kaitse Kodu staabis. Külaskäigul kogetu mõjul astus neli tema klassiõde Kodutütarde organisatsiooni ja nad paistisid olevat kuidagi põnevil ja elevil. "Ei saanud nii, et sõbrannad teevad midagi ja mina ei tee," räägib Maria Tamming. Nii liitus ta klassiõdedega ja jäi organisatsiooniga seotuks täisealiseks saamiseni.

MÄLESTUSED KODUTÜTARDE LIPUTOIMKONNAST

"Oleksin edasigi olnud, tahtsin ka rühmajuhina tegutseda, aga et elu viis mind Tartusse õppima, jäi asi pooleli," tunnistab Tamming. Ta kinnitab, et on väga rahul, et kunagi kodutütreks sai. "Põhiline polnudki, mida just tegime, vaid pigem see, et organisatsioon pakkus teistsuguseid elamusi ja koos oli huvitav."

Eriliseks kogemuseks nimetab neiu tõsiasja, et oli aastaid koos sõbrannadega Kodutütarde liputoimkonnas. "Sellega seoses on ehk ereda- maid mälestused – kui said aru, et see, mis teed, on tähtis. Võib-olla isegi mitte suures plaanis, aga enda jaoks oli see oluline ja uhke tunne." Nii on ta olnud Kodutütarde liputoimkonnas kahel võidupüha paraadil: Rakveres ja Jõhvis. Ning

osalenud paljudel Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamistel ja Kodutütarde tähtpäevadel.

Ilmselt on nende ürituste kaudu pugunud temasse ka rahvustunne ja isamaa-armastus. "Kui ikka ärkad väga vara üles vaid sellepärast, et minna

Toompeale Eesti lippu tervitama, on natuke teine tunne ning mõtled ka sellele, kus sa oled ja kust sa pärit oled," toob ta näite.

TEGUTSEMINE VIIS MÄNGUDE KOGUMISENI

Tammingu puhul kehtib väide, et aktiivne inimene on igal alal aktiivne. Ta on kuulunud õpilasomavalitsusse, teinud kooli ajalehte, laulnud, tantsinud ja käinud moekoolis. Aastaid on ta osalenud Tallinna Kaarli koguduse noorsootöös. Ta kuulub ka paari rahvusvahelise organisatsiooni.

Just mitmel rindel tegutsedes jõudis Maria Tamming ka mängudekogumiseni. Kaarli kiriku noorteüritustel koges ta mängude võlu ning ka kodutütarde ettevõtmistel tuli sageli ette olukordi, kui tehti ettepanek midagi mängida. "Niimoodi ootamatult viskab pea tavaliselt täiesti tühjaks ja ühtegi mängu

ei tule meelde," tõdeb ta. Siis aga sai ta ühelt õpilasomavalitsusega seotud noorelt e-kirja, kuhu too oli kokku kogunud hulga mängu. Abivalmidus oli see, mis tekitas temas soovi mängu lisada. Juhtus nii, et ta kirjutas selle noore inimese koguse umbes kaks kolmandikku mängu juurde.

Endine kodutütar Maria Tamming kinnitab, et kui on vaja teha tõsiseid otsuseid, on ta endas kindel ja teeb need iseseisvalt. Vahel aga tegutseb ta ka üsna spontaanselt – kutsub näiteks kaaslased mõnel ootamatul hetkel lõbusasse mänguringi.

MARIA TAMMINGU LEMMIKMÄNG

See on lihtne mäng, mida saab igas olukorras mängida. Tundub ehk esmapilgul veidi kahemõtteline, aga tegelikult on lõbus ja kaasahaarav. Maria Tamming on seda mänginud näiteks Tartus Raekoja platsil oma eriala rebaste ristimisel. Vihma sadas ja umbes 40 inimest oli ringis, kõigil olid põlved põlvitamisest padumärjad. ETV filmis noori ja kõigil oli väga lõbus.

VÕORAS AUK, VÕORAS VÕORAS AUK

Tüüp: jäämurdja.

Osalejaid: 5–50 inimest.

Mängu käik: Kõik on ringis põlvili maas. Vasak käsi on maas nii, et sõrmedest moodustub väike toru. Mängujuht õpetab mängijatele, et kui nad panevad parema käe nimetissõrme oma vasakust käest moodustatud auku, siis see on “oma auk”. Mängija paremal käel olija vasak käsi on aga “võoras auk” ja mängijast vasakul olija vasak käsi on “võoras võoras auk”. Mängujuht hakkab neid käsklusi hüüdma. Mõne aja pärast tuleb uus liigutus juurde. See on “oma lift”, siis liigub parem käsi üles-alla enda rindkere ees. Käskluse “võoras lift” peale paremal asuva inimese rindkere ees ja “võoras võoras lift” vasakul pool oleva naabri ees. Nüüd kombineeritakse neid käsklusi varasematega. Kolmas etapp on “kelder”. Kelder tähendab kätt jalge vahel ehk keldris. Siin hakkavad tavaliselt mängijad itsitama, aga mängivad rõõmuga edasi. Nüüd kombineeritakse kõiki kolme liigutust. Mäng lõpeb sellega, et inimesed aetakse segadusse sõnaga: “lift”, mille ette ei käi käsklust, mis viitaks, kelle oma lift on.

TEAVE

Maria Tammingu Kodutütarde noortemagistritöö “Õpime läbi mängu”

Maht: 53 lehekülge

Juhendaja: Angelika Naris

Sisaldab 138 mängu, mille hulka kuuluvad: osavusmängud, jooksumängud, teatevõistlused, reaktsioonimängud, mõtlemismängud, koostöömängud, punastamismängud, laulumängud, jäämurdjad, tutvumismängud, sketsid.

Lisaks palju nõuandeid, kuidas edukalt mängu korraldada.

Töö kaitses Maria Tamming 2009. aastal, vastava märgi sai ta kätte 24. jaanuaril.

Maria Tamming kätte 24. jaanuaril Tallinnas peetud Kodutütarde aastapäeval.

PILK NAISKODUKAITSE SUUNAS

Kohusetundliku ja korraliku tüdrukuna tundis Maria Tamming, et tulevik peab olema sihipäraselt läbi mõeldud. Talle meeldib kirjutada, suhelda ja organiseerida. Haridusministeeriumi kodulehte uurides leidis ta, et kõik see sobib kokku suhtekorraldaja-ajakirjaniku erialaga. Valik tehtud, hakkas ta unistuse nimel pingutama ja sai ülikooli sisse.

Neiu tunnistab, et pigem tahaks ta olla suhtekorraldaja kui ajakirjanik. “Ma ei ole väga intriigisõbralik inimene. Mulle sobib korraldamine ja meeldib teadmine, et mul on seos konkreetse firmaga,” selgitab ta oma eelistust.

Hetkel tunneb ta end nagu koolilõpetaja kunagi – ei ole täpselt teada, mis saab edasi. Kui Eestis rakendust ei leia, võib õpihimu viia tütarlapse ka välismaale.

Siiski ei välista Tamming võimalust, et seob end tulevikus uuesti Kaitseväe seliiduga. Ta on vaikselt piilumas Naiskodukaitse tegevuse poole. “Kui olen oma eluga tugevalt kahe jalaga maa peal, ehk siis jälle,” loodab Maria Tamming. **KK!**

Seepeale tekkis tal mõte, et kui nii palju tööd on tehtud, tasub ainult jätkata ja sedasi valmiski lõpuks Kodutütarde noortemagistritöö. Korra kadus nimekiri koguni ära ja tal tuli hakata mängude kogumise otsast peale. “Nüüd olen sellega, millega ma hakkama sain, üsna rahul. Endal kasulik ja sõpradele hea jagada,” ütleb Tamming. Mängunimekiri on tal sageli kaasas ja enam ei ole seda tühja pea tunnet, kui on vaja ootamatult mõnele seltskonnale mängu õpetada.

Maria Tamming ei ole ühtegi noortemagistritöösse kirjutatud mängu ise välja mõelnud, aga ei ole neid ka raamatutest maha kirjutatud. Kõik noortemagistritöös kirjas olevad mängud on tal aga endal läbi mängitud. Suur osa koguni kordvalt. “Kirjutades tuletasin varem mängitud mängu meelde ja kui satusin osalema mõnes uues mängus, panin selle kohe kirja,” meenutab ta. Neiu on veendunud, et ei saa teistele õpetada sellist mängu, mida ise ei ole kunagi mänginud, sest siis ei tule see välja.

MÄNGULUSTIST KAS VÕI KÄPULI

Tamming saab teiste mängudele kutsumisega hästi hakkama. Ta ei mäleta, et oleks olnud probleeme kaaslasmängulustiganakatamisega. Neiu meenutab klassiekskursiooni, kus terve klass oli mänguhoos ja kaasa löi isegi õpetaja. Ta toob ka näiteid oma sünnipäevadelt, kus inimesed on alati lõbusad ja sageli käpuli, aga mitte sellest, et tarvitataks alkoholi, vaid ikka lustakatest mängudest. “Selles mõttes ei tahaks ma kunagi suureks kasvada. Mängud on teinud minu elu lõbusamaks ja ma tahaksin, et see säiliks ning seepärast olen neid ka säilitatud,” ütleb Tamming.

Kodutütarde noortemagistritöö sai Tammingul kaitsitud alles tänavu. Ta tunnistab, et tahtis asja varem lõpule viia, kuid keskendus ülikooliõpingutele. Nüüd on seal veel kirjutada suhtekorraldaja-ajakirjaniku eriala lõputöö. Noortemagistri märgi sai

Maria Tamming ei ole ühtegi noortemagistritöösse kirjutatud mängu ise välja mõelnud, aga ei ole neid ka raamatutest maha kirjutatud. Kõik noortemagistritöös kirjas olevad mängud on tal aga endal läbi mängitud.

Just mitmel rindel tegutsedes jõudis Maria Tamming ka mängude kogumiseni. Kaarli kiriku ja ka Kodutütarde üritustel tuli sageli ette olukordi, kui tehti ettepanek midagi mängida.

Jõgeva talvelaagris harjutati punkri ehitamist ja fotoorienteerumist

Tekst ja fotod: HEIKI NARITS

Jõgeva maakonnas Kirna Õppekeskuses korraldati 27. veebruarist kuni 1. märtsini Kaitseliidu Jõgeva maleva noorteinstruktorite Kristian Vaarpuu ja Olga Jürma eestvedamisel Noorte Kotkaste Jõgeva maleva ja Kodutütarde Jõgeva ringkonna talvelaager. Osa võttis 13 rühma, igas rühmas kuni neli noorkotkast ja neli kodutütart, kes jagati kõik erinevate ülesannete ja koolituse saamiseks väiksematesse gruppidesse.

PUNKER JA TAKISTUSRADA OMA KÄTEGA

Noorkotkaste kaks töögruppi said iseseisvalt kätt harjutada metsavennapunkri rajamisel ja takistusraja ehitamisel. Kahele kuni neljale mehele sobiva maa-aluse punkri ehitust juhendasid leitnant Tõnis Metjer Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgemast Sõjakoolist, veebel Meelis Barbo Scoutspataljoni ning seersant Kalev Maarand, kapten Ants Noormägi ja seersant Alder Gustke Kaitseliidu Jõgeva malevast. 3x2 meetri suuruse põrandapinnaga ja kaks meetrit kõrge punkri said noored militaarhuvilised valmis ühe päevaga, eeltööna oli küll olemas ekskavaatori kaevatud auk.

Takistusraja ehitust juhendasid Tartu Budo klubi instruktor Andreas Kangur, assistent Aleksander Zirk ja vabakutseline puutööinstruktor Kersti Siim. Nende abiga joonistasid poisid ise seiklusraja elementide kavandid, arvutasid välja vajamineva materjali kulu ja ehitusnurgad, kasutades selleks koolis matemaatikatunnis omandatud teadmisi. Teine päev lumises looduses möödus paberile pandud plaane ellu viies ja pärast valminud rada katsetades.

Lisaks eelnimetatud tegevustele jõudsid poisid omandada ohutustehnika teadmisi ja tööriistade käsitsemise oskusi ning saada teavet, kuidas käituda lõhkekehade leidmise korral. Kõik väljaõppe edukalt läbinud noorkotkad pälvisid Pioneeri erialamärgi koos sellekohase tunnistusega.

LOODUSÕPPEST JA FOTOORIENTEERUMISEST LINE-TANTSUNI

Kodutütarde väljaõppesse kuulusid keskkonnateemaliste viktoriiniga fotoorienteerumine, mida juhendas Jõgeva Naiskodukaitse instruktor Ede Pähn, keda abistasid kõik laagris olnud Kodutütarde rühmanemad. Loodusretk Selli-Sillaotsa matkarajal oli ette valmistatud nii, et iga rühm sai teele kaasa seljakoti, millest tüdrukud leidsid huvitava

ülesande ja selle täitmiseks vajalikud vahendid. Kotis oli matkaraja kaart ja sellele märgitud punktid. Matkajad pidid kaardile märgitud koha looduses leidma, seal etteantud vaatluse läbi viima ja küsimustele vastama. Kotis olid ka binokkel, luup, kirjutusvahend ning küsimuste ja vastuste leht.

Loodusloengu ravimtaimedest ja mürgistest taimedest koos kasulike soovitusetega pidas Keskkonnaametis keskkonnahariduse spetsialisti Riin Vare. Vahelduseks õpiti Katrin Raidmaa juhendamisel *line*-tantsu. Kõik väljaõppe edukalt läbinud kodutütred said Keskkonnasõbra erialamärgi.

Lisaks harjutati laagris rivikorda ja kasarmuelu, kuid võeti mõõtu ka omaloomingul põhineval laulukonkursil, mille võitis Kamari rühm Voore ja Torma I rühma ees. Lauluvõistluse võitjad esindavad Jõgeva maad üleriigilisel laulukonkursil.

Talvelaagri pidulikul lõpetamisel autasustati võitjaid: kodutütarde fotoorienteerumisel saavutas esikoha Vaimastvere rühm, teiseks tuli Torma I ja kolmandaks Voore rühm. Anti üle väljateenitud erialamärgid ja õnnitleti veebruarikuu sünnipäevalapsi. **KK!**

Tallinna kodutütarde ja noorkotkaste magusamaitseline aastapäev

Tekst: ANETTE ROSS, Reaali rühmavanem

Tava kohaselt said veebruaris kokku Kaitseliidu Tallinna maleva kodutütred ja noorkotkad, et tähistada Eesti Vabariigi aastapäeva. Seekord koguneti Tallinna Inglise Kolledžis.

Kõige enam ootame aastapäevaüritustest alati koogi valmistamist. Nimelt teeb iga rühm koogi, mida saab hiljem teistele tutvustada ja pakku-da. Reaali, tegelikult pigem Reaali-Kopli-Kalamaja-Politsei rühmaga tegime küpsisetordi. Peaaegu ületamatuks osutus šokolaadikastme valmistamine, mille saime tehtud alles pärast telefonikõnesid kokandusega sina peal olevatele tuttavatele.

Piduliku koonduse eel oli olukord ärev. Nagu ikka, olid kadunud sukad ja seelikud, kuid mõneks pooltunniks juhtusid kaduma ka rühmaliikmed, mis tegi meid palju murelikumaks. Päris aktuse alguseks leidsime kõik muidugi üles ning saime nautida esinejaid, kõne-

pidajaid ja tunda rõõmu selle üle, et meid on jälle natuke rohkem.

Pärast aktust oli aeg kõik kohalolijad piltidele saada. Suure fotosessiooni ajal ei pannud keegi suurematest tähele, kuidas osa nooremast seltskonnast kookide juurde kadus. Kui mõne aja pärast pildistatud seltskond maiuspaladeni jõudis, oli koo-

gisõõmine juba alanud. Traditsiooniline küpsistete tutvustamine tuli seetõttu paraku ära jätta.

Sellistest vahejuhtumitest hoolimata jäi laienu-nud Reaali rühm üritusega rahule. Vaadates kojuminevate sõprade nägudesse, oleme kindlad, et nemadki ootavad järgmist Eesti Vabariigi sünnipäeval. **KK!**

VIRU MALEVA NOORED VÕISTLESID LASKMISES GUSTAV LOKOTARI AUHINNALE

Tekst ja foto: HANNES REINOMÄGI, Kaitseliidu Viru maleva propagandapealik

Kadrina spordihoone lasketiirus oli 20. veebruaril Lääne-Virumaa riigikaitset õpetavate koolide noorte laskevõistlus. Koostöös maavalitsuse, Kaitseliidu Viru maleva ja riigikaitse-õpetajatega korraldati võistlus, kus lasti õhupüssist kümme lasku püstiasendist ja spordipüssist kümme lasku lamades. Võistluspäev algas treeninglaskmisega, et meelde tuletada vajalikke oskusi ja ohutustehnika eeskirju. Pärast lõunapausi avas Lääne-Viru maavanem Urmas Tamm pidulikult võistluse ja üheksa neljaliikmelist võistkonda alustasid võistlusseeriatega. Võitjaks osutus Kunda ühisgümnaasiumi võistkond koosseisus Ahti Tull, Ilja Semjonov, Allar Krjukov ja Matti Tirmaste. Kooli riigikaitseõpetaja on lipnik Tarmo Matti. Teise koha saavutas Haljala keskkooli võistkond ja kolmanda Rakvere gümnaasiumi võistkond. Võistluse idee pärineb Kaitseliidu Viru maleva Väike-Maarja rühma pealikul nooremleitnant Ants Rikbergilt, kes ise on Väike-Maarja gümnaasiumi riigikaitseõpetuse õpetaja. Võitjat autasustati Gustav Lokotari rändauhinna-ga.

Virumaal sündinud Gustav Lokotar (12.10.1899–12.10.1969) võitis aastatel 1935–1939 kaksteist korda maailmameistritiitli (1 indivi-duaalne ja 11 meeskondlikku). Kokku sai ta 16 MM-medalit ning püstitas nii individuaal- kui ka meeskonnaharjutustes seitse maailmarekordit. Aastatel 1937 ja 1939 võitis ta Eesti koondmeeskonna liikmena maailma ühe ihaldatuma lasketrofee – Argentiina karika. Ta oli 26-kordne Eesti meister. **KK!**

Lääne-Virumaa gümnaasistid Kaitseliidu Viru maleva korraldatud laskevõistlusel.

Noortejuhid käsivad Võrumaa Nõiariigis õppimas

Tekst: DAIRI ÕUN,
Kodutütarde Pärnumaa ringkonna
Suvelinna rühma vanem
Fotod: AILE VALS

Võrumaa Nõiariigis korraldati 6.–8. märtsini järjekordse vaba- tahtlike noortejuhtide kursuse I etapp. Lisaks koolitajatele olid kohale sõitnud Noorte Kotkaste ja Kodutütarde rühmavanemad Harju, Tartu, Pärnumaa, Võrumaa, Põlva ja Sakala malevast – 16 tegusat ja nooruslikku inimest.

Rikkust ja õnne lubati neile, kes kuldmündi puukoore vahele pistavad. Pildil kápuli Villu Vasilkovski ja tema kukil Aivar Mägise Võrumaa malevast.

TARKUSI NALJAGA LÄBISEGI

Koolituse algul andsid korraldajad Eve Täht ja Aile Vals osalejatele ülevaate sellest, mis nädalavahetuse sisse pidi mahtuma. Enda esitlemisega tegid algust koolitajad Toomas Songi, Anu Allekand, Angelika Naris ja Margus-Tarmo Pihlakas, järgnesid noortejuhid. Seltskonnamängude käigus püüti meelde jätta üksteise nimed.

Seejärel jagati osalejad neljaliikmelistesse gruppidesse ja algas oma vapi joonistamine. Vapid kujutasid grupi ootusi kursusele, järgitavaid reegleid ja grupi liikmete portreesid. Nagu arvata võis, olid gruppide ootused koolituse osas sarnased: enim sooviti omandada uusi teadmisi ja tutvuda uute inimestega.

Pärast õhtusööki seoti koridori kogunenud noortejuhtidel silmad kinni ja talutati nad hanekarjas pimedasse saali, kus küünlavalgel anti algajate ehk rebaste vanne. Etteloetud teksti korrares lubasid noortejuhid muu hulgas kõik koolitajad päeva lõpul käitel voodisse kanda, sest seda eirates tabavat neid laiskus, lodevus ja kurvameelsus. Seejärel õpetas Aile Vals laule, mida on lastega laagris lõkkeääres istudes hea laulda. Öörahu al-

gas enne südaööd ja noortejuhtide õnneks läksid koolitajad voodisse omal jalal.

KUI JUBA OLLA NÕIARIIGIS...

Teine õppepäev algas seadusandluse käsitlusega, mida juhendas Anu Allekand. Vahepeal oli seltskonda lisandunud ka Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm, kes koos Kodutütarde peavanem Angelika Narisega rääkis Kodutütarde ja Noorte Kotkaste põhikirjast ja kodukorrast. Toomas Songi viis noortejuhid kurssi riigikaitse ja kaitsejõudude struktuuriga.

Pärast peaaegu kuuettunnist tarkusekogumist oli paras aeg end veidi liigutada ja värsket õhku hingata. Et kursus korraldati Uhtjärve kaldal aukartustäratava miljööga Nõiariigis,

asuti selleks, et ümbrusest rohkem aimu saada, koos peremehega ringkäigule. Muude aktiivse puhkuse võimaluste seas saab Nõiariigis võistelda näiteks luuaviskes. Kiire võistluse käigus selgitatigi parimad luuaheitjad. Vaatamata sihtmärgiks seatud "Andrus Värniku luuale", mis oli lennutatud 30 m kaugusele, jäid parimate tulemused sellest poolele teele: meeste arvestuses sai parima tulemuse Toomas Songi Põlva malevast, naistest Margit-Karmen Reinvelt Harju malevast.

Seejärel suunduti saladuslikule matkarajale, mis oli täis takistusi ja üllatusi. Näiteks pidid matkajad libistama end läbi puuõõnsusest, mis uskumuse kohaselt pidavat eemale peletama kõik tervisehädad, tee ääres seisvat viljakusjumalannat kallistades suurenevat embaja viljakusvõime, rikkust ja õnne lubati neile, kes viskavad hõbeeseme vasakule lumme või pistavad kuldmündi paremale puukoore alla.

Pärast Nõiariigis ringi uitamist pidas Eve Täht loengu rühma tööplaani koostamisest ja rahalisest

Teise õppepäeva lõpul korraldati pidulik nõidadeks vastuvõtmise rituaal.

kalkulatsioonist. Seejärel anti aga rühmajuhthidele ülesanne korraldada X organisatsiooni X liikme pidulik vastuvõtt. Grupitöö tulemusena valmis õhtuse ürituse kondikava, mis oli mõistagi nõiateemaline. Puhkeküla perenaise lahel loal said noortehid ka suure kotitäre maske ja rõivaid, millega end nõidadeks kostümeeriti.

Pidulik vastuvõtt sai teoks õhtupimeduses. Nõidadeks maskeeritud kursuselased sammusid nõiatrummi saatel ümiseses tõrvikute valgelt rituaalipaika. Peanõia sõnavõtule järgnes kursuslaste vabastamine koolitajate pealepandud needusest ja nõiakest ristimine. Ebatraditsiooniline vastuvõtt õnnestus – rahule jäid nii kursuselased kui ka koolitajad.

SILMARING JA TUTVUSKOND AVARDUSID

Viimast päeva alustati tagasiside ja eelmise õhtu vastuvõtu analüüsi-ga. Koolitajad olid positiivselt üllatunud selle mittetraditsionaalsusest. Järgnevalt tutvustas Aile Vals koonduste läbiviimise mooduseid.

Luuda viskab Lana Toomvap Harju malevast.

Gruppides töötati välja põnevaid võimalusi Kodutütarde ja Noorte Kotkaste järgukatsete korraldamiseks. Eeldatavasti viisid kursuselased ideed endaga kaasa ega pelga neid tulevikus kasutada.

Kursuse I etapi viimase loengu pidas Margus-Tarmo Pihlakas Kaitseliidu Koolist. Usinad õppijad said teada mitteformaalsest õppimisest

ja Euroopa Noorte Ühingu rahastamisvõimalustest. Jäi veel kogu õppenädalavahetuse analüüs ja tagasisideankeetide täitmine.

Lisaks silmaringi avardavatele teadmistele said kõik ka uusi tutvusi. Kuu aja pärast toimub aga koolituse II etapp Põlvemaal, seal keskendutakse noortelaagri korralduslikule poolele. **KK!**

RAPLA NOORKOTKAD PÜHITSESID ISESEISVUSPÄEVAL MALEVA LIPU

Tekst: KAIE KENSAP-KUKK, Kaitseliidu Rapla maleva noorteinstruktor

Eestimaa sünnipäeval, 24. veebruaril pühitseti iseseisvuspäeva jumalateenistuse käigus Rapla Maarja-Magdaleena kirikus Noorte Kotkaste Rapla maleva lipp. Enne jumalateenistust asetati kirikuaias vabadussamba jalamile pärjad ja küünlad. Kõne pidas Rapla vallavanem Aare Heinvee. Lipu õnnistas Rapla koguduse õpetaja Mihkel Kukk. Lippur oli Rapla Noorte Kotkaste rühmapealik nooremseersant Aare Kuusk, tema assistendid noorkotkad Aaron Meresmaa ja Hannes Brük. Lipu naelutasid Rapla maavanem Tõnis Blank, Kaitseliidu noorteorganisatsioonide üks taaslooja Katrin Talu, Kaitseliidu Rapla maleva pealik major Peeter Tani, Kodutütarde Rapla ringkonnavanem ja Kodutütarde keskjuhatuse liige Riina Peterson ning Noorte Kotkaste Rapla malevapealik ja Noorte Kotkaste keskjuhatuse liige nooremseersant Jaan Kukk.

Pärast jumalateenistust andsid vabadussamba juures vande uued kodutütred Kaisa Kuusk, Kelly Kallaste, Aileen Kallaste, Liisi Koppel ja Kelli Männa ning noorkotkad Tanel Sinijõe, Rein Truusa, Taavi Aasula, Kristjan Ojavee, Kristjan Düüna, Ken Laidoner ja Siim Düüna. Esimest korda said noored anda töötuse oma organisatsioonide lippude all. Pärast pidulikke hetki võisid kõik, kel soovi, sõita Palukülla, et osa võtta Rapla maavanema vastuvõtust ja vastlapäevatrallist. **KK!**

Rapla Maarja-Magdaleena kiriku õpetaja Mihkel Kukk pühitseb Noorte Kotkaste Rapla maleva lippu. Foto: Taive Kuuse

Julgus ja distsipliin on Noorte Kotkaste Alutaguse maleva väärtused

Veebruaris pühitseti maleva lipp

Tekst ja pildid: TAIVE KUUSE, nooremeitnant

Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm andis 3. veebruaril Noorte Kotkaste Alutaguse maleva pealikule Tarmo Lehesele üle maleva lipu. Alutaguse lipp oli esimene Noorte Kotkaste malevate lippudest, mis eelmise aasta lõpul valmis ja nüüd õnnistuse sai. Samal päeval avati Kaitseliidu Alutaguse maleva spordisaalis noortele mõeldud ronimissein.

TOSIN MALEVALIPPU JA ÜLDLIPP

Silver Tamm ütles, et iga Noorte Kotkaste malev leidis rahastajad, kes aitasid malevale lipu osta. Organisatsiooni juhatus tegi otsuse, et lipud pühitsetakse malevates ajal ja viisil, mida malev ise peab kõige sobivaks. "Leidsime, et on ilus korraldada õnnistamised kohtades, kuhu on võimalik kutsuda ka kohalikud toetajad," põhjendas Tamm, miks ei pühitsetud kõiki valminud lippe korraga.

Võrumaal, Saaremaal ja Jõgeval on juba pühitsetud lipud olemas, neile polnud vaja uusi lippe tellida. Jõgeva malevas on olemas ka Noorte Kotkaste Jõgeva rühma lipp, mis on valminud 1932. aastal ning jõudis tagasi malevasse tänu Kanada väliseestlasele, kelle pere oli seda hoidnud ja säilitanud.

Nüüd valmis korraga tosin Noorte Kotkaste maleva lippu ja üldlipp. Lipud on kujundanud heraldik Priit Herodes. Noorte Kotkaste üldlipp pühitsetakse mais Tartus Noorte Kotkaste 79. aastapäeva pidustustel.

NOORKOTKAD ON KAITSELIIDU JÄRELKASV

Noorte Kotkaste Alutaguse maleva lipu pidulikul pühitsemisel viibis samal päeval Ida-Virumaad väisanud kaitseministeeriumi kantsler kolonelleitnant Riho Terras. Kolonelleitnant Terras osales ka Jõhvis Kaitseliidu Alutaguse malevas pee-

tud pidulikul üritusel. Tervituskõnes avaldas ta lootust, et kõik saalis viibivad noorkotkad ja kodutütred astuvad vanemaks saades Kaitseliitu, võttes endaga kaasa noorteorganisatsioonidest saadud teadmised, oskused ja isamaalisuse. "Sest Kaitseliidust saab organisatsioon, mis tulevikus hakkab Eesti riigikait- ses suuremat rolli

Ronimisseinale öla alla pannud rärimehed ja omavalitsused on teinud seda tahtest, et Eesti noored oleksid tugevad ja sportlikud ning suudaksid ühiskonda edasi viia.

suuremat rolli isamaalisuse. "Sest Kaitseliidust saab organisatsioon, mis tulevikus hakkab Eesti riigikait- ses suuremat rolli

mängima. See seab kõrgemad ülesanded, nõudmised ja vastutuse iga- le üksikule kaitseliitlasele. Samuti on see sõnum avalikkusele, et kaitseliitlasi tuleb rohkem tunnustada, hinnata meeste, naiste, laste tööd, kes kulutavad oma vaba aega meie kõigi ühisele turvatundele," sõnas kolonelleitnant Terras.

Ida-Virumaa maavanem Riho Breivel rääkis kaitseliitlaste väärrikusest ja selle kandumisest teistele kodanikele. Breivel rõhutas noortega töötamise tähtsust: "Noortel on alati raskem kui vanadel, neid peab toetama, hoidma, kaasa kutsuma. Neisse tuleb suhtuda austuse ja väärrikusega. Siis näeme, kuidas neist sirguvad uued põlvned, kes hoiavad meid, meie rahvast ja meie maad."

Noorte Kotkaste Alutaguse maleva lipu pühitses Kaitseliidu peakaplan Aivar Sarapik. Naelad lõid lipuvar- dalle noorkotkas Sander Nurgamaa, kaitseministeeriumi kantsler kolonelleitnant Riho Terras, Ida-Viru maavanem Riho Breivel, Kaitseliidu Alutaguse maleva pealiku kt major Ain Krondel, Naiskodukaitse Alutaguse ringkonna esinaine Iive Rohtla, Kodutütarde Alutaguse ringkonna vanem Marika Schasmin, Noorte Kotkaste Alutaguse maleva rühmapealik Kaido Kaldma, kodutütar Liis Kask, Jõhvi vallava-

Kolonelleitnant Riho Terras naelutab Noorte Kotkaste Alutaguse maleva lippu.

nem linnapea õigustes Tauno Võhmar ja Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm.

RONIMISSEIN SAADI TOETAJATE ABIGA

Päev jätkus Kaitseliidu Alutaguse maleva spordisaalis noortele mõeldud ronimisseina avamisega. Mõtte Alutaguse noortele ronimissein rajada algatas noortejuht Olev Mark eelmise aasta suvel. Katte uhiuult toetajate abiga rajatud ronimisseinalt eemaldasid selle rajamise mõtte algataja noortejuht Olev Mark ja kaitseministeeriumi kantsler kolonelleitnant Riho Terras. Esimesena ronis seinast üles ja alla noorkotkas German Breus.

Kaitseliidu Alutaguse maleva juhatus liige Kalev Naur ütles, et ronimisseina rajamist saatis kaks olulist märksõna: hea tahe ja raha. “Raha on vähe, aga seda on alati võimalik nii palju toota, et selle eest midagi head teha,” sõnas Naur. Ta jutustas loo 1930. aastatest, kui üks Eesti talumees otsustas Kaitseliidule kinkida osakese maad. Akt vormistati juriidiliselt ja seda tegi kohalik notar tasuta ning nii sai Kaitseliit uue ja hea laskeharjutuse koha. “See, mis on möödunud sajandil olnud, ei ole unustuse hõlma jäänud ka tänapäeval. Ronimisseinale öla alla pannud ärimehed ja omavalitsused on teinud seda tahtest, et Eesti noored oleksid tugevad ja sportlikud ning suudaksid ühiskonda edasi viia,” sõnas Naur enne toetajatele tänukirjade üleandmist.

Nauri kinnitusele otsustas maleva juhatus noorkotkaste ettepanekul ronimisseina valmis teha. “Maleva juhatus on juba kaks aastat tagasi võtnud prioriteediks noorte tegevuse arendamise, sest sealt hakkab Kaitseliit pihta,” selgitas ta. Leiti firmad, kes tulid heast tahtest ja tegid töö ära, omavalitsused toetasid rahaga.

Olev Mark kinnitas, et ronimisseinal treenides arenevad noorkotkastes julgus, tugevus, vastupidavusvõime

Kaitseliidu Alutaguse maleva juhatus liige Kalev Naur (esiplaanil) on rahul, et toetajate abiga sai noortejuhi Olev Margi (tagaplaanil) mõtte rajada maleva noortele ronimissein teoks.

ja distsipliin. “Kõik vajalikud omadused ühele väärt Eesti mehele,” lisas Mark. Ta tõi elavalt näiteid, kus läheb ühel sõduril-kaitseliitlasel vaja julgust, tugevust, vaprust ja oskust ronida. Tema meelest kuldavad ronimisseinalsaadud kogemused ära ka rahutagamissioonidel. Ta kinnitas, et ronimissein ei teeni eesmärki meelitada noori Kaitseliiduga liituma. “Mõningal määral on see õige, aga selgitame kõigile, et ärge tulge, kui te tahate ainult ronida. Te peate ennekõike organisatsiooni

kohustusi täitma, peate olema selle elu sees. Ja ronimissein on siis lisaks nagu preemia.”

TREENINGUD IGAL NELJAPÄEVAL

Regulaarsed treeningud toimuvad spordisaalis igal neljapäeval. Lisaks ronimisseinale on seal võimalik harjutada sümbolset jõuetust kõite abil. Poksitreeneriks õppinud Olev Mark on ka võitluskunstide õpetaja. Kuid suviti vedavad Alutaguse noorkotkad ja kodutütred suure osa ajast looduses, harjutades seal ronimisoskusi ja arendades julgust. Mark rõhutas korduvalt, et ohutusnõuded käivad iga harjutusega alati kaasas. Tema sõnul on kavas tulevikus seinatäiendada, et saaks ette valmistada kuni kolm erineva raskusastmega ronimisrada.

Mark julgustas ka teiste malevate noortejuhte oma lastega Kaitseliidu Alutaguse malevasse ronimisseina kasutama tulla. “Lepime kokku ja nende poolt valitud neljapäeval saan neid juhendada ja aidata,” kinnitas Mark.

Mark oli väga uhke, et ronimisseina pidulikule avamisele olid saabunud ka Enn Käis, kes on kunagine Jõhvi matkaklubi esimees ja endine alpinist. Nelikümmend aastat tagasi oli just Käis see, kes jagas Olev Margile esimesi alpinismitarkusi. Teise auväärse külalisena oli avamistsereemoniale palutud Helmi Suuk, kes oli omal ajal Nõukogude Liidu parim alpinist. **KK!**

SAAREMAA KODUTÜTRED VÕISTLESID LAUAMÄNGUDES

Tekst: INGRID PAISTE, Kaitseliidu Saaremaa maleva noorteinstruktor

Sõbrapäeval kogunesid Saaremaa kodutütred Vanalinna, Orissaare, Salme, Kuressaare Gümnaasiumi, Leisi, Aste, Tornimäe, Kärla, Laimjala rühmast Laimjala rahvamajja, et mängida lauamänge ja tähistada sõbrapäeva. Mängiti koroonat, kabet ja lauatennist. Mängude peakohtunik oli maja perenaine Mae Nõu, talle abilisteks Kodutütred juhid Mairi Tiik, Tiia Kütt, Raili Nõgu ja Merle Kivi. Parimaks kabetajaks mängis end Melani Nõu (Tornimäe) Kaja Armuse (Kärla) ja Heddi Pruul (Salme) ees. Lauatennis oli parim Maris Õispuu (Kärla), järgnesid Laura Särel (Orissaare) ja Signe Saar (Laimjala). Koroonas osutus osavaimaks Kai Lumera (Orissaare), järgnesid Anni Luup (Laimjala) ja Liisi Ellik (Salme). **KK!**

MÄNGUNURK

Tähelepanelik jälgimine ja teiste soovide aimamine on oskused, mis tulevad elus alati kasuks. Nii kriitilistes olukordades, kus aega tegutsemise üle otsustada on vähe, kui ka niisama kaasinimestega suheldes. Ikka on kasuks, kui suudad keskenduda, panna tähele ja aimata, mida sinult oodatakse. Vajalikke oskusi treenib seekordne mäng.

SELJALE JOONISTAMINE

ETTEVALMISTUS: Seda mängu saab mängida, kui koos on 10–50 inimest. Osalejad tuleb jagada võistkondadeks. Vaja läheb tühje pabereid, pliiatseid (võistkonna kohta üks) ja varem joonistatud kontuurjoontega pilte. Iga võistkonna liikmed istuvad üksteise selja taha maha nii, et nad ulatuvad panema käe eesistuja õlale.

MÄNGU KÄIK: Mängujuht näitab võistkonna viimasele mängijale kontuurjoontega pilti, mille too peab sõrmega eesistuja seljale joonistama. (Teised mängijad ei tohi ennast ümber keerata ega piiluda.) Too, kelle seljale joonistatakse, püüab aimata, mida joonistati, ja siis sama kujutise omakorda oma eesistuja seljale joonistama jne. Rivi esimene liige peab selle pildi, mis tema seljale joonistati, oma arusaamise järgi võimalikult täpselt paberile joonistama. Võidab see võistkond, kus valmib originaalpildiga kõige sarnasem pilt. Lisaboonust annab kiirus. Kui võistlus meeldis, annab mängujuht viimsele mängijale uue pildi ja kõik kordub. Teisel korral juba kindlasti paremini ja täpsemalt.

Lõbusat joonistamist!

Mäng on võetud Maria Tammingu noortemagistritööst "Õpime läbi mängu".

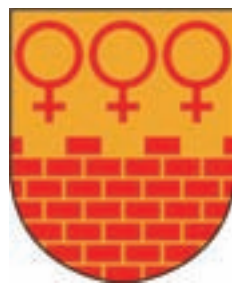
VIKTORIIN: VIIS KÜSIMUST

1. Pildil on Eesti kõige vanemaks elanud kirjamees (1899–1993), kes istus kinni nii Saksa kui ka Nõukogude okupatsiooni ajal. Sakslased areteerisid ta 1941. aasta juulis, misjärel ta veetis oma kolm kuud Lemmatsi koonduslaagris, kust vabanes suuresti tänu sellele, et oli pidanud 1930. aastatel kirj vahetust Alfred Rosenbergiga. Pärast EKP Keskkomitee VIII pleenumit sattus põlu alla Nõukogude Eestis ja veetis aastad 1950–1955 Siberi vangilaagris. Sai tuntuks luuletaja (tema luule on mõjutatud vene romanssidest ja ratsionalismist) ja esseistina, kuid pälvis 1988. aastal Juhan Smuuli kirjanduspreemia hoopis teises žanris teose eest. Oli ajavahemikus 1931–1974 (vaheaegadega) Tartu Ülikooli õppejõud. Kes oli see kireva elukäiguga kirjamees ja millise teose eest sai ta Smuuli preemia?

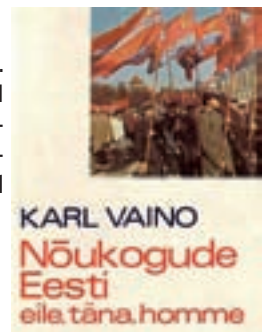
2. Peale Tallinna on Eestil veel n-ö alternatiivseid pealinnu. Näiteks on suvepealinn Pärnu ja talvepealinn Otepää. Mis linn ja miks (vt fotot) on Eesti kevadpealinn?

3. Selle väeliigi vajalikkust hakati Venemaal arutama 1860.–1870. aastate sõjaväereformi käigus. 1875. aastal jõuti pärast hulgalisi sõjalisi manöövreid järeldusele, et välilahingus pole sel väeliigil mingit otstarvet ja soovitati väeliik kinnistada kindluste juurde. 1888. aastal moodustatigi Varsavis Vene armee esimene selle väeliigi üksus ja 27. novembril 1890 kinnitas tsaar väeosa vormirõivaste kavandi. Esimese maailmasõja alguseks oli neid väeosasid Vene impeeriumi 14 kindluses. Ometi tähistatakse selle väeliigi aastapäeva tänasel Venemaal augustikuu kolmandal pühapäeval, viidates 12. augustil 1912 Nikolai II poolt kinnitatud asutamisdokumendile. Mis väeliigist oli jutt? Pildil vormirõivaid selle väeliigi tegevuse esimesest poolsajandist.

4. Eesti Televisioonil on olnud pikad traditsioonid murdmaasuusatamise maailmameistrivõistluse otseülekannete tegemisel. Need traditsioonid on tegelikult maailma ühed pikimad. Millal ja kust tehti Eesti Televisiooni esimene otseülekanna murdmaasuusatamise MM-võistlustest? Pildil on tollase MM-linna vapp.

5. Aastal 1980 ilmus Eesti NSV 40. aastapäeva puhul EKP Keskkomitee I sekretäri Karl Vaino keskpärane propagandateos "Nõukogude Eesti – eile, täna, homme" (pildil). Ometi aga läks see raamat üsna omapärasel viisil eesti muusika ajalukku. Mil viisil on see olulinne eesti muusika ajaloos?

KÜSIMUSED KOOSTAS ÜLIÕPILASTE MÄLUMÄNGU KLUBI

VASTUSED

1. Valmar Adams, Juhan Smuuli preemia vääriliseks osutus tema autobiograafiliste suhtatidest koostas Joel Steinfeld laulu "Eile, täna, homme" sõnad.
2. Tõrri, seal korraldatatakse juba üle 30 aasta "Eesti astub ellu".
3. Lennuvägi.
4. 1974. aasta Faluni (Rootsi) MM. 5. Selle raamatu tsitaatidest illustreeritakse. Kevadist lillelata. 6. Lennuvägi.
7. Lennuvägi.
8. Lennuvägi.
9. Lennuvägi.
10. Lennuvägi.

	Sõjaväeline auaste	Terri- toorium		Hapupi- majook	Ville Nou- sainen	Sügav ohe	Suurtükk								
Endine ansambel	→	→	●	→	→	→	→								
Taand- rida	→		●												
Tšehhi hokimees	→		●			Harald Rebane → Ühes. tähed									
RAUDE LOOGIKA		→ Inglise Jaani Lapse- vanem	●			→ Jõgi Saa- remaal									
Bar- badose laulja	→	→	●												
RAUDE LOOGIKA	→ Jõgi Poolas Kinnitus- vahend		●			Väärikus → Ümbris									
Naise- nimi	→		●		A. Gaidari jutustus → Mehe- nimi			Osmik	Järv Eu- roopas	RAUDE LOOGIKA	Papüü- ruslaev	Prantsuse kunstnik, eesn.	Küla Tori vallas	Tuulium	
RAUDE LOOGIKA		→ Kääne	●				→ Muusika- teos Endine näitleja	→	→	→		→	→	→	→
Kurgu- nibu abil moodus- tatud	→	●	●								→ Prantsuse helilooja → Noot				
Lühend kirjal	→	●	→ Järjest. tähed → Kõrgustik				→ Kõige rohkem → Kuidas				→ Gallium → NBA staar				→ Vasika häälitus
Jõgi Ve- nemaal	→	●				→ Kultuur ja Elu Rohu- kamar		→ Selili → Vald Jär- vamaal							→
RAUDE LOOGIKA	→ Energi- line → Partisan	●									→ Vingu- mine → Mitte naa				
Tšehhi helilooja	→	●	●	→ Sugulane → Riigikogu liige			→ Küla Sauga vallas	●	●	●	●	●	●	→ Jood	→
RAUDE LOOGIKA		→ Rooma 4	●	●	●	●	●	→ Aja- kirjanik → Ühes. tähed				●	●	●	
Kalmani operett	→	→					→ Ahelik Aasias				→ Gado- liinium → Limited		●	●	→ Mälu- mängur
Riik Aafrikas	→										→ Riik Aasias → Jõgi Ve- nemaal		●	●	→
								→ Küla Hummuli vallas → Siinus					●	●	
	→ Tsentner							→ Ladina → Sina saksa k.				→ Alu- miinium → Küla Rak- ke vallas	●	●	
	→ E. Vilde näidend										→ Tennisist		●	●	
	→ Poli- toloog, eesn.												●	●	

RAVIMTAIMED

Tekst: REIN SANDER, bioloog, Kubja ürditalu peremees

KOPSUROHI

Kopsurohi on mitmes keeles oma nime saanud ravitoime tõttu. Meil kasvab looduses kaks kopsurohu liiki. Sinist kopsurohtu on leitud kuivematel kasvukohtadel Kagu-Eestis, ta on haruldane ja võetud kaitse alla. Harilik kopsurohi on aga igal pool üsna tavaline taim. Ta kasvab viljakama mullaga leht- ja segametsades, sageli seal, kus sinilillgi.

Kopsurohi hakkab õitsema varakult, mõnel aastal juba aprilli keskel. Ühel taimel on mitut värvi õisi. Puhkedes on õied roosad, siis sinakad ja pärast jälle punakad. Igas õies on tilgake magusat nektarit. Pärast õitsemist kasvatab taim endale noored juurmised lehed.

Kopsurohu lehed ja õied on põletikuvastase ja röga lahtistava toimega ning panevad nõrgalt higistama, nendest saab abi kõha ja külmetuse korral. Noori pehmeid ja mahlakaid lehti ning õisi võib näputäie niisama süüa, neid võib ka koos teiste söödavate kevadtaimedega salati sisse segada. Vanemad lehed muutuvad karedakarvaseks ja kõlbavad ainult teeks kuivatada.

Kõha korral võetakse kuivatatud lehti kruusi keeva vee kohta paar supilusikatäit, lastakse veerand tundi tõmmata ja juuakse soojalt suhkru või meega. Värskeid lehti nopitakse paras peotäis, hea on, kui nendele saab juurde segada paiseleheõisi. Kevade edenedes saame kõhateele lisada ka teisi ravimtaimi: nurmenukulehti ja -õisi, raudrohtu ja teelehte.

KANAKOOLE

Kanakoole kasvab enamasti natuke niiskemates kohtades kui kopsurohi. Tihti leiame teda kaldavõsastikes ja vanemates pargimetsades savikamal muljal. Õitsev kanakoole meenutab varsakapja, on aga väiksem ja õrnem. Ta ei kasva ka kunagi vees. Varsti pärast õitsemist hakkavad lehed kolletuma ja jaanipäevaks on kanakoolmest järel ainult mullas peituvad muguljad juured.

Ka kanakoolme lehed on põletikuvastase ja röga lahtistava toimega. Nende tarvitamisega tuleb aga olla ettevaatlik – nagu kõik tulikalised, nii on ka kanakoole natuke mürgine. Vanasti on lehti küll kasutatud paisete arstimisel, praegu ei soovitaks seda kellelegi. Lehed ärritavad nahka ja võivad tekitada isegi villi. Ka juuremugulaid ei maksaks proovida, ehkki neidki on näljaajal soolatud söögiks tarvitatud.

Peale muude ainete on kanakoolme lehtedes üsna rohkesti vitamiine, noori lehti on soovitatud lisada salatitele. Aga ainult päris noori lehti, sest juba õitsemise ajal hakkavad nad kibedaks ja mürgiseks muutuma. Siiski ei tee peotäis kanakoolme noori lehti paha, kui neid segada värskeks salatiks koos köömne-, raudrohu-, oblika- ja jäneselehtedega. Ka natuke keevas vees kupaatud naadi- ja nõgeselehti sobib sellesse segusse hästi.

SUMMARY

KAITSELIIT IN PUBLIC OF FINLAND

Kari Alenius, Finnish historian gives a review about the image of Kaitseliit in Finnish media. According to him, two images of Kaitseliit can be considered: on the one hand, mass media produced for wider public and on the other hand, publications aimed at narrower public, primarily for persons and organisations active in militarism and voluntary national defence work. The most thorough information in 1990's and 2000's has been forwarded by military magazines Ruotováki and Reserviläinen. It has been discussed a lot about Kaitseliit in the internal publications of active reservists cooperating with Kaitseliit. Image of Kaitseliit is much vaguer in the mass media. Yet the Finnish readers can get a review of the nature Kaitseliit in Wikipedia in Finnish. In the newspapers Kaitseliit is discussed about when any of the relevant events reaches the news threshold. One of them was the common exhibition of the history of Naiskodukaitse and Lotta Svärd. Pp. 9-10.

CERTIFICATE OF SHOOTING INSTRUCTOR FROM THE SCHOOL OF KAITSIELIIT

Staff Sergeant Rainer Ristimets, instructor of School of Kaitseliit, writes about the new curriculum of shooting instructors which enables the units of Kaitseliit to train shooting instructors among the volunteers who are able to act at training shootings from one weapon category (under 20 mm) for a division sized unit and to control the fire position at battle shootings (manual guns under 20 mm) for a division sized unit. Total volume of the course is 116 academic lessons. Course of fighting in winter conditions is regularly held in School of Kaitseliit. Volume of this course is 64 academic lessons. Pp. 26-27.

NEW MEDIA IN THE INFORMING WORK OF NAISKODUKAITSE II

Eveli Sammelselg, member of PR group of Tallinn unit of Women's Voluntary Defence Organisation Naiskodukaitse, continues the topic of the new media in the informing work of Naiskodukaitse initiated by Kairit Henno (Kaitse Kodu! 7/2008, pp 45-46). She observes the homepage of Tallinn (www.tallinn.naiskodukaitse.ee) and its possibilities. This homepage is visited by 300-400 people per month. The most popular page is the opening page followed by photo gallery reflecting the events with up to 20 photos, and the page of new articles. New column of the honoured members of the organisation attracted 67 readers to the homepage already in the first day. In addition to the articles and pictures, the website is also used for organising online surveys. Pp. 36-37.

Vali ohvitseri elukutse ja tule õppima
Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgemasse Sõjakooli. See on

KOOL TULEVASELE KAITSEVÄE JUHATAJALE

**SISSEASTUMISKATSED VÕIMALIK SOORITADA KOHE PEALE
KESKKOOLI LÕPPU, ENNE AJATEENISTUST.**

KAITSEVÄE ÜHENDATUD ÕPPEASUTUSTE
KÕRGEN SÕJAKOOL

Kool tulevasele kaitseväe juhatajale

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused on Eesti ainus rakenduskõrgkool, mis valmistab ette ohvitseri kaitseväle ja Kaitseleiidule. Õppeaeg maaväe õppesuunal 3 aastat, õhuväe õppesuunal koostöös Lennuakadeemiaga 3,5 aastat.

Vaata juba täna: www.ksk.edu.ee, www.elukutse.ee

Sinu küsimused on oodatud telefonil: 717 6131 või e-posti aadressil: ekv@ksk.edu.ee

1095.-

Ultra Lites 5'' Tactical Sport (nailon/nahk)

1200.-

Ultra Lites 8'' Tactical Sport (nailon/nahk)

1380.-

Ultra Lites 8'' Tactical Sport

1950.-

M-6 DESERT ASSAULT

2100.-

M-9 DESERT ASSAULT

Kaitseväe ja kaitsealiidu pileti, politsei töötöendi ning jahitunnistuse esitajale allahindlus -20%.